

LA IL·LUSIÓ FISCAL

Massa ombres en la fiscalitat de les grans empreses

Avui més que mai són necessàries inversions socials per aconseguir revertir una situació de creixent desigualtat d'oportunitats i precarietat social. Però al mateix temps vivim una espectacular pèrdua d'ingressos fiscals que impedeixen respondre a totes aquestes necessitats. L'evasió i l'elusió fiscals, tant en el món en desenvolupament com a Europa, estan en el cor d'aquest greu problema. I la connivència dels governs, que només han iniciat tímides reformes per evitar-ho, ha d'acabar.

RESUM

"Els paradisos fiscals són al centre de la crisi financera".

Gabriel Zucman, 'La riquesa oculta de les nacions' (2014)

Ni la desigualtat extrema ni la pobresa són fenòmens inevitables. Són el resultat d'opcions polítiques que poden corregir-se amb voluntat política i un marc de veritable consens internacional. La política fiscal, amb les seves dues cares d'ingressos i inversió, és la política pública més potent i eficient per aconseguir-ho. I és una opció de govern. Però tots els països, en major o menor mesura, es troben amb un problema comú a l'hora de plantejar la construcció de sistemes fiscals més justos i incrementar la recaptació: el cost que suposa per a les arques públiques la fugida de recursos per l'evasió i elusió fiscal de les grans empreses.

Oxfam estima que cada any els països en desenvolupament perden almenys 100.000 milions de dòlars per abusos fiscals de grans transnacionals, tant per l'evasió i elusió fiscal com pels incentius discrecionals concedits a algunes grans empreses. La Unió Europea deixa de recaptar cada any per l'evasió i l'elusió fiscal 1 bilió d'euros, l'equivalent a dues vegades la despesa pública en salut dels seus 508 milions d'habitants. A Espanya, el frau fiscal és superior a tot el pressupost públic en sanitat.

L'evasió i elusió fiscal de les grans corporacions té un cost en vides humanes i amenaça la capacitat dels Estats a l'hora de posar en marxa polítiques que redueixin la desigualtat, la lluita contra la pobresa i garanteixin la dignitat de les persones. Els privilegis d'uns pocs són sacrificis per a la resta de la ciutadania.

La responsabilitat dels governs –que poden optar per tallar d'arrel aquestes pràctiques, tot imposant sancions als que intencionadament burlen els límits de la llei o exigint més esforç als que més tenen-, sembla esvair-se davant la pressió que aquests puguin exercir o la por a la mobilitat del capital. Però les empreses trien les seves pràctiques i són moltes les que opten per tibar al màxim els límits de la llei amb l'objectiu de pagar el menys possible, la qual cosa suposa donar l'esquena al conjunt de la ciutadania. L'enginyeria fiscal està dins dels límits de la legalitat, però és difícil assumir que sigui una pràctica responsable.

Per mostrar quins són els mecanismes utilitzats, i per tant on es troben les debilitats del sistema actual i com afecta el sistema fiscal espanyol, Oxfam Intermón ha realitzat durant els darrers dos anys una anàlisi del comportament fiscal de les principals empreses espanyoles de l'IBEX35 basat en la informació pública que aquestes aporten. El nostre objectiu amb aquest informe és aportar elements que contribueixin a construir sistemes fiscals més justos, tant a Espanya com en el marc internacional, a més de proposar un full de ruta al sector empresarial cap a una major responsabilitat fiscal.

La nostra anàlisi ha detectat que les empreses de l'IBEX35 han augmentat en un 44% la seva presència en paradisos fiscals, especialment a Delaware

(Estats Units), Holanda i Luxemburg. Els seus entramats corporatius esdevenen complicades xarxes d'empreses de les quals és difícil seguir el rastre. En conjunt, les empreses de l'IBEX35 suspenen, ja que informen molt poc sobre la seva política fiscal i amb prou feines un 10% d'elles informen de tot el que paguen i en quins països operen i són presents. Hi ha molt camí de millora possible cap a una plena responsabilitat fiscal.

En el context actual de crisi, aquestes pràctiques generen una immensa frustració social. La ciutadania no entén que, mentre es retallen drets o s'exigeix major esforç als que menys tenen, els governs no siguin implacables a l'hora de frenar les fuites injustes i deslleials de recursos. Els escàndols mediàtics estan provocant discursos encesos per part d'alguns governs, líders polítics i organismes internacionals, però solucions tèbies.

RESUM DE LES RECOMANACIONS

Oxfam Intermón proposa a tots els partits que incloguin en els seus programes electorals, com una prioritat absoluta, la lluita contra l'evasió i elusió fiscal de les grans empreses, amb l'objectiu de garantir que totes les persones tenen els ingressos que els assegurin una vida digna i poder finançar les polítiques socials (sanitat, educació, protecció social i cooperació). El futur Govern haurà de començar el seu mandat fent real i efectiva aquesta mesura.

Per això proposem dues mesures urgents:

- **Una llei contra l'evasió fiscal a Espanya**, amb l'objectiu de reduir a la meitat els nivells d'evasió i elusió fiscal en cinc anys com a màxim des de la presa de possessió del nou Govern.
- **Una reforma del sistema fiscal internacional** que sigui justa i permeti reequilibrar els criteris fiscals en benefici, també, dels països en desenvolupament, començant per la celebració d'una Cimera Fiscal Mundial al mes de juliol d'aquest mateix any a Addis Abeba (Etiòpia), en el marc de les Negociacions per la Finançament del Desenvolupament liderades per Nacions Unides.

1. Una llei contra l'evasió fiscal

Els partits polítics han d'incorporar en els seus programes electorals una llei contra l'evasió fiscal, amb el compromís d'iniciar el procés de reforma tan aviat com arribin al Govern.

Aquesta llei ha de tenir un impacte mesurable, i cal assegurar-ne una plena transparència i rendició de comptes en els àmbits parlamentaris.

Objectius:

- Reduir a la meitat el nivell d'evasió i elusió fiscal de manera general i en particular de les grans empreses en el termini de 5 anys des que el nou Govern assumeixi les seves funcions
- Eradicar l'ús abusiu dels paradisos fiscals
- Aconseguir que s'elevi el tipus efectiu de les grans empreses fins aproparlo al tipus nominal en vigor i superar la pressió fiscal efectiva suportada per les pimes.
- Aconseguir que les grans empreses espanyoles paguin la part justa que els correspon a Espanya i fora de les nostres fronteres, especialment en els països en desenvolupament on operen.
- Redissenyar el sistema tributari i les polítiques fiscals espanyoles perquè tinguin un impacte positiu també en els països en desenvolupament.

Aquesta llei ha de:

- 1. Revisar la definició de paradisos fiscals** i adoptar una nova definició en què, a més dels principis de manca de cooperació fiscal i la baixa o nul·la tributació, s'inclouin criteris referents als avantatges fiscals per als no residents i l'opacitat sobre la propietat real i última de les empreses.
- 2. Excloure de la contractació pública empreses que estiguin radicades o comptin amb àmplia presència en paradisos fiscals sense activitat econòmica que ho justifiqui**, tot afavorint a aquelles empreses que presenten un major nivell de responsabilitat fiscal.
- 3. Garantir la transparència i rendició de comptes:**
 - Fer obligatori per a totes les grans empreses l'aportació de la informació financera país per país.
 - Adoptar mecanismes per impedir acords bilaterals tipus els "Tax Rulings" i "patent box".
 - Implantar un registre públic obligatori de beneficiaris reals i últims de les empreses.
- 4. Analitzar, durant el primer any d'entrada en vigor de la llei, l'impacte que tenen tots els convenis de doble imposició** i acords d'intercanvi d'informació fiscal en tercers països. Cal evitar que suposin una reducció en la capacitat recaptatòria que els correspon, en benefici d'inversions espanyoles. Això conduirà a una valoració a partir del segon any dels convenis negociats fins ara.
- 5. Comprometre's amb l'aprofundiment en l'harmonització de les bases fiscals a la UE.**
- 6. Suprimir la figura jurídica ETVE (Empreses de Tinença de Valors Estrangers)** i tots els privilegis fiscals que comporten.
- 7. Assegurar una dotació extraordinària en recursos econòmics i humans per a l'agència tributària** almenys durant la pròxima legislatura que garanteixi que compta amb el mandat i la capacitat per garantir el compliment d'aquests objectius.
- 8. Establir un mecanisme perquè, durant el primer any d'aplicació de la llei, es duguí a terme una revisió exhaustiva i rigorosa de tots els**

incentius, deduccions i exempcions fiscals, per mantenir només aquells que es justifiquin per raons d'eficiència i impacte social.

2. Una reforma del sistema fiscal internacional justa: Cimera Fiscal Mundial

Els partits polítics s'han de comprometre a impulsar, des d'Espanya i en tots els espais internacionals en els quals participem, una reforma profunda del sistema fiscal internacional que consideri i compensi els interessos dels països en desenvolupament. El primer pas és la celebració d'una Cimera fiscal Mundial.

- 1. En el marc del G-20 i del procés BEPS liderat per l'OCDE.** Espanya ha d'impulsar que el G-20 consideri que el BEPS és només el primer pas en una reforma fiscal internacional perquè de veritat s'aconsegueixi posar fi a les pràctiques d'enginyeria fiscal de les grans empreses i es tributi allà on realment es genera el valor .
- 2. Una nova arquitectura fiscal internacional - la Cimera fiscal Internacional.** És el moment d'impulsar la creació d'un cos intergovernamental en matèria fiscal, i, com a primer pas, proposem la celebració d'una Cimera fiscal Mundial que se celebri sota el paraigua de les Nacions Unides, durant les terceres Negociacions sobre Finançament del Desenvolupament, que se celebraran a Addis Abeba (Etiòpia) el juliol d'aquest any.
- 3. Intercanvi automàtic d'informació:** Reforçar la cooperació entre administracions tributàries.

INTRODUCCIÓ

"Aquesta economia (de l'exclusió i la desigualtat) mata."

Papa Francesc¹

La reducció de la pobresa aconseguida en el món durant les últimes tres dècades està amenaçada per l'augment de la desigualtat extrema. A Espanya, la crisi econòmica i les polítiques de retallades estan augmentant la pobresa i la desigualtat, i són centenars de milers les persones les que han deixat de gaudir d'una situació de seguretat per passar a engrossir les files dels "vulnerables". Avui més que mai són necessàries inversions socials per aconseguir revertir una situació de creixent desigualtat d'oportunitats i precarietat social. Però, al mateix temps, vivim una enorme pèrdua d'ingressos fiscals que impedeixen respondre a totes aquestes necessitats. L'evasió i l'elusió fiscals, tant en el món en desenvolupament com a Europa, són al cor d'aquest greu problema. I la connivència dels governs, que només han iniciat tímides reformes per evitar-ho, ha d'acabar.

Els avenços aconseguits en la lluita contra la pobresa es poden revertir si no es posa fre a l'augment de la desigualtat extrema. En regions com Amèrica Llatina, ja estan saltant les alarmes sobre l'estancament, i fins i tot retrocés, en un camí fins ara positiu, quan el 28% la població de la regió segueix ancorada en la pobresa.² De fet, en els últims anys, s'ha produït una desacceleració de la despesa pública a la regió, en un escenari de reduccions pressupostàries per la caiguda de l'activitat econòmica, que arrossega també la capacitat d'inversió directa en polítiques socials.

És evident que hi ha recursos suficients al planeta per aconseguir l'eradicació de la pobresa. Però aquests no arriben a les mans adequades perquè l'entramat financer internacional impedeix que els països tinguin recursos que genuïnament els corresponen: els qui més tenen i més beneficis obtenen, grans empreses i grans fortunes, són els que menys aporten a les arques de l'Estat a tot el món.

No sempre es tracta de pràctiques de frau; en la gran majoria dels casos, les grans companyies es valen d'esclertes en les normes o de beneficis exclusius per pagar el mínim (o gens) d'impostos. Sense modificar les normatives a nivell estatal o global, els governs toleren aquestes pràctiques de planificació fiscal que deixen les arques públiques sense els recursos necessaris per afrontar els reptes socials i combatre la situació de vulnerabilitat i pobresa de milions de famílies.

El recent informe del Grup d'Alt Nivell sobre els fluxos financers il·lícits (FFI) des d'Àfrica³, liderat per l'expresident sud-africà Thabo Mbeki, fa públiques, un cop, més dades demolidores. Àfrica perd cada any 50.000 milions de dòlars en ingressos fiscals per les sortides il·lícites de capitals, darrere dels quals s'amaguen governs connivents i grans empreses que dissenyen sofisticats esquemes per eludir el pagament dels impostos que els corresponen. Són recursos directament robats a la societat en el seu conjunt, atès que

impedeixen que es garanteixi l'accés a serveis públics tan bàsics i essencials com l'educació i la sanitat als qui més ho necessiten. L'informe sosté que dos terços dels recursos que es perden són conseqüència de pràctiques de grans multinacionals, per davant d'altres activitats criminals (20%) o la corrupció (5%).

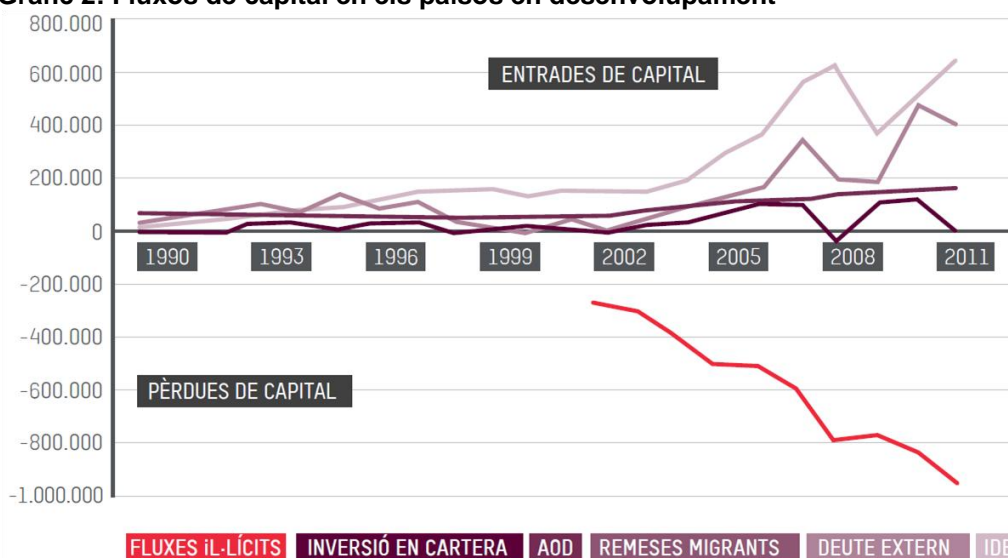
Gràfic 1. Composició de la pèrdua de recursos a l'Àfrica

Font: Grup d'Alt Nivell sobre els fluxos financers Il·lícits (FFI) des d'Àfrica

Les dades que revelen l'exhaustiva anàlisi del context africà són molt similars a l'anàlisi del prestigiós think-tank nord-americà Global Financial Integrity⁴, que estima que les pràctiques de manipulació de preus de transferència per les companyies transnacionals són responsables del 77,8% dels fluxos il·lícits de capital que surten dels països en desenvolupament, la qual cosa debilita la seva capacitat de finançament.

Gràfic 2: Fluxos de capital en els països en desenvolupament

Font: Real Institut Elcano⁵, Amb dades del Banc Mundial, l'OCDE i Global Financial Integrity.

A Espanya també s'ha produït un daltabaix en la recaptació en l'Impost de Societats aquests últims anys, en gran mesura per l'alt nivell de frau fiscal, que s'estima en uns 59.500 milions d'euros –dels quals el 72% prové de grans empreses i grans fortunes.⁶ Aquesta quantitat supera els 57.000 milions que es van destinar el 2014 a sanitat entre totes les comunitats autònomes i l'Administració central.⁷ Fins ara, cap Govern ha aconseguit posar fi a aquest sagnia, que mina la capacitat recaptatòria del nostre país mentre s'apliquen sagnants retallades, especialment a les polítiques socials.

Alarmats per la dimensió i l'impacte d'aquestes pràctiques, aquest informe d'Oxfam Intermón centra la seva atenció en la necessitat que els governs i la

comunitat internacional posin en marxa una acció dirigida a acabar definitivament amb les pràctiques de planificació fiscal agressiva d'algunes transnacionals. El problema rau essencialment en les debilitats del sistema, que permeten immenses fuites de recursos vitals per a tots els països. Les empreses actuen dins del marc de la legalitat, però les seves pràctiques corporatives generen un efecte perjudicial per a la gran majoria de països. La inoperància, permissivitat o connivència dels governs amb aquestes pràctiques és alarmant, i deixa a la intempèrie i sense recursos les persones més vulnerables.

Són molts els noms d'empreses que ocupen els espais mediàtics de manera constant. Des Apple a Google, des Disney a Pepsi, Starbucks o Amazon, grans bancs com l'HSBC o les grans firmes d'auditoria del món, tots s'han vist esquitxats per notícies sobre la utilització extensiva de estratagemes per pagar menys impostos, malgrat els seus espectaculars resultats econòmics.

Escàndols fiscals que ocupen portades: qui se salva?

Mentre molts governs apliques dràstics plans d'austeritat, les arques dels Estats perden recursos vitals a causa dels abusos d'uns pocs. I, a cop d'escàndols que han vingut ocupant els titulars de la premsa internacional, la pressió mediàtica i ciutadana ha anat en augment.

McDonalds⁸ ha estat acusada de deixar de pagar 1.000 milions d'euros en impostos en diversos països europeus, entre 2009 i 2013. L'empresa va traslladar la seva seu social a Suïssa i va crear una filial a Luxemburg per a la gestió de la marca i les franquícies del grup. Amb prou feines 13 treballadors, aquesta filial luxemburguesa va ingressar 3.000 milions d'euros com a royalties en aquest període, però no va pagar més de 16 milions d'euros d'impostos al llarg d'aquests 5 anys. Els royalties són considerats despeses deduïbles al país d'origen, però a Luxemburg no paguen més que el 5,8% d'impostos en lloc del 29,2% de l'Impost de Societats. A Suïssa s'aplica un tipus impositiu entre 0% i 12% quan la major part del negoci prové d'operacions internacionals. A Espanya, la companyia va facturar 977.600.000 d'euros el 2013, pels quals transferia automàticament uns royalties del 5% al Luxemburg amb el que s'estima que s'han deixat de recaptar en cinc anys 68.500.000 d'euros.

El Financial Times⁹ calculava recentment que set de les principals empreses tecnològiques (Apple, Google, Microsoft, Amazon, Ebay, Yahoo i Facebook) van facturar al Regne Unit 7.700 milions d'euros en 2012 però tan sols van pagar 43.750.000 d'euros en l'Impost de Societats, quan es podrien haver recaptat 400 milions d'euros més.

El Consorci Internacional de Periodistes Independents (ICIJ, per les seves sigles en anglès) va crear un autèntic tsunami mediàtic amb el Lux leaks.¹⁰ L'anàlisi de documents confidencials, filtrats per un ex treballador de l'auditora PriceWaterhouseCoopers, posava en evidència la dimensió i extensió del problema, amb empreses d'àmbits tan variats com Disney, Pepsi o Skype, així com el vergonyós contuberni entre governs, grans empreses, auditores i bancs. Es va detectar, per exemple, com la companyia Skype va transferir el 2005 tota la seva propietat intel·lectual a una filial a Irlanda a preu de cost, en lloc de valor de mercat (molt més elevat). Després, juntament amb altres dues filials a Luxemburg, l'empresa va aconseguir transferir quantiosos royalties però aconseguint una rebaixa del 95% en la factura fiscal que li corresponia.

Font: Elaboració pròpia en base a les fonts citades

Però no es tracta només d'algunes pomes podrides. És tot un sistema el que està malalt, i els tractaments són encara insuficients. És fonamental una forta voluntat política que corregeixi les disfuncions del sistema, fent front a un gran frau que afecta sobretot a les persones més pobres que més necessiten les polítiques públiques per millorar les seves condicions de vida.

L'ocultació de grans capitals per part de figures públiques, o les estratagemes d'algunes grans empreses per eludir el pagament d'impostos, tenen un efecte negatiu i directe sobre la pobresa. El 2012, a Sierra Leone, els incentius fiscals aplicats a només sis empreses, equivalien al 59% del pressupost total del país: més de vuit vegades la despesa pública en sanitat i set vegades la despesa en educació.¹¹

A més, en el context actual de crisi, aquestes pràctiques generen una immensa frustració social. La ciutadania no entén que, mentre es retallen drets o s'exigeix major esforç als que menys tenen, els governs no siguin implacables a l'hora de frenar les fuites injustes i deslleials de recursos. Els escàndols mediàtics estan provocant encesos discursos d'alguns governs, líders polítics i organismes internacionals, però fins ara, només s'han traduït en solucions tèbies.

Per mostrar quins són els mecanismes utilitzats, i per tant on es troben les debilitats del sistema actual, hem realitzat durant els darrers dos anys una anàlisi del comportament fiscal de les principals empreses espanyoles que figuren a l'IBEX35 basat en la informació pública que aquestes aporten.¹² La informació facilitada pel conjunt d'empreses sobre el seu compromís i pràctiques fiscals és insuficient, per la qual cosa es va elaborar un qüestionari que es va enviar (dues vegades) a totes les empreses, seguit d'una ronda de reunions amb algunes d'elles. Només 11 de les 35 empreses de l'IBEX han col·laborat amb la nostra investigació, responent amb amplitud a les nostres demandes d'informació complementària,¹³ la resta no ha contestat o ha aportat informació clarament insuficient per conèixer el seu comportament fiscal i les seves pràctiques reals.

El nostre objectiu amb aquest informe és aportar elements que contribueixin a construir sistemes fiscals més justos, tant a Espanya com en el marc internacional, a més de proposar un full de ruta al sector empresarial cap a una major responsabilitat fiscal.

1. FUITES FISCALS QUE COSTEN VIDES

"Les esclotxes fiscals per alguns signifiquen impostos més alts per a la resta."

"Loopholes for some pixen higher tax rates for everyone else."

The Economist, juliol 2013¹⁴

Les dades de la vergonya

- Els abusos fiscals de grans empreses costen cada any 100.000 milions de dòlars als països en desenvolupament.¹⁵
- La recaptació que podria generar a gravar els rendiments dels capitals que els rics llatinoamericans amaguen en paradisos fiscals seria més que suficient perquè 32 milions de llatinoamericans sortissin de la pobresa. És a dir, totes les persones que viuen en pobresa a Bolívia, Colòmbia, Equador, El Salvador i Perú junts.¹⁶
- Si Perú pogués auditar totes les operacions amb risc d'abús en preus de transferència, podria recaptar l'equivalent al 84% del pressupost nacional d'educació.¹⁷
- Des de l'Equador van sortir 4.000 milions de dòlars cap a paradisos fiscals el 2014, dels quals la meitat (el 51,14%) són operacions de préstecs i el 12,5% per pagaments de patents i marques.¹⁸
- Àfrica perd 50.000 milions de dòlars a l'any en fluxos il·lícits de capital. Txad trigarà 104 anys a reduir en dues terceres parts la mortalitat infantil als menors de cinc anys amb els nivells actuals de fuites fiscals, quan podria aconseguir-ho en 12 anys sense el llast dels fluxos il·lícits.¹⁹

Font: Elaboració pròpia a partir de les fonts indicades

Ni la desigualtat extrema ni la pobresa són fenòmens inevitables. Són el resultat d'opcions polítiques que poden corregir-se amb voluntat política i un marc de veritable consens internacional. Sens dubte, la política fiscal, amb les seves dues cares d'ingressos i inversió, és la política pública més potent i eficient per aconseguir-ho. I és una opció de govern.

Els ingressos fiscals són la principal font de finançament de qualsevol país. El seu disseny i la seva suficiència recaptatòria condicionen el potencial redistributiu del país i la seva capacitat per abordar un model de polítiques públiques que garanteixi els drets i la igualtat d'oportunitats. Ampliar al màxim la capacitat fiscal és una precondition per plantejar un model de progrés econòmic compartit i un marc per al desenvolupament sostenible. I és fonamental aconseguir-ho amb major equitat, perquè l'esforç no recaigui de manera injusta i desproporcionada sobre els qui menys tenen.

Però en aquest intent és on tots els països, en major o menor mesura, es topen amb un problema comú: el cost que suposa per a les arques públiques la fugida de recursos pels abusos fiscals de les grans empreses.

Les conseqüències de l'evasió i elusió fiscal

1. **Debilita i empobreix a l'Estat:** menys recaptació significa menys hospitals, menys escoles, menys atenció sanitària. És tota la inversió pública la que surt perjudicada quan l'Estat deixa de comptar amb els recursos que li permetrien proveir mesures contra l'exclusió social o per a la igualtat d'oportunitats.
2. **Incrementa l'esforç fiscal que han de suportar els ciutadans corrents o les PIMES:** els que no poden escapar a l'impost per estar sotmesos a major control i no comptar amb els mecanismes ni els recursos per inventar sofisticades trames són els que han de suportar més esforç del finançament de l'Estat.
3. **Es trenca la confiança de la ciutadania amb l'Estat:** se'n ressent el compliment voluntari i s'esquerden els fonaments democràtics, els principis del contracte social.

Font: Elaboració pròpia

Malgrat que calcular l'autèntica dimensió d'aquest forat negre en les finances internacionals és una qüestió de per si esmunyedissa, a ningú se li escapa com de voluminosa és i la sofisticació de les pràctiques. Recolzat en un opac entramat de paradisos fiscals, el sistema fiscal internacional és un autèntic colador pel qual es fuguen recursos vitals per a tots els països.

No obstant això, el cost és especialment sagnant per als països en desenvolupament. A nivell global, càlculs conservadors d'Oxfam estimen que cada any els països en desenvolupament perden almenys 100.000 milions de dòlars per abusos fiscals de grans transnacionals, tant per l'evasió i elusió fiscal com pels incentius discrecionals concedits a algunes grans empreses.²⁰

Els impostos que generarien els rendiments dels capitals llatinoamericans que estan amagats en paradisos fiscals, serien suficients perquè 32 milions de persones sortissin de la pobresa. És a dir, totes les persones pobres de Bolívia, Colòmbia, Equador, El Salvador i Perú.²¹ El 16% dels fluxos d'inversió que surten del Brasil tenen com a destinació les Illes Caiman i el 67% de la inversió que rep Bostwana prové de Luxemburg, és a dir, utilitzant vehicles d'inversió per minimitzar la contribució fiscal tant al país d'origen com en el de destinació i aprofitar-se del secretismes d'aquests territoris.

Les dades filtrades pel Consorci Internacional de Periodistes Independents (ICIJ) també ens permeten fer-nos una idea de la dimensió del problema. Els residents de Llatinoamèrica i el Carib acumulaven un total de 52.600 milions de dòlars en els comptes del banc HSBC a Suïssa entre 2006 i 2007,²² el que equival al 26% del total de la inversió pública en salut del conjunt de la regió.²³ És tan sols una petita foto fixa d'un sol banc, en un sol paradís fiscal, per a una única regió i en un únic any, segurment tot just una pinzellada de tot el pastís ocult en paradisos fiscals, però suficient per intuir que aquest és un problema sistèmic.

Els continus abusos fiscals també han fet que l'Àfrica hagi perdut fins a 1,8

bilions de dòlars entre 1997 i 2008,²⁴ i segueixi deixant d'ingressar uns 50.000 milions de dòlars a l'any per les sortides de fluxos il·lícits de capital, principalment per l'evasió i elusió fiscals. Mentre la renda per càpita ha crescut un 15% de mitjana en aquest període, aquests esquemes fiscals perjudicials han incrementat en un 60% el seu volum. Per a alguns països com el Txad, poden representar fins a un 20% del seu PIB.²⁵ En les circumstàncies actuals, el Txad trigaria 104 anys a arribar a la meta de reducció de la mortalitat en els menors de cinc anys en dues terceres parts (4t Objectiu del Mil·lenni). Sense el llast d'aquests fluxos il·lícits podria assolir-lo en 12 anys. Les pràctiques fiscals irresponsables de les grans empreses costen vides.

Gràfic 3: El llast dels fluxos financers il·lícits en alguns països

PAÍS	TM<5 l'any 2000 (per 1000)	Objectiu ODM4 (reducció TM<5)	Reducció anual efectiva TM<5 (2000-2011)	Fluxes financers il·lícits en % PIB	Reducció anual potencial total del TM<5 en absència de FFI	Nº anys a partir del 2000 per potencialment aconseguir ODM4 al ritme actual FFI	Nº anys a partir del 2000 per potencialment aconseguir ODM4 si s'eliminessin FFI
CAMERÚN	158	50	0,8	6	3,08	135	35
TXAD	190	67	1,0	20	8,60	104	12
MAURITÀNIA	116	43	0,5	12	5,06	198	19
REPÚBLICA CENTRE AFRICANA	176	59	0,5	5	2,40	218	45

NOTA

TM<5: taxa de mortalitat infantil en menors de 5 anys

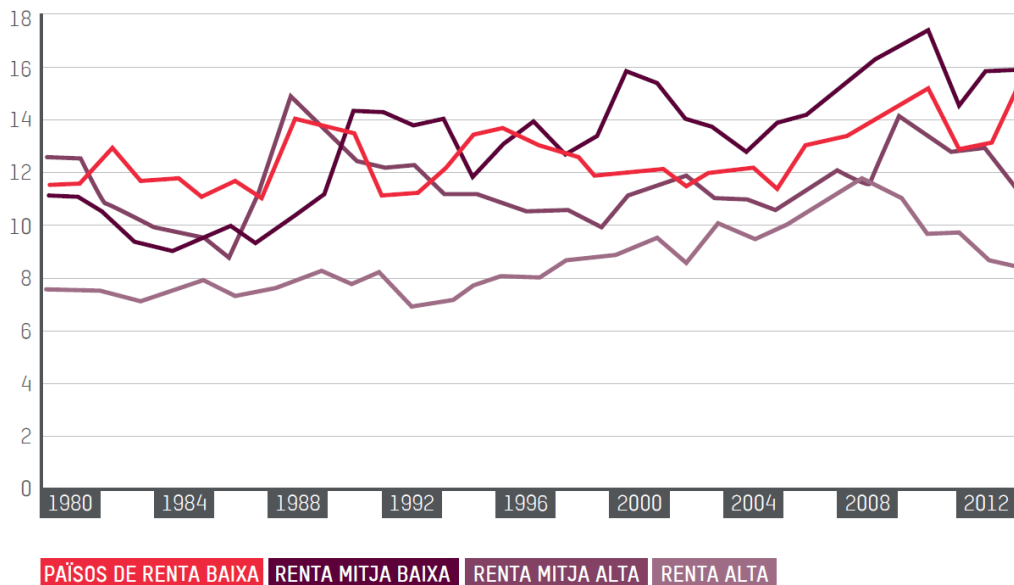
ODM: Objectiu del Mileni 4, reduir la mortalitat infantil en menores de 5 anys en dos terceres parts

FFI: fluxes financers il·lícits

Font: Font: Grup d'Alt Nivell sobre Flux Financer Il·lícit des d'Àfrica. Nacions Unides. Gener 2015²⁶

L'evasió i elusió fiscal és una autèntica sagnia per als països en desenvolupament. La Comissió Europea i la consultora PriceWaterhouseCoopers estimen que els països en desenvolupament podrien incrementar la seva recaptació fiscal sobre els beneficis empresarials en un 40% en cinc anys si es posés fi als abusos en els preus de transferència de les grans empreses.²⁷ Que les grans empreses no paguin el que els correspon en els països en desenvolupament és encara més problemàtic perquè la seva recaptació fiscal depèn en major mesura dels ingressos tributaris sobre els beneficis empresarials, comparat amb la resta d'economies, on el pes de la tributació recau principalment en els impostos sobre la renda personal del treball i sobre el consum.

Gràfic 4: Recaptació de l'Impost de Societats (com a percentatge de la recaptació total) per nivell de renda dels països

Font: Fons Monetari Internacional (FMI), 2014²⁸

Les pèrdues fiscals frenen el desenvolupament i la inversió en polítiques socials

- A Sierra Leone, un país assolat per l'Ebola, els incentius fiscals que es van concedir el 2012 a només 6 empreses equivalien al 59% del pressupost total del país, més de 8 vegades la despesa pública en sanitat.²⁹ Dos anys més tard, el país ha hagut d'enfrontar una epidèmia sanitària com l'Ebola sense els recursos necessaris, amb més de 11.000 casos detectats i gairebé 3.500 persones que han perdut la vida³⁰.
- **República Dominicana** és un dels països llatino-caribenys amb pitjors indicadors de desenvolupament humà, malgrat comptar amb una taxa de creixement d'entre les més altes de la regió. La baixa pressió fiscal, de tot just un 13%, limita la capacitat d'inversió en polítiques socials. Si el sector empresarial contribuís d'una manera més justa, podria incrementar-se fins en un 41% la recaptació fiscal. Les elits econòmiques del país pressionen per influir sobre el disseny tributari, especialment sobre els incentius fiscals, i quan ho aconsegueixen es converteixen en "ferotges lobbistes per protegir els privilegis aconseguits", com reconeix l'OCDE.³¹
- **Perú** calcula que les transaccions comercials amb risc de manipulació de preus de transferència arriben al 26% del PIB. Tan sols ha aconseguit inspeccionar un 4,5% dels casos, amb la qual cosa ha recuperat 105 milions de dòlars en impostos sobre l'activitat empresarial. Si aconseguís auditar la totalitat de les operacions, podrien recaptar aproximadament 3.360 milions de dòlars addicionals, l'equivalent al 84% del pressupost nacional d'educació.³²
- **Bangla Desh** deixa de recaptar cada any 310 milions de dòlars en Impost de Societats, cosa que equival al 20% de la inversió pública en educació en un país en què només hi ha un professor per cada 75 alumnes en edat d'escolarització primària.³³
- **La Unió Europea** deixa de recaptar cada any per l'evasió i l'elusió fiscals 1 bilió d'euros, l'equivalent a dues vegades la despesa pública en salut dels seus 508 milions d'habitants.³⁴
- Si **Espanya** aconseguís reduir el seu frau fiscal a la meitat i acostar-se a la

mitjana europea, podrien recaptar 25.500 milions d'euros més, 18.300 d'ells provinents de grans fortunes i grans empreses. Amb aquesta quantitat es podria superar en 3,5 vegades el compromís del 0,7% d'AOD.³⁵ No obstant això, el sindicat de tècnics d'Hisenda (Gestha) estima que amb prou feines s'ha aconseguit recaptar el 23,3% del total del frau fiscal el 2014.³⁶

Font: Elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Els exemples són nombrosos. L'evasió i elusió fiscals de les grans corporacions es tradueix en pèrdues de recursos fonamentals per finançar polítiques socials que salven vides, que garanteixen la igualtat d'oportunitats, que permetrien posar en marxa plans de lluita contra la pobresa i l'exclusió social. Les males pràctiques fiscals incrementen la desigualtat i amenacen la lluita contra la pobresa. Els privilegis d'uns pocs són sacrificis per a la resta de la ciutadania.

La responsabilitat és per tant dels governs que, podent optar per tallar d'arrel aquestes pràctiques i imposar sancions als qui burlen els límits de la llei intencionadament o exigir més esforç als qui més tenen, es rendeixen aparentment davant la pressió que aquests puguin exercir o la por a la mobilitat del capital. Els governs poden actuar sols. Hi ha camp suficient per fer-ho en l'àmbit nacional al mateix temps que es construeix la ruta cap a la cooperació fiscal internacional efectiva.

Xile, un país que sí que s'atreveix: posar límit al frau fiscal per finançar l'educació pública

- Xile ha posat en marxa una reforma fiscal integral com un dels primers canvis estructurals del gairebé acabat d'estrenar mandat de Michelle Bachelet. El seu objectiu és la reducció de la desigualtat i la millora de la capacitat recaptatòria per garantir principalment el finançament d'un sistema d'educació pública. Xile està al capdavant en Amèrica Llatina en termes de desigualtat malgrat comptar amb nivells de progrés econòmic excel·lents.
- La Presidenta Bachelet afirmava que amb aquesta reforma "els que tenen més recursos han de contribuir al progrés i al desenvolupament humà de Xile", i això no exclou les grans empreses sinó més aviat al contrari.
- Amb aquesta reforma fiscal, que posa cap per avall el disseny tributari, el Govern pretén recuperar tres punts del PIB d'aquí a 2018, dels quals almenys mig punt vindrà de mesures que frenin l'evasió i elusió fiscals.³⁷
- No només això, també s'eleva de forma progressiva el tipus impositiu en l'Impost de Societats en sis punts al llarg dels propers quatre anys. No sembla que aquestes mesures facin replantejar-se la inversió espanyola al país, tal com recullen des de la patronal espanyola CEOE valorant la reforma: "és cert que les empreses xilenes es queixen davant l'augment de l'impost sobre beneficis, però des de l'òptica europea i espanyola es veu raonable."³⁸

Font: Elaboració pròpia a partir d'una anàlisi de la Reforma Tributària de Xile

2. COM S'ESCAPOLEIXEN ELS BENEFICIS ALS PARADISOS FISCALS?

"Les empreses han de pagar impostos allà on té lloc la seva activitat econòmica i on es creï valor afegit"

G20, 2013. Declaració dels Caps d'Estat³⁹

Les dades de la vergonya

- Almenys la meitat del comerç mundial passa per un paradís fiscal.⁴⁰
- Un 60% del comerç mundial es realitza entre empreses del mateix grup, que poden alterar més fàcilment les condicions en què es realitzen les operacions.⁴¹
- El 42% de la facturació neta de les grans empreses nord-americanes prové de paradisos fiscals.⁴²
- Els actius en paradisos fiscals s'estimen entre 20 i 32 bilions de dòlars⁴³, Superior al PIB total dels Estats Units i la Xina junts, les dues majors economies mundials.⁴⁴
- Els actius llatinoamericans en paradisos fiscals arriben als dos bilions de dòlars, equivalent a tot el PIB del Brasil.⁴⁵

Font: Elaboració pròpia a partir de les fonts indicades (OCDE, GFI, TJN)

La globalització no ha beneficiat al pagament d'impostos sobre els beneficis empresarials. Mentre les grans empreses desenvolupen les seves activitats sense conèixer límits ni fronteres, les autoritats fiscals que han de rastrejar les seves pràctiques per comprovar si paguen tot el que deuen es topen amb el límit del seu mandat nacional i la incoherència del sistema internacional.

En els límits de la legalitat, i segurament al marge dels principis de responsabilitat, les empreses juguen amb les disfuncions legislatives entre països i decideixen estratègicament la seva estructura internacional. Creen així trames i estructures fictícies, sense activitat real darrere, sense treballadors, sense instal·lacions productives. Són closques buides, empreses pantalla o intermediàries, l'únic objectiu dels quals és facilitar la reducció de la seva contribució fiscal al mínim.

El 42% de la facturació neta de les empreses nord-americanes prové de paradisos fiscals, malgrat que, en no tenir una activitat productiva ni comercial real en aquests territoris, no aporten ni el 15% del valor total de la companyia.⁴⁶ Aquestes pràctiques s'han generalitzat de tal manera que finalment els organismes internacionals no han pogut seguir fent els ulls grossos. El G20 es va veure forçat a 2013, a la cimera de Mèxic a Los Cabos a reconèixer la gravetat de la situació i a impulsar un paquet de mesures.⁴⁷ Així va néixer el projecte BEPS (Erosió de la base imposable i Trasllat de Beneficis

per les sigles en anglès), liderat per l'OCDE i que s'analitza amb més detall a la secció 4. L'objectiu d'aquest projecte és reduir la transferència artificial de beneficis cap a paradisos fiscals i garantir que les empreses tributin allà on té lloc l'activitat econòmica real i es genera valor.⁴⁸

2.1 ENGINYERIA FISCAL I EL MITE DEL BENEFICI

"En el món real, els beneficis que una multinacional situa a cada país és un muntatge el volum del qual es determina en la seva major part en base als precedents i a les habilitats negociadores d'advocats i experts fiscals."

"In the real world avís allocated to each country by a TNC commonly is an artefact of whose size is determined largely by precedent and the Debating skills of lawyers and Accountants."

Raymond Vernon, 'In the Hurricane' s Eye '(2000)

La recaptació sobre els beneficis empresarials es basa en aquests moments en una quimera: la quimera dels beneficis.

El que declaren les grans empreses té ja poc a veure amb el desenvolupament de l'activitat empresarial tradicional (comercial i productiva) i amb l'economia real, i molt més amb la recerca de estratagemes amb finalitats de pagar menys impostos. Si l'Impost de Societats es paga sobre els beneficis declarats, el "joc" està en traslladar artificialment beneficis des de territoris de major tributació cap a territoris de baixa o nul·la fiscalitat, en què, a més, predomina l'opacitat i el secretisme, és a dir a paradisos fiscals .

L'enginyeria fiscal o planificació fiscal agressiva no té altra finalitat que la de traslladar artificialment beneficis cap a jurisdiccions de baixa tributació – "artificialment" perquè aquests nous fluxos no estan vinculats al desenvolupament d'una activitat significativa. El terme "optimització fiscal" s'empra també per denominar aquestes pràctiques, un eufemisme que sembla lloar les destreses de despatxos de fiscalistes, grans bancs i consultories de primera línia, que són els que inventen totes les estratagemes al servei dels seus clients i que aquests paguin tan poc impostos com sigui possible. Se'n digui com se'n digui, el resultat és molt similar i es tradueixen en una minva d'ingressos per a les arques públiques. Però els mecanismes són molt diferents.

Tant l'evasió com el frau se situen al marge de la llei, i es refereixen a la no declaració fiscal de determinats actius. En canvi, l'elusió és l'aprofitament dels límits, incoherències o febleses dels marcs internacionals per pagar menys impostos. En tots dos casos hi ha intencionalitat, però un fora i l'altre dins de la llei.

Gràfic 5: Evasió, frau, elusió i planificació fiscal

Font: Elaboració pròpia

En aquest informe, parlarem principalment de les pràctiques d'elusió fiscal, aquelles que es queden en aquesta indefinible zona grisa, estirant la llei i en què el resultat comptable no reflecteix la activitat econòmica real de l'empresa.

2.2 MECANISMES I ESTRATAGEMES PER PAGAR MENYS

Els esquemes de planificació fiscal agressiva s'han anat sofisticant: manipular els preus de venda, sobreendeutament, deslocalitzar marques i patents, abusar dels tractats de doble imposició ... un joc fosc, emparat pels paradisos fiscals per fer de les operacions dins d'un mateix grup la caixa de Pandora de l'elusió fiscal. Aquestes són les pràctiques "més populars" a les que recorren les grans empreses, amb la connivència d'alguns governs.

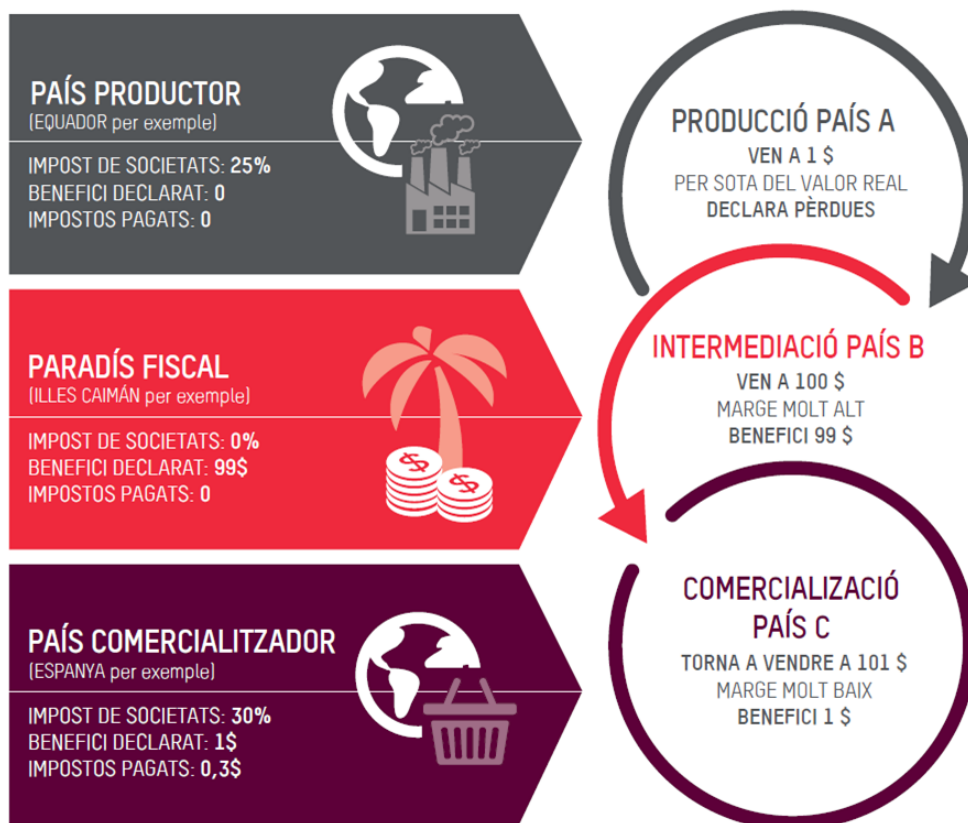
i) Abusos en els preus de transferència

La manipulació dels preus en les operacions que es realitzen entre empreses dins del mateix grup consisteix a alterar els preus de les factures dels béns o serveis comercialitzats, inflant-los o abaratint-los artificialment de manera que el benefici es genera únicament en els països de baixa tributació. Així, podem trobar-nos que una simple galleda de plàstic podia estar venent-se per gairebé 1.000 vegades el seu valor inicial o armament d'última tecnologia per una part ínfima del seu cost real.⁴⁹ Mentre les transaccions es desenvolupin dins del mateix grup, és molt més fàcil alterar les condicions de venda. Considerant que un 60% del comerç mundial són operacions intragrup, els riscos que aquesta pràctica comporta són enormes.

Per establir un criteri objectiu sobre què és o no un preu real, s'aplica el principi d'igualtat de condicions o plena competència (*arm's length principle*), segons el qual les transaccions entre empreses vinculades s'han de fer únicament amb criteris comercials, com si es realitzés en condicions de mercat normals i com si es tractessin d'entitats independents i separades.

Però aquest principi no funciona. Com trobar transaccions comparables per valorar operacions tan "úniques" com les bases de dades de Google als anunciants als quals ven espais? Són comparables dos productes similars però de marques diferents?

Gràfic 6: Els preus de transferència

Font: Elaboració pròpia

Cada vegada resulta més anacrònic continuar considerant -com preconitza l'OCDE- que un grup multinacional actua com si les seves filials fossin entitats separades i independents per qüestions fiscals. La centralització de les decisions estratègiques és més que evident en les grans companyies. Però pesa molt encara la defensa de l'estatus quo que interessa als països més rics. Mentre les regles les facin aquells que més es beneficien d'elles, res canviarà realment.

ii) Préstecs intragrup

Els préstecs intragrup s'han convertit en la pràctica estrella de la qual s'aprofiten moltes grans empreses en l'actualitat.

Es tracta d'operacions de finançament entre empreses del mateix grup en condicions que no es corresponen amb les condicions de mercat (préstecs amb interès superior al que hagués resultat d'aplicació si hi hagués intervingut un tercer independent) o que generen despeses financeres deduïbles. L'absència o mínima limitació de despeses financeres en certes jurisdiccions, combinat amb un sistema d'exempcions per a rendes que vénen de l'exterior han fet dels préstecs intragrup un bon negoci (també per a l'empresariat espanyol, com s'explica a la secció 3).

El cas Glencore a Austràlia: préstecs a l'exterior al doble del cost del mercat interior

A Austràlia es va destapar la manera com Glencore, una multinacional amb seu a Suïssa, va aconseguir no pagar pràcticament impostos al llarg dels tres últims anys per la seva activitat minera al país, tot i declarar una facturació propera als 15.000 milions de dòlars. Per reduir la seva càrrega fiscal, la companyia es va endeutar excessivament i sense necessitat real davant d'altres empreses del grup fora del país a uns tipus d'interès el doble d'elevats del que la companyia hagués suportat si simplement hagués accedit a crèdits a tipus normals en el mercat financer australià.⁵⁰

Font: Elaboració pròpia en col·laboració amb Oxfam Austràlia.

La dimensió del problema a Espanya

Segons les estadístiques oficials elaborades pel Ministeri d'Economia i Competitivitat, un 26% de la inversió espanyola a l'exterior serien préstecs de les matrius espanyoles a les seves filials, que es realitzen al marge dels canals de finançament tradicionals.

Entre 2008 i 2012 no hi havia límits a les deduccions per despeses financeres segons la legislació espanyola. A partir de 2012, es va introduir un límit de deducció en un 30% del benefici que no ha estat modificat amb la recent reforma fiscal aprovada al desembre de 2014.

Font: Ministeri d'Economia i Competitivitat, MINECO⁵¹

iii) Deslocalitzar intangibles: quant val una marca?

El primer pas d'aquest mecanisme és registrar marques i patents en paradisos fiscals. El segon pas és l'obligatorietat de pagar un cànon per cada transacció que es desenvolupi, en qualsevol lloc del món, per la qual cosa el cànon que pot arribar a nivells exorbitants. Així, els beneficis es fuguen automàticament dels països on es derrolla l'activitat cap a paradisos fiscals. Starbucks té la seva marca registrada a Irlanda, de manera que cada cafè que és consumit en qualsevol de les seves botigues suposa una transmissió obligatòria a Irlanda, país de molt baixa tributació.

Un cop més, com trobar comparables per al valor d'una marca que és "única"?

Ikea i la gestió de la seva marca a través d'Holanda

IKEA ha establert una societat a Holanda, Inter IKEA Systems BV que gestiona els drets de la marca IKEA.

Aquests drets en realitat són propietat d'Interogo Foundation, radicada a Luxemburg i propietat de la família fundadora de IKEA, que estan al capdavant

d'aquesta fundació.

Tant la societat matriu com les 280 filials a 26 països han de pagar un 3% del seu volum de facturació en concepte de llicència d'ús a la societat a Holanda. Per tant, cada vegada que comprem un moble a IKEA, en qualsevol lloc del món, un percentatge del valor de la compra és transferit a la societat a Holanda, per acabar posteriorment en mans de la fundació luxemburguesa.

El cost d'aquesta llicència per l'ús de la marca suposa, uns 450 milions d'euros, i redueix els beneficis tributables en cada un dels països on operen les filials, mentre a Holanda pràcticament no paguen impostos pel règim fiscal tan avantatjós per a aquest tipus d'operacions.

Aquesta estratègia ha permès a Interogo Foundation de Luxemburg comptar amb un capital de 11,2 bilions d'euros.

Font: Elaborat a partir de l'informe de SOMO, 'The Netherlands: a tax haven?'⁵²

El cas Inditex

Inditex és ja el primer grup comercialitzador de moda al món. Encara que manté la seva seu a Arteixo, compta amb dos filials a Holanda (Amsterdam) i Suïssa (Friburg) des de les quals presta serveis de consultoria per a la ubicació de les botigues a tot el món i factura pels drets d'ús de la marca a la resta del grup.

Encara que aquestes filials compten amb una dècima part del 0,14% de la plantilla total del grup (173 treballadors sobre un total de 120.000 repartits per tot el planeta, segons dades del 2013), generaven el 18% del benefici total del grup (541 milions de dòlars sobre un total de 3.040 milions de dòlars).

Entre 2009 i 2013, Inditex ha traslladat artificialment però dins de la legalitat uns 2.000 milions de dòlars en beneficis a Holanda i Suïssa per despeses de consultoria i gestió de la marca, de manera que el grup ha aconseguit estalviar al grup 325 milions de dòlars en impostos en aquest període (100 milions el 2013). Mentrestant, Amancio Ortega, propietari del 59% de les accions s'ha convertit en un dels tres homes més rics del planeta i la major fortuna d'Espanya. Al 2014, Amancio Ortega va ingressar 894 milions d'euros com a dividends pel 59% de les accions que posseeix del grup Inditex a través de dues societats.⁵³

Font: Elaborat a partir d'un article publicat per Bloomberg "Ortega s Zara Fashions Tax Avoidance by Shifting Profits to Alps"⁵⁴

iv) 'Treaty shopping': de compres amb els convenis de doble imposició

Un altre mecanisme freqüentment utilitzat és l'abús en els convenis de doble imposició (CDI, que pretenen evitar gravar dues vegades per la mateixa renda), conegut per l'expressió anglesa "treaty shopping", que compta amb la descarada complicitat dels governs. Per evitar una fuga total de recursos fiscals i impedir que es deslocalitzin per complet els beneficis empresarials, els Estats solen aplicar una retenció en la font, un percentatge en origen com un tractament mínim de l'impost sobre beneficis. Aquest percentatge sol ser la clau a l'hora de signar un CDI. Com que els països en desenvolupament es

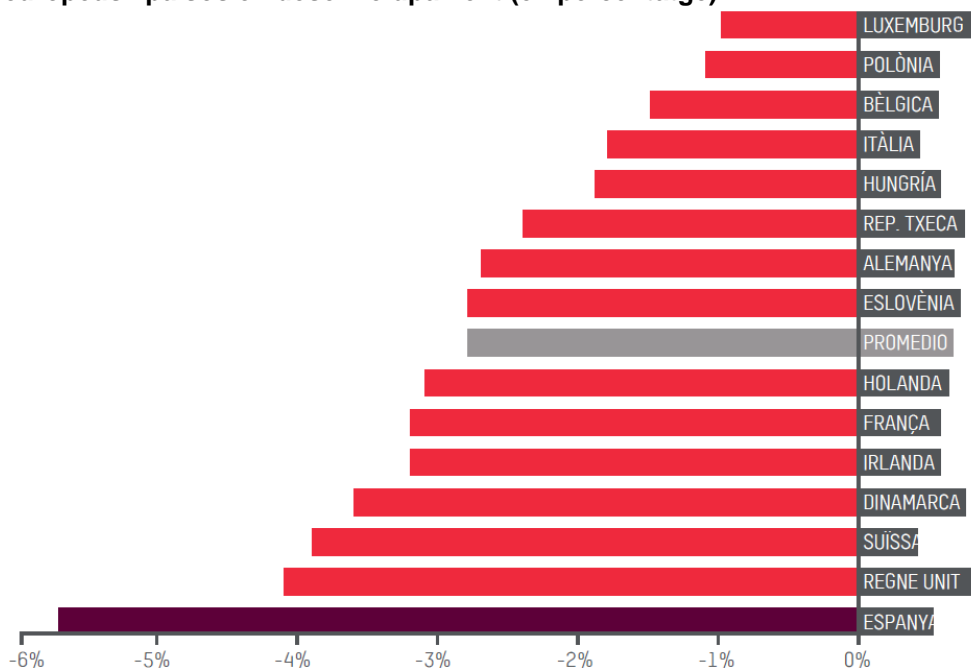
troben en posició de desavantatge en aquesta negociació (només cal imaginar Tanzània negociant davant Estats Units), solen veure's obligats a eliminar la retenció sobre moltes de les rendes del capital (interessos, dividends, cànon, etc.) .

Els convenis de doble imposició (CDI) espanyols perjudiquen als països en desenvolupament

Espanya, que té 88 CDI signats, dels quals 43 tenen com a contrapart països en desenvolupament, segueix també el model OCDE.

En la negociació d'aquests convenis, Espanya és un dels països de la UE que tenen la política de CDI més agressiva i perjudicial per als països en desenvolupament, aconseguint una reducció de 5,7% enfront de la mitjana de reducció de retenció de 2,8% per a altres 15 països analitzats.

Gràfic 7: Reducció mitjana dels tipus en els tractats fiscals entre països europeus i països en desenvolupament (en percentatge)

Font: Basat en dades per Martin Hearson, de la London School of Economics and Political Science i el portal de recerca IBFD⁵⁵

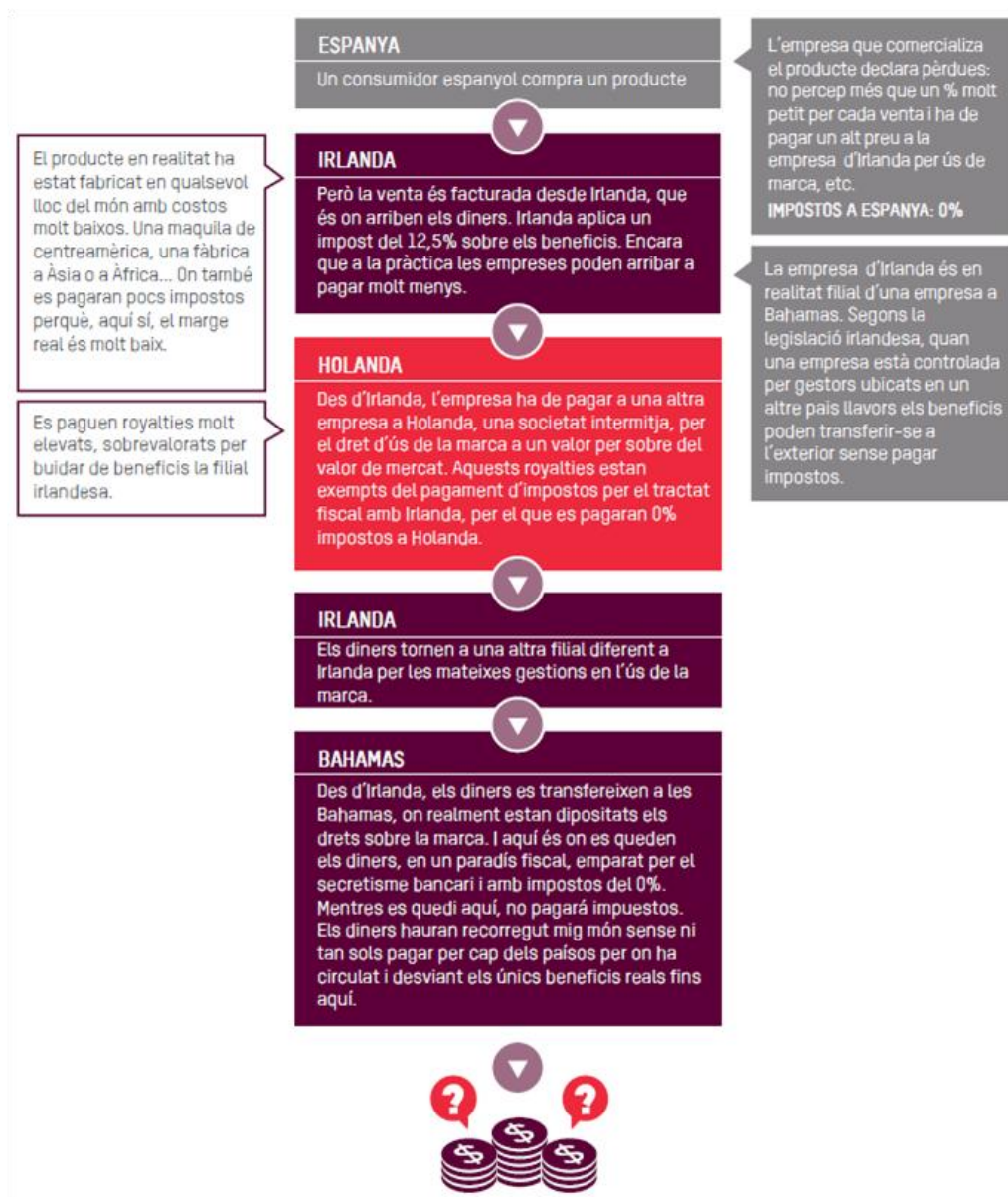
Per tractar d'estandarditzar aquestes negociacions, s'han imposat dos models de CDI, el "model de l'OCDE" i el "model de Nacions Unides", que estableixen quin territori té dret a gravar la renda d'una activitat internacional. El model OCDE es regeix pel principi de "residència", és a dir afavoreix que les rendes es gravin principalment als països exportadors de capital (normalment economies més avançades). En canvi, el model de Nacions Unides es basa en el principi de "font", pel qual les rendes transnacionals tributarien essencialment on l'empresa desenvolupa l'activitat econòmica (normalment països en desenvolupament). La gran majoria dels CDI s'han realitzat sota el model OCDE, que dona avantatge als països rics.

El Fons Monetari Internacional ha advertit de l'efecte perjudicial que aquests desavantatges estan creant als països en desenvolupament, en alguns casos pot representar pèrdues de fins al 50% en la recaptació per l'Impost de

v) Sandwich Holandès i Doble Irlandès: filar encara més prim

Consisteix en la combinació de la transferència de royalties per la gestió d'intangibles juntament amb el aprofitament dels buits en els tractats fiscals entre diverses jurisdiccions. Així, el sandvitx holandès i el doble irlandès comporten la creació de filials a Holanda i Irlanda des d'on es factura per un bé o servei. Però el benefici es transfereix d'Irlanda a Holanda, d'Holanda de nou a Irlanda i d'Irlanda finalment a un paradís fiscal, per aprofitar-se de tots els tractats fiscals i aconseguir que el benefici final es quedi sol al paradís fiscal. El següent gràfic explica el mecanisme.

Gràfic 8: Funcionament del Sandwich Holandès i el Doble Irlandès

Font: Elaboració pròpia

Sens dubte són les empreses tecnològiques les que -seguint el model desenvolupat inicialment per Google- han desenvolupat major sofisticació en la combinació d'aquestes diferents estratagemes, tant que s'ha convertit en un esquema replicable i reconegut. El resultat és que empreses com Google arriben a pagar tot just un 2,4% sobre els seus beneficis fora dels Estats Units.⁵⁷

2.3 PARADISOS FISCALS: L'ETERNA INDEFINICIÓ INTERNACIONAL

Per absurd que sembli, el primer problema amb els paradisos fiscals és la falta d'una definició universal. Hi ha tantes interpretacions com llistats, gairebé tantes com països.

De manera general, els paradisos fiscals són territoris que intencionadament han adoptat una legislació amb criteris que uneixen opacitat, baixa o nul·la tributació i falta d'intercanvi d'informació amb altres administracions fiscals, especialment favorable per als no residents. En el moment de constitució de societats o obertura de comptes bancaris en aquests territoris, mai s'exigeix que les empreses hagin de desenvolupar una activitat econòmica substancial allà, són tan sols "empreses pantalla" per derivar beneficis des de països amb impostos més elevats cap a països de baixa o nul·la tributació.

Així per exemple, les Illes Verges Britàniques, un petit territori del Carib té el rècord en densitat d'empreses, 850.000 societats registrades, 30 per cadascun dels seus 27.800 habitants. Les Illes Caiman, per la seva banda, s'han convertit en el cinquè centre financer del món.⁵⁸

Apple

Una investigació del Senat dels Estats Units ha detectat que Apple ha transferit durant els últims quatre anys fins a 74.000 milions de dòlars de beneficis a una filial a Irlanda que no té residència fiscal en cap país del món. Apple, que compta amb un complex entramat de filials a molts paradisos fiscals, aconsegueix així no pagar pràcticament impostos en cap dels països on opera, tot i ser un dels principals grups empresarials del món.

La seva posició i dimensió també li permeten negociar condicions fiscals favorables en molts països. Tot just 54 països en el món tenen un PIB superior al seu volum de negoci, pel que és fàcil que es trobi en posició de força negociadora.

La Comissió Europea ha obert una investigació sobre el cas d'Apple a Irlanda, per considerar que els acords tan avantatjosos que el Govern irlandès està concedint a l'empresa per pagar menys impostos a Irlanda i en els països de l'entorn vulneren els principis de plena competència europea. Aquesta investigació també s'estén a les pràctiques de Fiat a Luxemburg i de Starbucks a Holanda.

Font: Elaboració pròpia a partir de la investigació realitzada pel Senat dels Estats Units⁵⁹ i de la informació publicada per la Comissió Europea.⁶⁰

Malgrat els grandiloqüents discursos durant la reunió del G-20 del 2009 sobre la fi de l'era del secret bancari, els avenços són encara escassos en la lluita contra els paradisos.⁶¹ Utilitzant fonts del Banc Central de Suïssa, un estudi calcula que el 2013 i tan sols a Suïssa, els espanyols ocultaven aproximadament 80.000 milions d'euros.⁶² Si el 2007 el Fons Monetari Internacional (FMI) alertava que un de cada quatre euros que es mou en l'economia mundial s'oculta del fisc en aquestes zones fosques, veiem que encara hi ha queda molt camí per recórrer. No obstant això, és encoratjador com el banc Crèdit Suisse acaba de ser declarat culpable de frau fiscal per ajudar els seus clients a evadir impostos als Estats Units i obligat a pagar una multa de 1.800 milions d'euros.

Què són els paradisos fiscals?

Per Oxfam Intermón, la consideració de paradís fiscal que es maneja en aquest informe es basa en el llistat de paradisos fiscals de l'Observatori de Responsabilitat Social Corporativa, que al seu torn recull tots aquells territoris considerats així per l'OCDE, el Parlament Europeu, la legislació espanyola segons recull el Reial Decret 1080/91 i finalment, la Tax Justice Network (TJN), una coalició internacional d'organitzacions que treballen per la justícia fiscal.

UNA DEFINICIÓ DEL PARADÍS

Els paradisos fiscals són territoris que intencionadament han adoptat un marc legal que compti amb les següents característiques:

- **Baixa o nul·la tributació**
- **Avantatges fiscals per als no residents, sense necessitat de justificar una activitat econòmica substancial i real**
- **Falta de cooperació amb altres administracions tributàries**
- **Opacitat:** marcs legals que permeten la no identificació de les entitats registrades ni dels seus titulars o propietaris dels actius

Basant-se en aquests criteris i considerant el pes de l'activitat financera de cada territori, la coalició TJN ha creat un Índex de Opacitat Financera, classificació que és utilitzada per les organitzacions socials com llistat de referència de paradisos fiscals.⁶³

Segons l'OCDE, ja no queden territoris que puguin considerar-se com paradisos fiscals o territoris "no cooperadors" en el seu eufemística argot. L'OCDE va elaborar el 2009 una llista negra de territoris "no cooperadors" i una llista grisa de territoris amb intenció de cooperar però sense el marc per fer-ho encara. Com que era suficient la signatura de 12 tractats fiscals per a l'intercanvi d'informació amb qualsevol jurisdicció del món, després d'uns anys aquesta llista ja està oficialment buida, excepte una molt petita illeta del pacífic. Ara, hi ha més de 3.000 tractats signats en el món, amb molt escàs intercanvi d'informació fiscal, de manera que l'opacitat i el secretisme característics dels paradisos fiscals segueix en peu.

Font: Elaboració pròpia en base a Oxfam i altres ONG com TJN o Eurodad.

Vagi per davant que la constitució d'una filial en un paradís fiscal no ha de ser forçosament el resultat d'activitats intencionades d'elusió d'impostos. És

possible comptar amb una filial a Suïssa o en qualsevol altre paradís fiscal i tenir una activitat econòmica real, però la gran majoria d'empreses allà registrades no la tenen.

Països de trànsit: paradisos d'anada i tornada

Els paradisos fiscals també permeten un joc d'anada i tornada amb els capitals, per aprofitar-se de les condicions avantatjoses que molts països concedeixen a la inversió estrangera. És així com més de la meitat de la inversió que arriba a l'Índia prové de paradisos fiscals i una quarta part d'Illa Maurici.⁶⁴ Més precisament, el 40% d'aquesta inversió (55.000 milions de dòlars) prové d'un únic edifici a Port Louis, la capital d'aquestes diminutes illes del Pacífic.⁶⁵ La inversió surt del país d'origen cap a un paradís fiscal i torna després emparada en l'opacitat que aquests territoris li brinden, per beneficiar-se dels incentius i deduccions fiscals creats amb la finalitat de captar inversió estrangera.

Paradisos fiscals a la carta

L'elecció del paradís fiscal on inscriure les filials no es fa a l'atzar, sinó que cada territori té característiques i tractaments especials, que els fan ser elegits en funció dels esquemes que s'estiguin armant.

Delaware

Conegut com "el primer Estat" dels Estats Units, Delaware ofereix els següents avantatges a les empreses que es vulguin ubicar-hi:

- Exempció total d'impostos per a empreses que no realitzin cap activitat als Estats Units.
- Compta amb una legislació mercantil molt flexible, amb procediments judicials àgils i amb tribunals altament especialitzats en dret empresarial.
- Facilitats per a la constitució de societats, podent realitzar tots els tràmits en línia, sense necessitat de posar un peu a Delaware.
- No obligatorietat d'informar sobre la identitat dels accionistes en els registres.
- Els expedients, comptes bancaris, immobles i activitat, de l'empresa no han d'estar a Delaware, sinó que poden estar en qualsevol part del món.

Moltes empreses defensen la seva presència en aquest Estat sobre la base de la "seguretat jurídica" i el "expertise legal" que ofereix, mentre obvien els avantatges fiscals i l'opacitat.

Aquestes habilitats han de ser un secret molt compartit per les empreses de l'IBEX35, ja que és el destí preferit per a l'obertura de filials: 350 d'un total de 810 filials estan registrades allà (veure capítol 3 amb més detall).

Holanda

Si bé és cert que Holanda no compta amb els nivells d'opacitat i secretisme bancari propis dels paradisos fiscals, els avantatges que ofereix per minimitzar el pagament d'impostos la fan mereixedora d'aquesta denominació:

- A Holanda, els holdings no tributen i no paguen impostos pels dividendes i guanys que reportin les seves filials, sempre que es tingui una participació mínima del 5%.
- Per domiciliar un holding a Holanda n'hi ha prou amb registrar i disposar d'una seu. Són les anomenades empreses de bústia o d'apartat de correus que moltes vegades no tenen ni treballadors.
- Holanda és el país amb major nombre d'acords per evitar la doble imposició, gràcies als quals els beneficis es declaren i tributen a Holanda, i els diners passen a ser un capital totalment net i lliure per circular.

Luxemburg

El Ducat de Luxemburg ha fet gala des de fa anys d'apostar per la competència fiscal, és a dir, intentar atreure més inversió estrangera a base d'oferir avantatges fiscals:

- Els nivells de tributació són bastant baixos, especialment per a empreses del sector financer, holdings, i empreses asseguradores, que, a més, compten amb unes exigències financeres més laxes que en altres països europeus.
- Luxemburg no compleix amb els estàndards mínims de transparència financera, com un registre de propietaris reals de rendes, comptes i empreses, o l'existència d'un mecanisme d'intercanvi d'informació fiscal amb altres països. L'OCDE suspèn Luxemburg en transparència en la seva revisió entre parells (analitzant més de 50 territoris) dins del Fòrum Global per la Transparència i l'Intercanvi d'Informació amb fins fiscals.⁶⁶
- Els "Tax Rulings" o acords fiscals bilaterals entre empreses i governs, són sens dubte l'aspecte més polèmic pel que fa a Luxemburg. El cas conegut com Lux Leaks⁶⁷ revelat pel Consorci Internacional de Periodistes d'Investigació (ICIJ) el novembre de 2014, detalla com l'administració tributària luxemburguesa va negociar amb grans empreses transnacionals per dissenyar-acords fiscals a mida. Amb l'assistència de la consultora PriceWaterhouseCoopers entre d'altres, el Govern luxemburguès va signar acords secrets amb gairebé 340 multinacionals entre 2002 i 2010 per beneficiar-se de "estructures fiscals complexes dissenyades per crear reduccions dràstiques en els impostos", com indica el ICIJ. D'aquesta manera, algunes d'aquestes empreses van aconseguir tributar tot just un 1% pels seus beneficis en l'Impost de Societats. I aquests no són més que la punta de l'iceberg, són només els casos que han estat fets públics en el marc de la investigació del ICIJ. La resta, segueixen sent secrets.
- La Comissió Europea considera que aquests acords poden estar vulnerant els principis del mercat únic, per suposar una competència deslleial. De moment, ha llançat una investigació sobre Amazon a Luxemburg.⁶⁸

Illes Caiman

Es tracta d'unes petites illes del Carib, amb una superfície 30 vegades menor que la de la Comunitat de Madrid i tot just 56.000 habitants. No obstant això, en un sol dels seus edificis, conegut com UglanHouse, hi ha 15.000 empreses constituïdes. D'ell, el President Obama va dir que o es tracta de l'edifici més gran del món o del major paradís fiscal.⁶⁹

- Entitats financeres de tot el món (també espanyoles) han triat de forma gairebé unànime a aquest territori com la base des de la qual realitzar emissions de certs productes financers, com accions preferents i eurobons. La raó d'això és que és el país compta amb una normativa mercantil amb gran flexibilitat i amb avantatges fiscals.
- La inversió des d'Espanya cap a les illes Caiman s'ha multiplicat per 89 aquest últim any (com es detalla en el capítol 3). Segons els bancs, si aquestes emissions s'han realitzat des d'Espanya, els rendiments que haguessin generat haurien hagut de patir una retenció fiscal que els hauria restat competitivitat en relació amb altres emissions similars en el mercat. En emetre des d'un territori d'escassa o nul·la tributació es salva aquest "inconvenient", evitant que a aquests productes se'ls apliqui una retenció a compte dels impostos espanyols, com hagués passat d'emetre des d'Espanya.

Les ETVE, Espanya com a paradís fiscal

Les Empreses de Tinença de Valors Estrangers (ETVE) són una figura societària equiparable a les societats holding d'Holanda i Luxemburg. Van ser concebudes a mitjans dels anys 90 per atreure capital estranger i el seu atractiu és que els dividends i guanys de capital estaran exempts d'impostos, tant a l'entrada com a la sortida d'Espanya.⁷⁰ El Ministeri d'Economia i Competitivitat les defineix com "societats instrumentals l'existència de les quals obeeix a estratègies d'optimització fiscal dins d'un mateix grup empresarial i en molts casos les seves inversions no tenen efectes econòmics directes", i canalitzen una part substancial de la inversió estrangera directa. El 30,9% de la inversió neta des d'Espanya cap a l'exterior i el 22,1% de la que arriba al nostre país és inversió no productiva, a través d'ETVE.

Això suposa, a la pràctica, una desfiscalització dels beneficis, als quals s'afegeix la possibilitat de rebre ajudes i rebaixes fiscals a Espanya per les pèrdues declarades (essent una de les poques legislacions europees que permet aquest avantatge aplicable a les societats holding). Les arques públiques perden per aquesta via enormes quantitats de recursos que, no obstant això, no generen valor real, ni a Espanya ni a tercers països.

A més de les pèrdues d'ingressos fiscals per a les arques públiques, les ETVE també estan generant una competència deslleial amb altres països.

ETVE, Espanya vs Argentina: treaty shopping made in Spain

Entre 2006 i 2010, un gran nombre de grans grups econòmics argentins van triar traslladar la seva residència a Espanya, sota la forma d'una ETVE que controla una o diverses filials a l'Argentina, on es desenvolupa el negoci real. De fet, el 2011 la inversió espanyola rebuda des de l'Argentina va créixer un 1.444%, per tornar a l'any següent a nivells similars als que s'havia estat mantenint fins llavors.

D'aquesta manera, aquests grups econòmics es van aprofitar d'una doble avantatge. D'una banda, a través de l'ETVE no van pagar impostos a Espanya. D'altra banda, gràcies al conveni de doble imposició negociat entre els dos països, els accionistes o socis espanyols d'empreses a l'Argentina estaven

exempts de pagar l'impost als béns personals corresponent a aquesta participació.

L'efecte va resultar catastròfic per a Argentina, que va deixar de recaptar 250 milions de pesos i sense cap rendiment per a Espanya, però un negoci suculent per a les empreses i els seus propietaris.

Quan les autoritats fiscals argentines van detectar aquest esquema de planificació fiscal, van donar de baixa del conveni de doble imposició signat entre Espanya i l'Argentina, la primera i única vegada en la història els dos països que això succeeix. La renegociació del conveni, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2013, inclou un canvi en el tractament impositiu sobre el patrimoni, dividendes i interessos.

Font: Elaboració pròpia des articles de premsa argentina publicats el 2012 quan l'AFIP (Administració Tributària de l'Argentina) va detectar aquestes pràctiques perjudicials i es va denunciar el conveni entre els dos països.

La llista espanyola de paradisos fiscals: no hi són tots els que són

Fins al 2003, l'únic criteri legal a Espanya sobre quin país es considera paradís fiscal era que el país en qüestió estigués inclòs en el llistat del Reial Decret 1080/91 (de 1991) on s'enumeraven fins a un total de 48 països. Suïssa, per exemple, mai va estar en aquesta llista.

A partir de 2003 s'introdueix una nova disposició per la qual els països que signin amb Espanya convenis d'intercanvi d'informació en material fiscal o convenis de doble imposició, deixen de ser considerats paradisos fiscals. Així és com Espanya segueix aprimant la seva llista oficial des d'aquesta data, a cop de conveni. Des de 2010, països com Luxemburg, Panamà, Bermudes, Mònaco i més recentment les illes del canal britàniques (Jersey, Guernsey, Illa de Man) han deixat de ser considerats com a paradisos fiscals per Espanya, la qual cosa suposa facilitar les condicions per a les empreses espanyoles de les que les filials operen en aquests territoris.⁷¹

La transparència sobre l'elaboració d'aquesta llista, així com en les negociacions del Govern al respecte, no és la norma. Tot i que la llista és d'accés públic, no està a l'abast de qualsevol que no sigui un expert coneixedor de la seva ubicació en l'embolic d'informació institucional de l'Agència Tributària (AEAT) o del Ministeri d'Hisenda.

Una de les propostes incorporades a la reforma fiscal de desembre de 2014 és la de revisar els tractats i convenis fiscals signats per Espanya, per comprovar en quina mesura estan responent a una voluntat real d'intercanvi i accés a la informació. Això podria suposar en el futur una nova modificació de la llista, amb països que podrien despenjar-se en el cas de no respondre a les peticions d'informació. Però és sens dubte un procés que va per llarg, sobre el qual no hi ha claredat pel que fa als criteris que el Govern aplicarà ni si de veritat modificarà la llista final. Seria preferible una revisió completa del funcionament d'aquests tractats, juntament amb l'impacte que tenen en els països en desenvolupament, una anàlisi "spillover" (és a dir, valorant

l'efectivitat del seu funcionament i l'impacte que aquests convenis tenen en països tercers) com també preconitza l'FMI.⁷²

De moment, la llista oficial espanyola segueix en vigor, sense que hi apareguin jurisdiccions que juguen un paper predominant en els entramats d'enginyeria fiscal (Luxemburg, Holanda, Suïssa) i on les empreses espanyoles tenen una presència predominant (veure capítol 3, sobre la presència de les empreses espanyoles en paradisos fiscals).

3. QUANTS IMPOSTOS PAGUEN LES EMPRESSES DE L'IBEX35 I ON?

"Els paradisos fiscals són un perill per a la societat."

Fons Monetari Internacional (FMI), 2011⁷³

Les dades de la vergonya

- 34 de les 35 empreses de l'IBEX35 tenen presència en paradisos fiscals, comptabilitzant un total de 810 filials al 2013, el que significa un increment del 44% respecte a 2012.⁷⁴ La inversió espanyola cap a paradisos fiscals va créixer en un 205% entre 2013 i 2014.⁷⁵
- El 26,4% de la inversió espanyola a l'exterior són préstecs d'empreses espanyoles a les seves filials.
- La inversió espanyola en paradisos fiscals representa el 24% del total de la inversió a l'exterior, i un 12,4% és inversió circular (inversió que surt d'Espanya i torna a Espanya després d'haver passat per un paradís fiscal).
- Segons l'AEAT, el tipus efectiu que van pagar les grans empreses el 2013 va ser de 5,3% mentre que el de les PIMES va ser el del 16%. Si la pressió fiscal efectiva de les grans empreses hagues estat almenys com la de les PIMES, podrien haver recaptat 8.227 milions d'euros addicionals, l'equivalent a la inversió pública per a l'escolarització de 1.103.998 alumnes.⁷⁶

Font: Elaboració pròpia a partir de fonts diverses AEAT, MINECO, OXFAM INTERMON sobre el comportament fiscal de les empreses de l'IBEX35 (veure annexos)

És impossible saber quant paguen realment les grans empreses espanyoles en relació als seus volums d'activitat, partint de la informació que publiquen. Segons al codi tributari, a les grans empreses els corresponia pagar un 30% d'Impost de Societats (ara rebaixat en cinc punts en dos trams d'aplicació amb la nova reforma fiscal que va entrar en vigor l'1 de gener de 2015).⁷⁷ Segons les últimes dades desagregades de l'AEAT per a 2013, els grups consolidats a Espanya paguen només el 5,3% sobre el seu resultat comptable.^{78,79}

3.1 DE LA TEORIA A LA REALITAT, UN FORAT FISCAL

Hi ha una veritable contradicció entre la informació que les empreses publiquen (aquelles que la publiquen) sobre quants impostos paguen, i la realitat del que recapta l'Estat. Ni tan sols sembla que les grans empreses i l'AEAT coincideixin en aquest punt. De moment, l'única cosa segura és que les dades de recaptació sobre l'Impost de Societats segueixen sent molt

baixes a Espanya.

Quant diu l'AEAT que recapta per l'Impost de Societats?

La baixa recaptació en l'Impost de Societats és una de les principals raons que expliquen la insuficiència recaptatòria a Espanya. Entre 2007 i 2014 la recaptació ha caigut un 56,3%, el que ha suposat una pèrdua d'ingressos de 25.234.000 d'euros en la recaptació de 2014, una quantitat que permetria duplicar les dotacions per a prestacions d'atur assignades en els Pressupostos Generals del Estat (PGE) per a aquest 2015.⁸⁰ Fins i tot al 2014, quan millora la recaptació per IRPF i IVA respecte a l'any anterior, la de societats ha seguit disminuint.

Gràfic 9: Evolució de la recaptació a Espanya per tipus d'impostos (2007-2014)

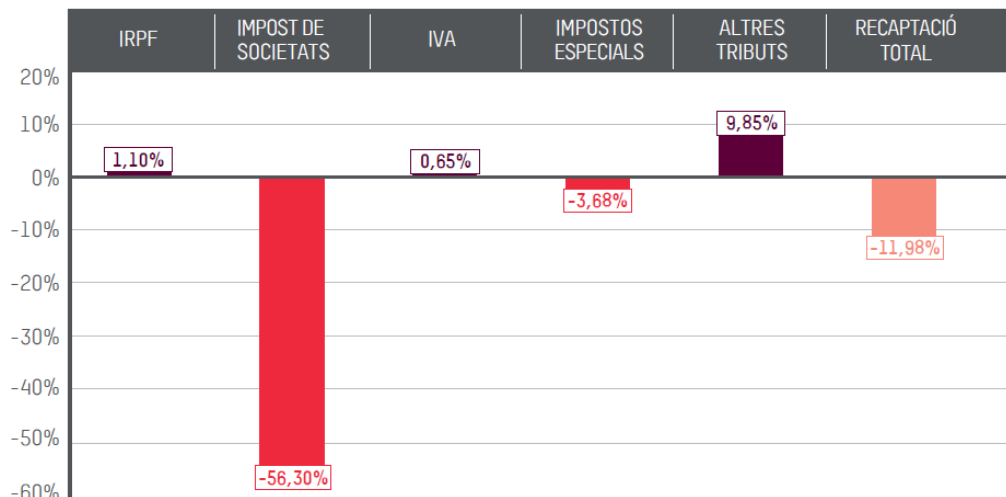
AÑO	RECAUDACIÓN POR TIPO DE IMPUESTO					INGRESOS TRIBUTÁRIOS TOTALES
	IRPF	SOCIETATS	IVA	IMPOSTOS ESPECIALES	ALTRES IMPOSTOS	
2007	72.614	44.823	55.851	19.786	7.601	200.676
2008	71.341	27.301	48.021	19.570	7.220	173.453
2009	63.857	20.188	33.567	19.349	7.062	144.023
2010	66.977	16.198	49.086	19.806	7.469	159.536
2011	69.803	16.611	49.302	18.983	7.061	161.760
2012	70.619	21.435	50.464	18.209	7.840	168.567
2013	69.951	19.945	51.931	19.073	7.947	168.847
2014	73.415	19.589	56.216	19.057	8.350	176.627
VARIACIÓN 2007-2014	801	-25.234	365	-729	749	-24.049
VARIACIÓN 2007-2014 (%)	1,10%	-56,30%	0,65%	-3,68%	9,85%	-11,98%

Datos en millones €

Font: quadre elaborat amb Carlos Cruzado, president de Gestha, en base als informes anuals de recaptació de l'AEAT fins a 2013 i les estimacions de recaptació per 2014 reflectides en els PGE2015

Les grans empreses paguen molt pocs impostos a Espanya en relació amb el seu volum d'activitat, i el seu esforç fiscal (el que paguen en relació als seus beneficis) queda molt lluny del que fan les PIMES o la resta de ciutadans, que conjuntament aporten el 90 % de la recaptació total a les arques públiques.

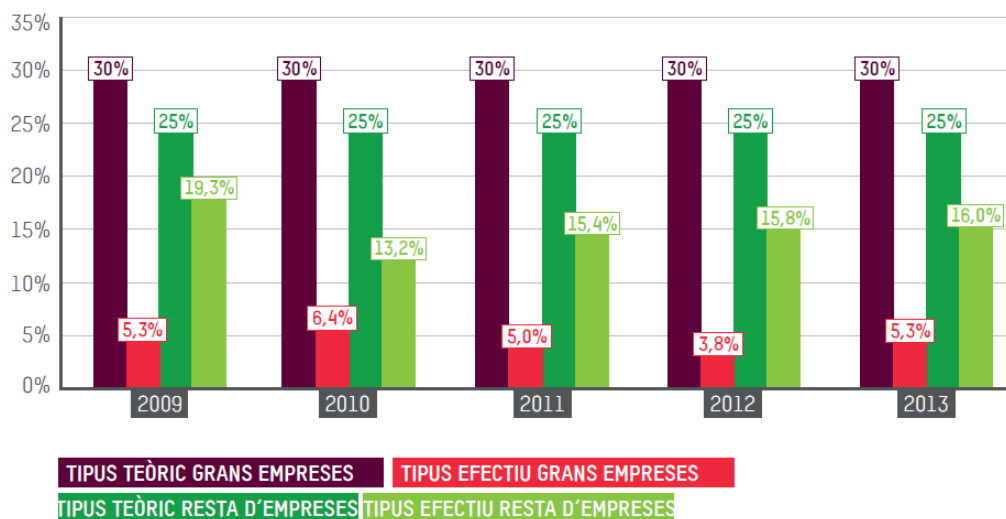
Gràfic 10: Variació en la recaptació a Espanya per tipus d'impostos (en percentatge, 2007-2014)

Font: quadre elaborat amb Carlos Cruzado, president de Gestha, en base els informes anuals de recaptació de l'AEAT fins a 2013 i les estimacions de recaptació per 2014 reflectides en els PGE2015

En teoria, a les grans empreses els correspon un Impost de Societats del 30% (tipus nominal sobre els seus beneficis) i a les PIMES i grups no consolidats, un 25%. Però la realitat és molt diferent: el que realment liquiden les grans empreses per Impost de Societats correspon a un tipus efectiu (sobre els seus beneficis comptables) que oscil·la al voltant del 5%, mentre que les PIMES i grups no consolidats liquiden a un 16% aproximadament .

Gràfic 11: Tipus nominal i tipus efectiu de grans empreses i PIMES (2009-201)

Font: AEAT, informe anual de recaptació 2013 (últim any amb dades desagregades per a grups consolidats i no grups)

Si les grans empreses haguessin suportat el 2012 una pressió fiscal similar a les de les PIMES i grups no consolidats en l'Impost de Societats, el 17% en lloc del 5,3%, s'haurien pogut recaptar 8.227.000 d'euros addicionals. Aquesta quantitat és equivalent al cost de l'escolaritat de més de 1.000.000 d'estudiants en 2012, o, vist d'una altra manera, hagués permès incrementar un 16% la despesa pública destinada aquest any a educació.⁸¹

Però si les grans empreses haguessin assumit una pressió fiscal del 30%, és

a dir el tipus nominal estàndard que els corresponia, la recaptació dels grans grups s'hauria incrementat en 19.022.000 d'euros, la qual cosa hagués permès multiplicar per nou l'actual pressupost estatal destinat a Serveis Socials i Promoció Social el 2012 (era de 2.119 milions d'euros).⁸²

Gràfic 12: Recaptació real i potencial per Impost de Societats (2008-2012)

EN MILI ONS D'EUROS	2008	2009	2010	2011	2012
TOTAL RECAPTAT	173.453	144.023	159.536	161.760	168.567
BENEFICIS CONTABLES GRUPS CONSOLIDATS	104.086	94.882	95.076	81.120	77.106
IMPOST DE SOCIETATS DE GRUPS CONSOLIDATS	5.517	6.095	4.754	3.122	4.110
TIPUS EFECTIU GRUPS CONSOLIDATS SOBRE BENEFICIS CONTABLES	5,3%	6,4%	5,0%	3,8%	5,3%
TIPUS NOMINAL GRUPS CONSOLIDATS	30%	30%	30%	30%	30%
RECAPTACIÓ PER IMPOST DE SOCIETATS SI ELS GRUPS CONSOLIDATS PAGUÉSSIU EL TIPO NOMINAL (30%)	31.226	28.465	28.523	24.336	23.132
INCREMENT RECAPTACIÓ	25.709	22.370	23.769	21.214	19.022
TIPUS EFECTIU EMPRESES NO GRUP	19,8%	13,2%	15,4%	15,8%	16,0%
RECAPTACIÓ PER IMPOST DE SOCIETATS SI ELS GRUPS CONSOLIDATS PAGUÉSSIN EL TIPUS EFECTIU DE EMPRESES NO GRUP (16% AL 2012)	20.609	12.524	14.642	12.817	12.337
INCREMENT RECAPTACIÓ POTENCIAL	15.092	6.429	9.888	9.695	8.227
% INCREMENT RECAPTACIÓ TOTAL POTENCIAL	8,7%	4,5%	6,2%	6,0%	4,9%

Font: AEAT, informe anual de recaptació 2013 (últim any amb dades desagregades per a grups consolidats i no grups)⁸³

Avui a Espanya, 12 milions de persones es troben en risc de pobresa i exclusió social⁸⁴ i un de cada quatre nens viuen ja per sota del llindar de pobresa.⁸⁵ Per a qualsevol Govern, aquesta hauria de ser la gran prioritat si es vol governar per defensar un model de societat més inclusiva i justa, que no tanca els ulls davant les necessitats dels més vulnerables. La recuperació de la capacitat recaptadora en l'Impost de Societats, especialment de les grans empreses, amb un compromís ferm de lluita contra l'evasió i elusió fiscal, té un gran potencial recaptador i de recuperació de l'equitat.

Quant diuen les empreses que paguen per l'Impost de Societats?

La informació que les empreses de l'IBEX35 fan pública sobre el pagament d'impostos és opaca. És materialment impossible determinar quant paguen realment, fins i tot després d'haver-les consultat una per una en el marc d'aquest estudi per desentranyar la més que confusa informació pública. Només 14 de les 35 empreses informen, publiquen, o ens han facilitat aquesta dada, però no expliquen com es calcula, per la qual cosa no podem extreure conclusions consistents.

El "tipus efectiu" en l'Impost de Societats s'ha convertit en una definició esmunyedissa, en la qual les empreses ni tan sols semblen estar d'acord amb

l'administració. L'AEAT calcula el tipus efectiu sobre el resultat comptable, aplicant la quota líquida positiva (el que de veritat liquiden les empreses aquest any a Hisenda) sobre el seu resultat comptable positiu (els beneficis de l'empresa, després dels ajustos i exempcions comptables). Per la seva banda, la informació que faciliten les empreses de l'IBEX35 sobre el seu tipus efectiu és tot un misteri, cadascuna aplica criteris diferents i no consistents entre ells.

El Banc Santander, la segona empresa espanyola per volum de facturació, informa en els seus comptes anuals de 2013 que paga un tipus efectiu del 27,6%, el que segons l'empresa suposa 2.110 milions d'euros d'impostos sobre beneficis en l'exercici (dades 2013).⁸⁶ Telefónica reporta, per al mateix exercici, una despesa per impostos sobre beneficis de 1.311 milions d'euros, el que segons l'empresa representaria un tipus efectiu del 20,1%.⁸⁷ Si és així, només aquestes dues empreses estarien sumant del 83,2% del total recaptat de grans grups per l'AEAT en 2013, quan en realitat hi ha 24.000 empreses declarants aquest any. Així és que la informació pròpia que faciliten les empreses de l'IBEX35 sobre el tipus efectiu és com a mínim sorprenent, i no sembla coincidir amb la definició ni ho amb les dades de recaptació de l'AEAT.

Gràfic 13: Tipus efectiu en l'Impost de Societats d'algunes empreses de l'IBEX35

NOM USUAL	TIPUS EFECTIU DECLARAT
ACERINOX	50,0%
ACS	33,0%
AMADEUS	32,3%
BANKINTER	27,6%
BBVA	2,9%
FERROVIAL	19,0%
GAS NATURAL	22,0%
RED ELECTRICA	27,7%
REPSOL YPF	43,3%
SACYR VALLEHERMOSO	-43,4%
BANCO SANTANDER	27,6%
TECNICAS REUNIDAS	15,0%
TELEFONICA	20,1%
VISCOFAN	19,8%

Font: Memòries de sostenibilitat de les empreses i informació facilitada a Oxfam Intermón

Altres favors regulatoris: actius diferits ... o "pa per avui"

En realitat, el disseny tributari és com un vestit a mida dels interessos i necessitats dels grans grups. Els successius canvis regulatoris i mesures

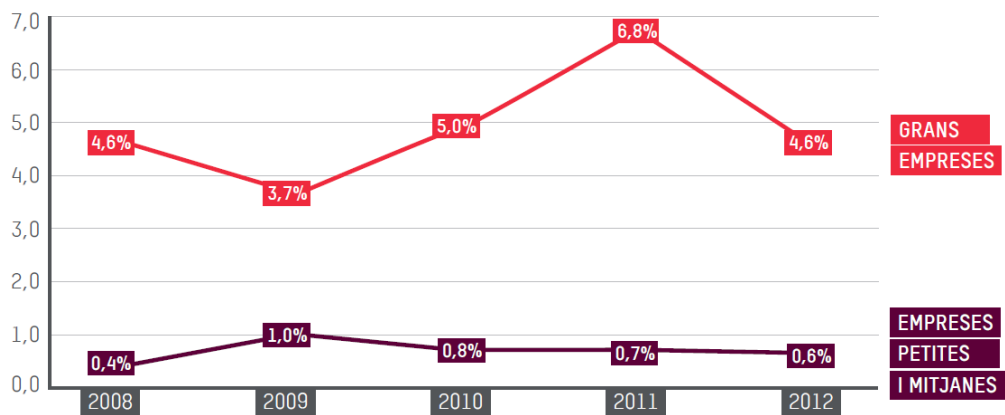
d'"alleujament" fiscal per compensar els efectes de la crisi en les grans empreses han compromès la capacitat recaptatòria de l'Impost de Societats i, per tant, la inversió pública en polítiques socials. Mentrestant, la resta de la ciutadania espanyola suportava dràstiques retallades i un increment general en la pressió fiscal.

Una d'aquestes fosques avantatges són els actius per impostos diferits (DTA, Deferred Tax Agreements en anglès). Són drets que permeten a determinades empreses deduir càrrega fiscal, no solament en l'exercici en què es declaren, sinó fins i tot en exercicis futurs. Es converteixen, així, en actius fiscals a favor de l'empresa, com un deute futur que l'administració manté amb elles.

Però, per la seva dimensió, són un autèntic forat negre per a les arques públiques, que trenca el principi de suficiència recaptatòria i que condicionarà la capacitat recaptatòria a Espanya fins i tot durant els propers anys.

L'ús d'actius diferits ha augmentat un 90% entre 2009 i 2012.⁸⁸ Es van aprovar en el moment àlgid de la crisi, per compensar grans bancs que estaven comprant caixes i altres bancs més petits i amb moltes pèrdues en general. Així, aquestes entitats han aconseguit comptabilitzar crèdits fiscals per al futur, atès que podran deduir-se importants quantitats de la contribució fiscal que els correspondria. I d'aquesta manera, amb "premis" fiscals regal de l'administració, han absorbit les pèrdues generades per aquestes operacions, i l'Estat deixarà d'ingressar en el futur aquestes deduccions.

Gràfic 14: Actius fiscals diferits de les empreses de l'IBEX35 i recaptació per Impost de Societats (en milions d'euros, 2009-2013)

Font: informe anual de recaptació tributària de l'AEAT 2013 i anàlisi de la informació publicada a les memòries de sostenibilitat i comptes anuals de les empreses de l'IBEX35

Per al conjunt d'empreses de l'IBEX35, els actius fiscals el 2013 van arribar l'escandalosa xifra de 89.531.000 d'euros, dels quals el 55% correspon als sis principals bancs.⁸⁹ Un import equivalent a gairebé cinc (4,5) vegades el total recaptat per l'Impost de Societats el 2013 (19.945.000 d'euros). Només un banc, el Santander, compta amb uns actius fiscals per valor de 21.069.000 d'euros, superiors a la recaptació total de l'Impost de Societats en 2013 i equivalents al 60% de la despesa financera per fer front als interessos pel deute públic previst en els PGE2015.

3.2 LA INVERSIÓ ESPANYOLA I ELS PARADISOS FISCALS

Quan la inversió estrangera que arriba o surt d'Espanya ho fa a través d'un país intermedi, generalment ho fa per un paradís fiscal, perquè tria vehicles per a aquesta inversió que siguin fiscalment atractius. Sigui el paradís que sigui, el resultat és una menor tributació.

Per tant, l'elevadíssima vinculació que la inversió espanyola té, tant d'entrada com de sortida, amb paradisos fiscals només s'explica per motius d'"optimització fiscal". Més encara quan es tracta d'inversió "circular" o de "anada i tornada": un de cada deu euros d'inversió surt d'Espanya i torna a Espanya després d'haver passat per algun paradís fiscal amb sucosos avantatges. Així és com, paradoxalment, Espanya és el segon inversor estranger a Espanya.

Aquests "vehicles fiscals especials" s'aprofiten de la manca d'harmonització entre els tractats fiscals (el "treaty shopping" de què parlàvem abans) juntament amb règims molt avantatjosos per a la creació d'estructures holding o els rendiments del capital, per exemple. La combinació de totes aquestes pràctiques és letal per a les arques públiques, i els volums d'inversió estrangera, d'entrada o sortida, no són més que un clar reflex del que ancorades i generalitzades que són aquestes pràctiques.

La inversió espanyola i els paradisos fiscals, un flux que no s'atura

La inversió cap a paradisos fiscals

- La inversió espanyola cap a paradisos fiscals va augmentar un 205% en menys d'un any (amb dades de gener a setembre 2014)
- La inversió en paradisos fiscals representa el 24% del total de la inversió a l'exterior.
- El paradís fiscal predilecte de la inversió estrangera des d'Espanya són les illes Caiman, que ha atret en l'últim any 1969 milions d'euros, 89 vegades més que l'any anterior. Aquest import és superior a l'actual pressupost estatal destinat a Serveis Socials i Promoció Social per a l'any 2015, de gairebé 1.840 milions d'euros.
- Més de la quarta part de la inversió espanyola a l'exterior (el 26,4%) són préstecs a empreses del mateix grup, per la qual cosa pot haver-hi riscos de pràctiques de subcapitalització. Les empreses espanyoles semblen invertir a l'exterior per prestar-se a si mateixes.

La inversió que arriba a Espanya des de paradisos fiscals

- El 56% de la inversió que arriba a Espanya prové de paradisos fiscals. En els últims 20 anys (entre 1993 i 2013) s'ha multiplicat per 6.
- Gairebé la meitat (48%) prové només d'Holanda i Luxemburg

Inversió d'anada i tornada, paradisos de trànsit

- La inversió que arriba a Espanya a través d'Holanda és 1,5 vegades superior a la que directament arriba des d'empreses holandeses. La proporció és d'1 a 3 en el cas de Luxemburg.

- El 71% de la inversió que arriba a Espanya des dels Estats Units no ho fa directament, sinó a través d'un país de trànsit (paradís fiscal)
- **Espanya és, llavors, el segon "inversor estranger" a Espanya:** un 12,4% de la inversió que arriba a Espanya des d'un paradís fiscal com a inversió estrangera prové realment del nostre país.

Font: Elaboració pròpia a partir d'estadístiques del Ministeri d'Economia i Competitivitat.⁹⁰

Les empreses de l'IBEX35 en paradisos fiscals: juntes i barrejades

Els resultats de l'anàlisi de la informació publicada per les empreses ens permeten detectar un total de 810 filials d'empreses de l'IBEX35 en paradisos fiscals. Les empreses amb més presència són Arcelor Mittal amb 58,3% les seves filials radicades en paradisos fiscals i el Banc Santander amb 182 filials, un 19,5% del total del grup.

Les destinacions favorits de les empreses de l'IBEX35 per reduir al màxim les seves càrregues impositives són:

- **Delaware:** Des de 2010 és la destinació preferida per a les filials en paradisos fiscals d'empreses IBEX35. Se n'han identificat 352 el 2013, gairebé duplicant les de l'any anterior. La gran majoria d'elles estan registrades en tan sols dues direccions postals, dos edificis no molt grans en els quals han de compartir totes les instal·lacions, tot i ser competidores directes entre si. Al 2711 Centerville Road, Wilmington, ens trobem amb 125 filials d'empreses de l'IBEX35 registraradas. I no gaire lluny, al 1209 Orange Street, Wilmington, New Castle, un edifici d'un sol pis amb 285.000 empreses domiciliades,⁹¹ entre elles 136 filials d'empreses de l'IBEX35.
- **Holanda:** És el segon territori amb més filials (122).
- **Luxemburg:** Amb 62 filials, una xifra que s'ha més que duplicat en els dos últims anys.
- **Altres paradisos fiscals** utilitzats comunament per empreses de l'IBEX són Irlanda (56), Suïssa (25), Hong Kong (24) i les illes Caiman (22).

3.3 ENTRAMATS SOCIETARIS: SEGUIR LA PISTA

L'estructura de propietat d'un grup d'empreses és com un mapa que exposa totes les empreses que pertanyen al grup i la seva relació de propietat des de l'empresa matriu cap a la resta de filials.

Entre aquests dos nivells, poden existir diferents empreses interposades,

sovint amb la forma jurídica de holding, o societats de cartera, l'única raó de ser de les quals consisteix a ser propietària d'accions d'altres empreses i dur a terme el seu control i gestió. En molts casos, aquesta funció de control i gestió és real, encara que en molts altres és totalment inexistent. La societat holding s'utilitza llavors com a empresa pantalla, i no és més que una forma jurídica sense empleats, buida de contingut i d'activitat, que s'interposa entre la casa mare i les filials que sí que desenvolupen activitat real en algun lloc del món. La seva comesa: desviar beneficis amb diferents finalitats, amagar la propietat real de l'empresa, interferir en els nivells de responsabilitat que s'assumeixen, etc. En resum, menor responsabilitat i menors impostos.

Alguns entramats d'empreses mostren holdings que se succeeixen en cascada, és a dir, un holding propietari d'un altre holding que al seu torn és propietari d'un altre holding, i així successivament en els diferents nivells, en un sistema similar a les nines russes, on cada closca no conté més que un altre closca que conté al següent.

Mapes d'empreses

No és tasca fàcil rastrejar tota aquesta estructura de propietat partint de la informació que les empreses de l'IBEX fan pública. Només algunes d'elles faciliten la informació en els seus comptes públics, la qual cosa ens ha permès reconstruir alguns esquemes i estructures de propietat.

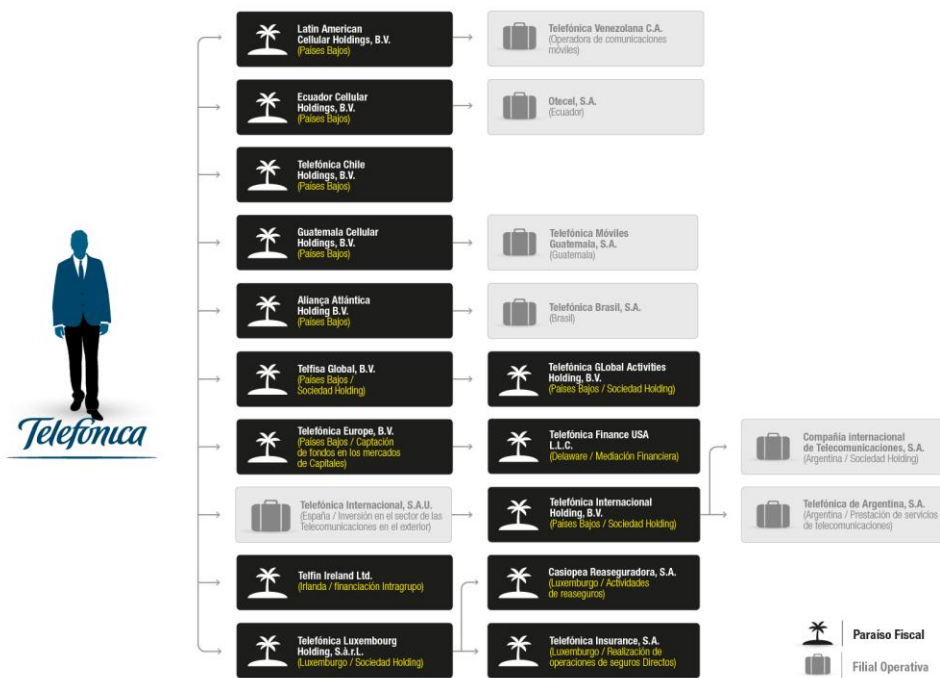
Paradoxalment, els casos que aquí mostrem (Telefónica, Mapfre i Abengoa) són els que ofereixen més transparència. Hem anat reconstruint l'estructura de propietat de les empreses entre la seva casa matriu i les filials a paradisos fiscals, a partir de la informació pública disponible. Només l'hem aconseguit reconstruir per a aquestes tres empreses, i en certa mesura per Abertis. Aquests casos que fem visibles són només possibles gràcies a un exercici de divulgació de la informació per part d'aquestes empreses, que cal valorar positivament. Ha estat impossible reproduir un exercici similar amb la resta d'empreses, encara que algunes tenen una presència en paradisos fiscals molt més voluminosa que les que s'exposen aquí. Caldria preguntar-se quin rerefons hi ha perquè optin per no facilitar aquesta informació, com fan, per exemple, el Banco Santander –amb el major nombre de filials en paradisos fiscals (120 en total)- o –Arcelor Mittal que té la meitat de les seves filials registrades en paradisos fiscals.

L'estructura corporativa de TELEFONICA revela que el grup manté moltes societats holding a Holanda, com són Latin America Cellular Holdings BV, Equador Cellular Holdings BV, Telefónica Xile Holdings BV, i Guatemala Cellular Holdings. El fet que el nom de moltes d'aquestes empreses faci referència a països llatinoamericans, i que aquestes estiguin interposades entre la filial que opera en aquest país i l'empresa matriu del grup a Espanya, sembla assenyalar que els activitats de la companyia en aquests països es canalitzen a través d'una societat holding holandesa. A més de les esmentades, el grup compta amb almenys cinc societats holding a Holanda, així com altres filials que declaren realitzar activitat financera a Irlanda, Luxemburg i Delaware.

Aquest és un detall de part de l'estructura de propietat del grup Telefónica en

què es mostren aquestes filials.

Gràfic 16: Mapa de Telefónica

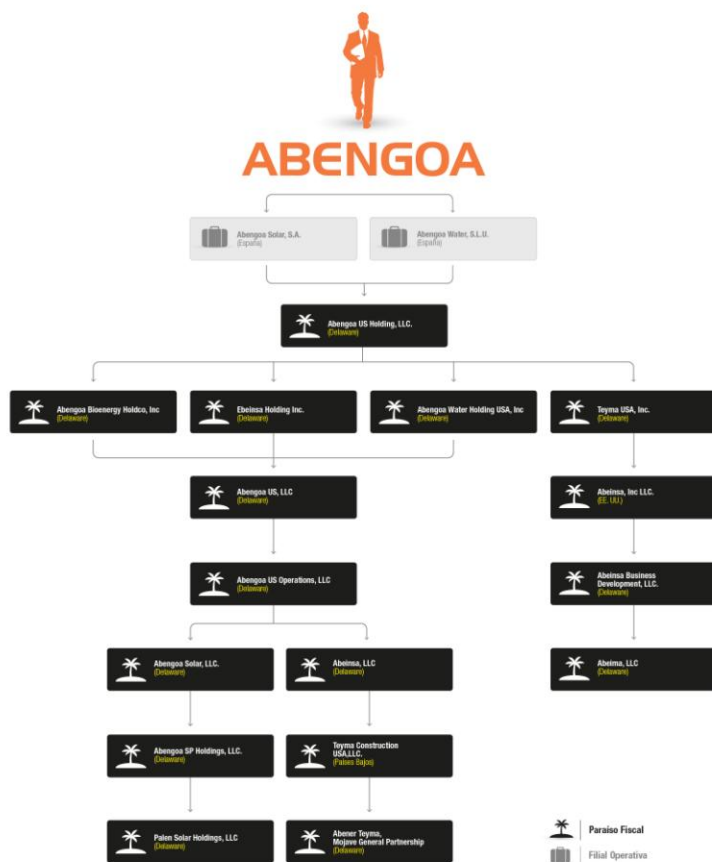

Font: Elaborat a partir de la informació de Telefónica en les seves Memòries Anuals 2013.⁹² Per a més informació, consultar el mapa complet de presència en paradisos fiscals en l'Annex XX.

ABENGOA manté una estructura corporativa d'una immensa complexitat i amb una gran proliferació de filials en paradisos fiscals. En total el grup compta amb 61 filials fins a 9 països considerats paradisos fiscals. Destaca especialment la presència a Delaware, on té radicades 35 filials, 13 d'elles en el mateix domicili (2711 Centerville Road, Wilmington), i altres cinc que també comparteixen direcció, 1209 Orange Street, Wilmington, New Castle. L'entramat empresarial d'Abengoa revela fins a set nivells de propietat en cascada, tal com apareix publicada en les seves memòries de sostenibilitat, dels quals no es disposa informació suficient ni per determinar la seva activitat ni la seva raó de ser.

Abengoa US Holding LLC és la matriu als Estats Units i, a partir d'aquesta s'inicia una successió d'empreses de responsabilitat limitada (Limited Liability Companies), propietàries de la qual tenen immediatament per sota. En l'últim nivell apareixen les filials que realitzen activitat productiva real, encara que el fet que estiguin registrades a Delaware pugui indicar el contrari. Moltes d'aquestes filials estan registrades en més d'un domicili nord-americà, un on realitzen l'activitat i un altre a efectes fiscals. A més, es dóna el cas que les tres últimes filials que apareixen a la cadena del mig del gràfic, Abeinsa LLC, Teyma Construction USA LLC i Abener Teyma Mojave General Partnership comparteixen el mateix domicili de 2711 Centerville Road, Wilmington esmentat anteriorment.

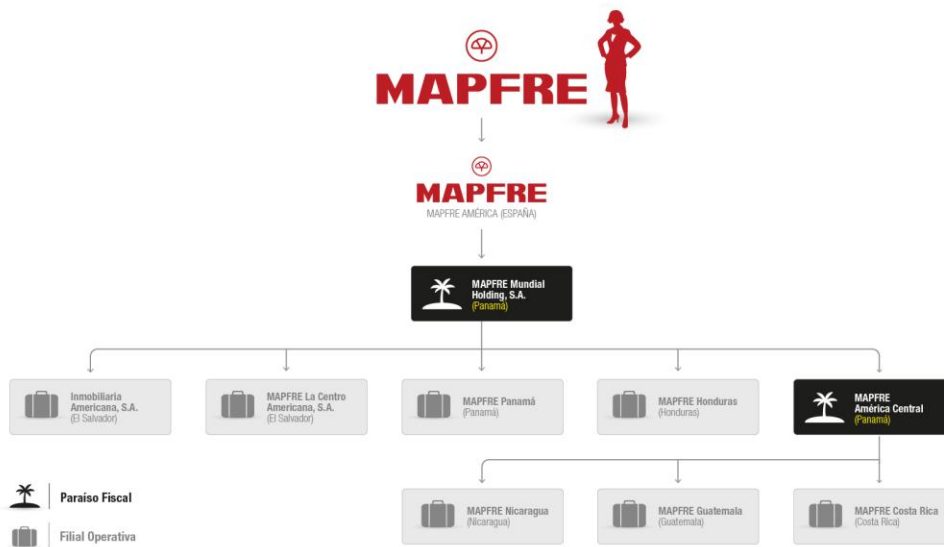
Gràfic 15: Mapa d'Abengoa

Font: Elaborat a partir de la informació d'Abengoa en les seves Memòries Anuals 2013.⁹³ Per a més informació, consultar el mapa complet de presència en paradisos fiscals en l'Annex XX.

MAPFRE prefereix ubicar les societats holding de què depenen les seves filials llatinoamericanes a Uruguai i a Panamà, els dos països paradisos fiscals segons el llistat de referència que Oxfam utilitza, basada en l'Índex de Secretisme Financer de Tax Justice Network (veure annex amb llistat paradisos fiscals) Així, per a la seva activitat a Centreamèrica, les filials a Hondures, Panamà i El Salvador depenen de Mapfre Mundial Holding SA situada a Panamà, i les de Nicaragua, Guatemala i Costa Rica, depenen de Mapfre Amèrica Central, també radicada a Panamà, que al seu torn depèn de la ja esmentada Mapfre Mundial Holding SA, com es comprova en el gràfic següent.

Gràfic 17: Mapa de Mapfre

Font: Elaborat a partir de la informació de Mapfre en les seves Memòries Anuals 2013.⁹⁴ Per a més informació, consultar el mapa complet de presència en paradisos fiscals en l'Annex XX.

En canvi la presència a Sud-amèrica s'instrumenta a través d'Uruguai: les filials al Brasil depenen de Fancy Investments, SA i les de Colòmbia de Apoint SA, ambdues domiciliades a Uruguai. El grup també manté altres filials en paradisos fiscals, com Delaware, Malta, Puerto Rico i Jordània.

4. RESPONSABILITAT FISCAL, RESPONSABILITAT SOCIAL

Per situar-nos: ¿són responsables les empreses de l'IBEX35?

- 0%: cap empresa informa sobre l'estratègia o política fiscal del grup
- 17% de les empreses (6 de 35) diuen disposen de polítiques, responsables i procediments, però sense presentar evidències de la seva existència
- 10% de les empreses presenten informació de tot el que paguen i on paguen detallada per països
- 1 empresa només, Endesa, presenta informació fiscal de certa rellevància, segons el conjunt dels indicadors mesurats per a l'elaboració d'aquest informe (veure annex 6)
- 0%: cap empresa informa sobre les subvencions rebudes en cap lloc del planeta

Font: Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi dels comptes anuals i les memòries de sostenibilitat de les empreses. Veure detall de tota la metodologia i anàlisi en annexos.

No es pot entendre la responsabilitat social de les empreses sense incloure la responsabilitat fiscal. La Comissió Europea defineix la Responsabilitat Social Corporativa com "la responsabilitat de les empreses pels seus impactes en la societat".⁹⁵ On queda llavors aquesta responsabilitat quan l'empresa utilitza intencionadament les incoherències i forats del sistema fiscal (nacional i internacional) per reduir la seva factura fiscal a mínim, privant al conjunt de la societat de recursos fonamentals per finançar polítiques socials? No es pot passar per alt que el comportament fiscal de les empreses és una part intrínseca de la seva política més àmplia de responsabilitat i el simple compliment de la legalitat fiscal no és suficient.

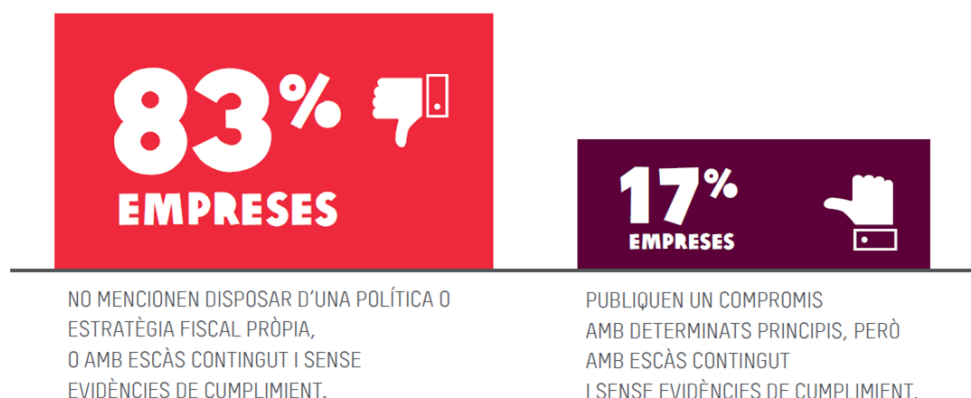
4.1 POLÍTICA FISCAL A L'EMPRESA

En conjunt, les empreses de l'IBEX35 estan lluny de tenir un comportament fiscal que puguem etiquetar com a responsable, encara actuant dins dels límits de la legalitat.

L'absència d'una política fiscal coherent a l'empresa comporta un risc, tant des del punt de vista reputació com del de la pura operativa de l'empresa. No obstant això són poques les empreses de l'IBEX35 que diuen disposar d'una estratègia o política fiscal pròpia, i cap la fa pública, tan sols un 17% del total, és a dir tot just 6 de les 35 empreses. Diverses empreses estableixen de forma pública un "compromís fiscal responsable", però això no es veu reflectit en la gestió de l'empresa o en polítiques i estratègies públiques que siguin

avaluables.

Gràfic 18: Política fiscal de les empreses de l'IBEX35

Font: Elaborat a partir de la informació disponible a les memòries anuals de les empreses

El "Codi de Bones Pràctiques Tributàries"⁹⁶, afavorit per l'administració però al qual s'han adherit gairebé la meitat de les grans empreses, s'enarborà com a prova de compromís, sense que les empreses expliquin després com ho posen en pràctica. I la realitat és que moltes empreses, en àmbits informals, acaben reconeixent la insuficiència d'aquest Codi on, per exemple, el grup de treball sobre preus de transferència ni tan sols s'ha convocat en aquests dos últims anys, tot i estar al cor del debat sobre la reforma fiscal internacional (procés BEPS).

Tebis avanços regulatoris en material de responsabilitat fiscal

A Espanya, el Govern finalment parla de responsabilitat fiscal. La nova Llei de Societats de Capital que ha començat a aplicar-se el 1 gener 2015 fa responsable al Consell d'Administració de les empreses de l'aprovació de les operacions que comportin riscos fiscals, inclosa la creació de filials en paradisos fiscals.

Aquesta llei afectarà al 80% de les empreses espanyoles i a totes les de l'IBEX35. Altres països com els Estats Units apliquen normes similars, però el resultat no ha suposat un canvi tan significatiu. No ha impedit, per exemple, que el Bank of America compti amb més de la meitat de les seves filials en paradisos fiscals en aquest idíl·lic territori (143 d'un total de 246).⁹⁷ Potser fos més correcte que es digués Bank of the Cayman Islands.

És fonamental acompanyar aquesta mesura d'altres canvis amb major calat, i que suposin una major cooperació fiscal internacional. Però almenys la responsabilitat fiscal deixarà així de considerar-se com un assumpte merament tècnic i es reconeixerà com un aspecte de gestió sobre el qual respondre i informar.

Font: BOE, 4 des 201498

4.2 LA (DES) INFORMACIÓ FISCAL: TRANSPARÈNCIA LA JUSTA

Més que informar, sembla que les empreses de l'IBEX35 s'afanyen per despistar. Al caos que ja hem vist anteriorment sobre el resultat comptable i fiscal de les empreses cal afegir l'escassa desagregació de la informació per països. És a dir, és materialment impossible saber quant paguen, ni on (ni a Espanya ni als països on operen) partint de la informació pública que faciliten.

Només nou de les empreses de l'IBEX35 disposen públicament de certa informació en els seus comptes anuals, però amb un baix nivell de desagregació per país. I tan sols una més ens va facilitar la informació en resposta al qüestionari enviat. En total, a penes un terç del conjunt d'empreses treuen el cap en matèria de transparència fiscal. I només dues, BBVA (74%) i Telefónica (53%), aporten dades per almenys la meitat dels països on són presents. Honrosa posició en un mar de foscor.

Si comparem la informació que el BBVA facilita que fa als bancs francesos (vegeu en el capítol 5 les propostes en l'agenda internacional), queda clar que a Espanya estem molt enrere dels estàndards més avançats en matèria de transparència i informació. El cas francès és una prova clara que les revolucions, si vénen, és perquè es produeix un canvi regulatori.

Tebis avenços regulatoris en material de transparència

El Ministeri d'Hisenda ha anunciat que a partir de 2016 les empreses es "despullaran" davant l'administració, seguint l'estela del BEPS.⁹⁹ És la mesura estrella dins del projecte BEPS i anunciada com un canvi revolucionari, però les condicions que estan aplicant faran que la transparència no es converteixi en la nova normalitat.

Només les empreses que facturin més de 750 milions d'euros es veuran obligades a aquest compliment. Aquest llindar és clarament massa elevat i no aconseguirà que la transparència sigui un principi determinant. Només afectarà 183 de les 24.000 grans empreses declarants a Espanya (les empreses de l'IBEX35 si estarien incloses). Però no és més que un 0,76% del conjunt de grans empreses, un 0,0053% del total del teixit empresarial registrat a Espanya.¹⁰⁰ L'esforç de transparència hauria d'estar més generalitzat. Seria recomanable rebaixar aquest llindar, perquè un major nombre d'empreses estiguin subjectes a aquesta mateixa exigència, permetre que aquesta informació sigui pública i garantir que els països en desenvolupament hi accedeixin directament i no per la via de convenis o tractats d'intercanvi d'informació .

Font: BOE, 4 des 2014101 i línies directrius de l'OCDE per a la implementació del reporti financer país per país en el procés BEPS102

No ha estat possible trobar una sola dada provinent de les empreses de l'IBEX35 sobre les subvencions o beneficis fiscals rebuts ni a Espanya ni a cap lloc del món on operen. I les empreses informen de manera molt desigual pel que fa als expedients de litigis fiscals oberts en els països on operen, tot i les elevades quantitats que en alguns casos poden estar en discussió.

Telefónica, per exemple, té expedients oberts almenys des dels últims quatre anys per diferències amb les administracions tributàries de gairebé tots els països en els quals opera, tant a Amèrica Llatina com a Europa o els Estats Units.¹⁰³ I altres, com Grifols, amb un encomiable optimisme afirmen que "la direcció no espera que sorgeixi cap passiu significatiu derivat de les inspeccions".¹⁰⁴

El que resulta curiós és que si les empreses són una mica "reticents" aparentment a mostrar quant paguen realment, sí que està creixent l'interès per comptar l'impacte que la seva activitat econòmica té, la seva "contribució social" i l'impacte que aquesta representa.

Què expliquen les empreses quan parlen de transparència: ètica o estètica?

Tot i que encara hi ha molta heterogeneïtat en com les empreses parlen de les seves pràctiques fiscals, el model que va imposant és el Total Tax Contribution (TTC) o Contribució Fiscal Total dissenyat per la consultora PriceWaterhouse Coopers (PWC). El BBVA elabora aquesta informació segons aquest model i, encara que tant Repsol, com Inditex i Telefónica utilitzen una metodologia pròpia, es basen fonamentalment en aquest mateix format.

El que PWC pretenia amb aquesta metodologia era mostrar la gran contribució fiscal que les empreses realitzaven, sumant tot el conjunt d'impostos que l'empresa transferia a l'Estat, ja sigui els directament suportats com els merament transferits.

Atenent a crítiques i reclamacions, la metodologia s'ha anat depurant però segueix presentant inconvenients que la fan insuficientment fiable. No és exhaustiva amb la presència geogràfica (més aviat per zones, el que distorsiona i segueix ocultant informació clau). I encara que ara desagrega per tipus d'impostos, segueix oferint l'import total d'impostos pagats generant una imatge de vegades confusa entre el que és genuïna aportació de l'empresa i el que l'empresa recapta per traslladar al fisc però sense que suposi una càrrega efectiva per ella (aportacions de treballadors, consumidors, proveïdors, etc.).

Malgrat tot, és millor que res, i un exercici sa que les empreses comencin a perdre la por a explicar el que paguen (o el que no paguen), encara que estiguem lluny d'un estàndard de transparència.

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació publicada sobre la metodologia per PWC i l'anàlisi de la informació pública de les empreses de l'IBEX35

També hi ha una clara reticència per part de les empreses a informar sobre qui són els seus assessors en matèria fiscal. De les 35 empreses, 19 no fan públic ni ens han comunicat a qui encarreguen l'assessoria fiscal. No obstant això, l'escàndol revelat pel Consorci Internacional de Periodistes Independents (ICIJ) ha posat de manifest com les empreses auditores i en particular les quatre grans (PWC, EY-Ernst & Young, Deloitte, KPMG) han estat facilitant negociacions amb el Govern de Luxemburg per aconseguir avantatges fiscals per a un gran nombre de multinacionals de tots els sectors, des de Pepsi a Skype o Disney entre moltes altres.

Aquestes quatre grans consultores, en particular, concentren un enorme poder i sovint són els que assessoren les grans companyies en els seus esquemes de planificació fiscal o en les negociacions amb governs per aconseguir

rebaixes tributàries considerables. La informació sobre les entitats que assessoren els governs en matèria fiscal i els criteris i pautes que s'estableixen per a això, haurien de ser de domini públic per la seva importància estratègica i el seu impacte social. Tant la ciutadania com els seus accionistes tenen dret a saber com les companyies aborden la seva política i responsabilitat fiscal.

4.3 UNA RUTA CAP A LA RESPONSABILITAT FISCAL

La responsabilitat primària sobre la fiscalitat que s'aplica a les grans empreses recau sobre els governs, encara que aquests tendeixen a anteposar la protecció d'estretes bases fiscals amb la il·lusa intenció d'atreure més inversió estrangera o retenir magres beneficis de gegants dels negocis (gegants al seu país uns, gegants globals altres). Però les empreses trien les seves pràctiques i són moltes les que opten per estirar al màxim els límits de la llei per pagar el menys possible, donant l'esquena a les necessitats del conjunt de la ciutadania.

Una activitat empresarial sana i responsable és un element fonamental per impulsar un marc de creixement en qualsevol país que arribi al conjunt dels ciutadans, que reforci la construcció de societats més cohesionades, que garanteixi una ocupació de qualitat i un salari digne. El paper de l'empresa pot ser clau també en la lluita contra la pobresa si els governs assumeixen la seva capacitat per generar les condicions adequades,¹⁰⁵ inclòs el marc fiscal. L'aportació fiscal d'una empresa no és una qüestió abstracta deslligada dels altres impactes que pot tenir en el conjunt de territoris on opera.

Però les empreses també poden restar recursos, i influir intencionadament per obtenir privilegis fiscals o comercials, quan vulneren els drets humans o amenacen l'impacte mediambiental entre d'altres. I definitivament, el seu impacte és negatiu quan aconseguen traslladar artificialment beneficis dels països en què realment operen cap a paradisos fiscals. Són recursos que es detreen de les arques públiques i que directament minven la capacitat dels Estats per construir la seva pròpia via cap al desenvolupament sostenible, per finançar polítiques d'inversió social, per abordar la lluita contra la pobresa i la desigualtat.

Una empresa fiscalment responsable és aquella que paga la part justa d'impostos que li correspon, allà on opera i genera valor real, sense buscar estratagemes ni ardits per abusar de les incoherències dels sistemes fiscals ni usar la seva capacitat d'influència davant governs que han de fer prevaldre l'interès col·lectiu.

1	Legalitat	Compleix amb la legalitat, en la lletra i en l'esperit, en tots els països on opera (encara que es debría pressuposar, bo és plantejar-ho com a punt de partida).
2	Transparència	Consumidors, ciutadans i inversors tenen un dret legítim a la informació. L'empresa ha de donar r dades detallades i per països sobre: <ul style="list-style-type: none"> - el seu volum de facturació i beneficis - on opera i quines estructures compte - quants impostos paga - subvencions rebudes - litigis pendents
3	Compromís institucional	L'empresa ha de tenir una política de responsabilitat fiscal, pública, que reculli el mandat clar de no crear estructures amb finalitats de reduir la càrrega fiscal ni ocultar informació. I el Consell d'Administració ha d'assumir la responsabilitat última.
4	Substància	L'empresa ha de pagar els impostos que li corresponen allà on es genera l'activitat econòmica real. L'estructura del grup ha de respondre a un criteri comercial i productiu real, sense desviar artificialment beneficis cap a paradisos fiscals. La seva presència en paradisos fiscals s'ha de reduir a les operacions que mantenen una activitat econòmica substancial i si no és així, s'ha de plantejar un pla de sortida que sigui controlable.
5	Influència	Aportar transparència i claredat sobre les activitats de lobby que realitzen en tots els països on operen i no influir en decisions de Govern que puguin afectar negativament la vida de les persones. L'empresa ha de mantenir la independència respecte a grans consultores o bancs que operin com a facilitadors de pràctiques dubtoses.

5. SOLUCIONS CONTRA L'EVASIÓ I ELUSIÓ FISCALS

Mai abans s'havia comptat amb una agenda de reformes fiscals tan densa en les negociacions internacionals. La pressió mediàtica i les tensions pressupostàries en molts països sense dubte contribueixen a impulsar aquest afany renovador.

Perquè hi ha solucions per a posar límit l'evasió i elusió fiscals. Ara bé, es necessita una forta convicció dels governs per posar en marxa les solucions adequades. Com més gran és el procés d'internacionalització de l'economia i les facilitats globals que ara permeten les tecnologies de la informació, més necessari és el comptar amb solucions coordinades a nivell internacional. Són problemes globals que requereixen solucions globals, sense restar responsabilitat a les mesures que cada Estat pot posar en marxa, en paral·lel a l'agenda internacional.

Hi ha diverses iniciatives sobre la taula del debat que aportarien transparència i major cooperació. Però sembla que els governs i la comunitat internacional sempre van per darrere de la creativitat de les empreses.

Tant inversors com a consumidors poden tenir un paper fonamental per aconseguir un canvi en el comportament de les grans empreses, cap a una major responsabilitat, independentment dels avenços en els canvis regulatoris.

5.1 CONTRA LA OPACITAT, TRANSPARÈNCIA

Quan els entramats de les empreses es van sofisticant, es fa cada vegada més difícil seguir-li la pista als fluxos de diners i a les transaccions. Cal llum, més informació per entendre com és l'estructura de propietat de l'empresa i on es genera el seu valor real.

Fins ara, les empreses ofereixen la seva informació financera de forma consolidada, sense desagregar les dades per països. Per això, una iniciativa àmpliament demandada i que ara està en totes les agendes polítiques és un simple model d'informe financer, que presenta la següent informació per cada país on hi ha les empreses presents:

- Nom i activitat de cadascuna de les filials a cadascun dels països on el grup empresarial té activitat.
- Nombre d'empleats de cada filial.
- Facturació (ingressos de l'activitat) i resultats de cada filial. En la dada de facturació detallant les vendes a empreses del mateix grup i les vendes externes.
- Impostos pagats i subvencions rebudes per a cada filial.

Aquest tipus d'informació facilita comprovar si el grup empresarial tributa adequadament pels seus beneficis en cadascun dels països on els obté; una proporció raonable entre la xifra de vendes, els resultats obtinguts i els impostos pagats així ho poden corroborar. També ajuda a detectar la presència de filials en paradisos fiscals sense activitat real, amb ànim d'eludir impostos.

Aquesta informació, i els detalls que aporta, és rellevant no només per a les administracions fiscals i tributàries, de manera que puguin rastrejar indicis de pràctiques d'elusió fiscal, sinó també per al públic en general, en nom d'una efectiva rendició de comptes de les empreses a la ciutadania pel compliment de les seves obligacions tributàries i en definitiva, per la seva contribució a l'interès general. Això representa per a les mateixes empreses una oportunitat de demostrar un compromís ferm amb la transparència, dins d'un enfocament de responsabilitat social.

La Comissió Europea també s'han fet ressò de la necessitat de posar en marxa aquesta mesura, aprovant en una directiva de 2013¹⁰⁶ l'exigència que els bancs aportin informació cada any de totes les filials que tenen a cada país on tenen presència, detallant el seu nom, activitat, nombre d'empleats, xifra de negocis, resultats abans d'impostos, impostos pagats i subvencions rebudes.

La directiva europea estableix que aquesta informació ha de ser d'accés públic, el que representa un primer pas molt valuós per ampliar aquesta exigència a altres sectors.

La informació país per país dels bancs francesos

França ha anat per davant, de manera que tots els seus bancs han començat a fer pública tota la informació requerida:¹⁰⁷

- Una de cada cinc filials dels bancs francesos està ubicada en un paradís fiscal en què es genera el 26% de la facturació total (un de cada quatre euros), cinc vegades més que el negoci que prové dels BRICS (mercats emergents) .
- Luxemburg és el territori preferit per als bancs francesos, amb 117 filials.
- Les Illes Caiman són un gran forat negre, amb 15 filials i cap treballador declarat.
- Els bancs francesos fan un ús més que extensiu dels paradisos fiscals, especialment Luxemburg i les Illes Caiman.

Font: Elaborat per la plataforma francesa STOP Paradis Fiscaux de la qual Oxfam és membre¹⁰⁸

Aquesta arrencada de transparència del sector financer francès, encara que contribueix a impulsar els canvis legislatius, no ha suposat la debacle del sector ni una competència aferrissada entre els mateixos bancs tal com alguns predeien. La transparència és útil, i permet als governs comprendre les necessitats regulatòries que s'han d'introduir, als accionistes conèixer millor la naturalesa i la categoria ètica de la companyia així com el seu nivell de riscos i a la curadania prendre decisions conscients.

Tots els països de la UE tenen l'obligació de traslladar a les legislacions nacionals aquesta directiva, inclosa Espanya.¹⁰⁹ Però aquí anem una mica

endarrerits: que sapiguem, cap dels bancs espanyols, ni grans ni petits, han començat a presentar la informació sota aquest format. Tampoc estan obligats a fer-ho fins 2017 (amb dades de 2016).

Al Regne Unit, alguns bancs com Barclays ha pres la iniciativa de donar aquest pas de manera voluntària, publicant país per país els resultats de 2013, mostrant l'activitat del banc a Luxemburg que ha generat uns beneficis abans d'impostos de 1.390 milions de lliures, tot i comptar amb tot just 14 empleats (d'entre els 140.000 que té a nivell mundial). Una activitat molt lucrativa, per la qual a més el banc no declara haver pagat més que 20 milions de lliures en impostos. Des de llavors, el banc ha tancat la seva divisió de Luxemburg per "structured capital markets" amb el que s'espera que derivi menys negoci en el futur.¹¹⁰

5.2 BEPS: MOLT SOROLL, PERÒ QUANTES NOUS?

Febrer de 2013 va ser el tret de sortida per al projecte BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), amb una anàlisi demolidor per part de l'OCDE reconeixent que les grans transnacionals abusen de les pràctiques de planificació fiscal agressiva, aconseguint pagar tot just el 5% sobre el seu resultat en molts casos, davant d'un 30% de mitjana que suporten les PIMES.¹¹¹ Al principi, la intenció del sistema fiscal internacional perseguia eliminar els obstacles a la internacionalització de les empreses i a la inversió estrangera directa fomentant convenis entre països per evitar la doble imposició.

El resultat va ser tanmateix una sèrie de tractats bilaterals amb tantes asimetries que van produir un efecte pervers, el tractar d'evitar la doble imposició s'ha convertit a la pràctica en una doble no-imposició o un desimposició gairebé total. La complicada xarxa de més 3.000 convenis bilaterals en vigor en tot el món en l'actualitat permet un menú a gust de cadascú, buscant els avantatges que ofereix cada jurisdicció, per no pagar impostos ni en l'origen de la renda ni en la seva destinació.

El diagnòstic de l'OCDE va ser per tant precís i llargament esperat. Però les solucions insuficients. El que s'ha vingut anunciant a so de bombo i platerets com el pla per acabar amb pràctiques abusives de les transnacionals, es reduirà a posar pedaços a les mancances del sistema.

BEPS: un pla d'acció (insuficient) en un temps rècord

Després d'anys d'inacció, l'OCDE i el G-20 tenen presses per refer el sistema fiscal internacional. Al febrer de 2013 es reconeixia que el sistema estava obsolet, esperant actualitzar en només dos anys (per a finals de 2015) amb un pla d'acció basat en l'abordatge de 15 accions (o problemes concrets en la fiscalitat internacional). Entre els temes escollits es troben: l'economia digital, deduccions de despeses financeres, abús de tractats, preus de transferència, utilització de l'establiment permanent per eludir impostos, resolució de disputes, pràctiques fiscals perjudicials i un conveni multilateral per incorporar automàticament totes les mesures del BEPS.

Estem més enllà de l'equador del projecte i podem fer un balanç intermedi del mateix. Al 2013 - 2014 es van treballar set accions: es van elaborar tres informes (sobre economia digital, pràctiques fiscals perjudicials i factibilitat del conveni multilateral i es van acordar 4 modificacions als convenis i guies existents: sobre híbrids, abús de tractats, preus de transferència de intangibles i documentació d'anàlisi risc d'elusió a través de la manipulació de preus de transferència.

El costat bo: Per primera vegada es reconeix la necessitat d'abordar la insuficiència del sistema fiscal internacional no amb accions aïllades i merament efectistes, sinó amb pla més ampli, multilateral i multidimensional. L'empresa pensa globalment, de manera que les solucions han de venir d'estàndards globals també.

Falla el procés: Per sobre de tot, és un procés poc democràtic en el qual tan sols una quarta part dels països tenen veu i vot. Mentre Luxemburg o Suïssa, paradisos fiscals, formen part de les discussions i les negociacions, es queden fora altres com Sierra Leone, país abatut pel Ebola i que perd per l'evasió i elusió fiscal més que tot que tota la inversió pública en sanitat. Mentre el procés sigui desigual, el resultat seguirà sent injust. És fonamental anar més enllà i impulsar la creació un organisme intergovernamental que defineixi sancions i aplani la ruta per a un sistema fiscal internacional més just per a tothom.¹¹²

Font: Elaboració pròpia a partir dels diferents documents publicats per l'OCDE¹¹³

Tot i ser un projecte ambiciós i meteòric (es va iniciar el 2013 i ha de concloure a finals de 2015, després d'anys d'inacció o fins i tot negació del problema), hi ha seriosos dubtes que sigui realment efectiu en la lluita contra l'evasió i elusió fiscal de les transnacionals, en particular per als interessos dels països en desenvolupament.

Per la pròpia estructura del seu procés i qui "pren" les decisions, difícilment aconseguirà assolir una transformació substancial que converteixi l'arquitectura actual en un sistema fiscal més just per a tothom, i en el qual les multinacionals paguin els impostos que de veritat els corresponen allà on es genera el valor:

- No canviarà l'estatus quo del sistema actual ni es replanteja a quins països (o empreses) beneficiarà la reforma.
- La prioritat se centra a resoldre les disfuncions de l'economia digital, quan la digitalització de l'economia ha canviat la gran majoria dels models de negoci i no hauria de tractar-se com un sector específic.
- No qüestiona principis bàsics que ara estan fallant, com el principi de plena competència (*arm's length principle*) o la tributació en font o residència.
- I la transparència es queda a mig camí del que podria ser, sense accés a la informació a inversors o consumidors.

En tot aquest procés, una cosa és el pla i una altra l'acció. El sector empresarial i els països més avançats es resisteixen als canvis més substancials. El lobby empresarial està exercint una influència desproporcionada, la qual cosa no és només una amenaça per a l'avanç de la reforma sinó també per a la consolidació democràtica i la lluita contra la desigualtat.

Un cas exemplifica aquesta desproporció en la participació: amb el pla d'acció

BEPS l'OCDE va obrir diversos processos oberts de consulta¹¹⁴ perquè tots els actors implicats puguin aportar la seva visió. Una de les accions sobre les quals es va consultar va ser el formulari per al règim d'informació desglossada país per país. La creació d'aquest formulari és un pas important, ja que obligaria a una major transparència de les multinacionals sobre on desenvolupen la seva activitat real, amb quines estructures i com tributen. No obstant això, gairebé un 87% de les contribucions a la consulta provenen del sector empresarial i no hi ha cap d'autoritats tributàries de països en desenvolupament. No resultarà sorprenent que la pràctica totalitat del sector empresarial s'oposés a la proposta.

El formulari va ser finament aprovat el novembre del 2014 pel G20 segons la proposta presentada per l'OCDE. I és sens dubte un pas fonamental, un canvi cap a una major transparència i una informació vital per a totes les administracions tributàries. Una bona iniciativa, però que es queda curta: a principis de febrer de 2015, l'OCDE feia pública una guia per a la seva implementació, segons la qual es quedarien fora gairebé el 90% de les multinacionals de tot el món. En el cas d'Espanya, tot just del 0,76% de les grans empreses es veurien obligades a implementar aquesta major transparència (veure detall en el capítol 4). A això cal afegir que el mecanisme d'accés a la informació impedeix que els països en desenvolupament la tinguin al mateix temps que els països OCDE. Establir com a norma per a l'establiment d'una multinacional que reporti país per país la seva activitat econòmica, actius i impostos i que tots els països poguessin accedir a aquesta informació hauria de ser l'estàndard resultat del projecte.

En resum, BEPS és un procés ambiciós i meteòric: va començar el 2013 quan es va anunciar que el sistema fiscal internacional estava trencat, i ha de concloure a finals de 2015. Després d'anys d'inacció, o fins i tot negació del problema, ara arriben les presses amb les dificultats que això planteja per a una adequada participació dels països en desenvolupament. BEPS corre el risc de perdre's en els detalls en la negociació dels acords de reforma, afavorint els interessos d'uns pocs països i molt grans empreses. Hi ha seriosos dubtes que sigui realment efectiu contra l'enginyeria fiscal i en particular, per als interessos dels països en desenvolupament.

Per això per Oxfam és urgent desenvolupar una arquitectura fiscal internacional que permeti reequilibrar els interessos dels països en desenvolupament. Per això, proposem la celebració d'una Cimera fiscal Mundial al mes de juliol a Addis Abeba, en el marc de la tercera Conferència de Negociacions per al Finançament del Desenvolupament.

5.3 CONSUMIDORS I INVERSORS FISCALMENT RESPONSABLES

Els canvis substancials en el comportament de les empreses es produeixen generalment quan hi ha canvis regulatoris d'obligat compliment o sota l'efecte de la pressió i percepció de risc. Pressió mediàtica i ciutadana, risc de retirada d'inversors i consumidors.

La realitat és que és la societat civil qui està traient a la llum la informació sobre els casos d'evasió i elusió fiscal de grans multinacionals, mostrant els impactes i el cost que té en tots els llocs del planeta i fent visible tant la connivència de governs com posant en dubte la reputació d'unes empreses en què predomina la maximització del benefici per a uns pocs.

Els canvis més efectius hauran de venir per tant com a resultat de la pressió que exerceix la ciutadania, global, activa i compromesa, mostrant la seva intolerància davant un sistema i unes pràctiques que directament li roben drets. Un consumidor fiscalment crític, que discrimina en les seves compres perquè considera també el pes de la contribució fiscal real de l'empresa a la societat, és una arma poderosa. El 49% dels espanyols es mostra selectiu quan compra i té en compte la responsabilitat de les empreses.¹¹⁵

La consultora PriceWaterhouseCoopers (PWC) reconeix que "l'opinió pública, fins i tot si està basada en informació imprecisa, és molt poderosa".¹¹⁶ Cal consolidar l'espai d'independència i poder de l'opinió pública, aconseguint que hi hagi una rendició de comptes efectiva sobre el que paga i on. I com PWC mateix reconeix, si una empresa no se sent a gust per explicar la seva política fiscal, potser és perquè no es tracta de la política adequada.

Els inversors institucionals també semblen fer-se ressò cada vegada més de l'impacte reputacional i dels excessos fiscals com a risc intrínsec a l'empresa, condicionant les seves decisions. Durant molt temps fins i tot es veia amb bons ulls a les empreses amb una mínima càrrega fiscal, ja que suposen més líquid per a l'empresa i un augment del rendiment potencial per als accionistes i inversors. Però una exposició pública tan excessiva i el comportament de consumidors i ciutadans els estan obrint els ulls davant la necessitat d'incorporar aquesta anàlisi en les seves decisions d'inversió.¹¹⁷

Com reconeix Kieran Quinn, director executiu del fòrum d'inversors de Fons de Pensions (LAPFF) "fem una crida a les corporacions transnacionals perquè reconeixin que moltes de les pràctiques financeres sobre secret i fiscalitat no són sostenibles i ja no compleixen les expectatives dels governs inversors ni reflecteixen la creixent demanda de la societat civil sobre comportament responsable i transparència corporativa necessaris per operar".¹¹⁸

6. RECOMANACIONS

Cada any, les grans empreses espanyoles aconsegueixen eludir considerables sumes en el pagament de l'impost de societats, gràcies a un sistema fiscal internacional ple d'incoherències i aprofitant-se d'avantatges fiscals indiscriminades que minen la progressivitat del nostre disseny tributari. Aquestes pràctiques redueixen la suficiència recaptatòria impeding abordar una inversió en polítiques socials que eviti l'exclusió, la pobresa i la desigualtat extrema al nostre país.

Als països en desenvolupament, les fuites de recursos fiscals costen vides abandonen a centenars de milions de persones a la seva sort i suposen una barrera fonamental a l'hora d'abordar programes de desenvolupament sostenible. Els beneficis empresarials generats en aquests països surten injustament cap a paradisos fiscals, emparats per una xarxa de sofisticats entramats empresarials.

Tots els partits polítics han d'incloure en els seus programes electorals, com una prioritat absoluta la lluita contra l'evasió i elusió fiscal de les grans empreses, aconseguint així recuperar una major progressivitat en el nostre sistema tributari per garantir que totes les persones tenen ingressos que els assegurin una vida digna i finançar les polítiques socials (sanitat, educació, protecció social i cooperació). **El futur Govern haurà de començar el seu mandat fent efectiva aquesta mesura.**

Per això proposem dues mesures urgents:

- **Una llei contra l'evasió fiscal a Espanya**, amb l'objectiu de reduir a la meitat els nivells d'evasió i elusió fiscal en el termini de cinc anys des de la presa de possessió del nou Govern.
- **Una reforma del sistema fiscal internacional** que sigui justa i permeti reequilibrar els criteris fiscals en benefici també dels països en desenvolupament, començant per la celebració d'una Cimera fiscal Mundial al mes de juliol d'aquest any a Addis Abeba (Etiòpia), en el marc de les Negociacions per la Finançament del Desenvolupament liderades per Nacions Unides.

1. Una llei contra l'evasió fiscal

Els partits polítics han d'incorporar en els seus programes electorals una llei contra l'evasió fiscal, amb el compromís d'iniciar el procés de reforma tan aviat com arribin al Govern.

Aquesta llei ha de tenir un impacte mesurable, i ha d'assegurar una plena transparència i rendició de comptes en els àmbits parlamentaris.

Objectius:

- Reduir a la meitat el nivell d'evasió i elusió fiscal de manera general i en particular de les grans empreses en el termini de 5 anys des que el nou Govern assumeixi les seves funcions
- Eradicar l'ús abusiu dels paradisos fiscals
- Aconseguir que s'elevi el tipus efectiu de les grans empreses fins aproparlo al tipus nominal en vigor i superar la pressió fiscal efectiva suportada per les pimes.
- Aconseguir que les grans empreses espanyoles paguin la part justa que els correspon a Espanya i fora de les nostres fronteres, especialment en els països en desenvolupament on operen.
- Redissenyar el sistema tributari i les polítiques fiscals espanyoles perquè tinguin un impacte positiu també en els països en desenvolupament.

Aquesta llei ha de:

- 1. Revisar la definició de paradisos fiscals** i adoptar una nova definició en què a més dels principis de manca de cooperació fiscal i la baixa o nul·la tributació, s'inclouin criteris referents als avantatges fiscals per als no residents i l'opacitat sobre la propietat real i última de les empreses. La llei ha d'impulsar també la creació de llistes negres harmonitzades i vinculants a nivell europeu, juntament amb sancions aplicables sobre les jurisdiccions i companyies que no respectin els estàndards de bona governança en matèria fiscal de la UE. En el marc d'aquesta llei, el Govern es comprometrà amb una màxima transparència quant als criteris o canvi en el llistat, garantint que sigui d'accés públic i que hi hagi una rendició de comptes sobre qualsevol actualització al Congrés.
- 2. Excloure de la contractació pública a empreses que estiguin radicades o comptin amb àmplia presència en paradisos fiscals sense activitat econòmica que ho justifiqui**, afavorint a aquelles empreses que presenten un major nivell de responsabilitat fiscal. Aquest principi de responsabilitat fiscal en la contractació pública s'hauria de fer extensiu també a les comunitats autònomes, entitats locals i altres agències oficials que tenen la potestat de contractar la provisió dels seus béns i serveis a les empreses que siguin exemplars tant econòmica com social i fiscalment.
- 3. Garantir la transparència i rendició de comptes:**
 - **Fer obligatori per a totes les grans empreses el report financers país per país**, aplicable a tots els sectors, seguint el model de regulació per al sector financer en el marc europeu. Aquesta transparència pot actuar a més com un mecanisme per a una anàlisi de riscos que frenin les complexes vies per les quals ara es fuguen tants recursos.
 - **Adoptar mecanismes per impedir acords bilaterals tipus els "Tax Rulings" i "patent box"**, i exigir a Luxemburg i qualsevol altre territori la màxima transparència en tractaments fiscals bilaterals que hagi establert amb qualsevol empresa que pugui suposar un perjudici en la capacitat recaptatòria espanyola. Aquests mecanismes haurien d'aplicar-se especialment per evitar un impacte negatiu.
 - **Implantar un registre públic obligatori de beneficiaris reals i últims de les empreses**: seguint l'exemple del Regne Unit i França, Espanya haurà

d'establir un cadastre públic que permeti identificar qui són els veritables amos finals de les empreses per desentranyar la troca d'empreses fantasmes i testaferros. Aquest registre ha d'estar a disposició del públic en general, i llevat d'accés restringit. És una via fonamental per posar fi a les "empreses pantalla" i tallar d'arrel amb les pràctiques d'evasió i elusió fiscal. Aquesta mesura s'ha d'impulsar també en el marc europeu, impulsant que s'implementi la quarta directiva anti-blanqueig de capitals com més aviat millor.

4. **Analitzar en el primer any d'entrada en vigor de la llei l'impacte que tots els convenis de doble imposició** i acords d'intercanvi d'informació fiscal, en països tercers i evitar que suposin un perjudici per a la capacitat recaptatòria que els correspon, en benefici d'inversions espanyols. Això conduirà a una valoració a partir del segon any dels convenis negociats fins ara.
5. **Contenir un compromís d'avançar cap a l'Harmonització de les bases fiscals a la UE.** Aquesta reforma s'ha d'adoptar de forma obligatòria i per als 28 països de la Unió Europea per tal d'implantar una base comuna consolidada de l'impost de societats, per evitar la competència fiscal deslleial. Així es garantirà que els impostos sobre els beneficis empresarials són pagats allà on es genera el valor real.
6. **Suprimir la figura jurídica ETVE (Empreses de Tinença de Valors Estrangers),** i tots els privilegis fiscals que comporten. Tot just tributen i converteixen Espanya en un veritable paradís fiscal. A la pràctica és una total desfiscalització sense que, a més, vinguin acompanyades de creació d'estructures productives al nostre país ni generin valor real i durador a més de contribuir a socavar les bases fiscals d'altres països.
7. **Assegurar una dotació extraordinària en recursos econòmics i humans per a l'agència tributària,** almenys durant la pròxima legislatura, que garanteixi que compta amb el mandat i la capacitat per garantir el compliment d'aquests objectius. Aquesta dotació haurà d'anar enfocada a reforçar especialment l'àmbit de la fiscalitat internacional i els grans contribuents, potenciant les actuacions d'inspecció per poder realitzar inspeccions en profunditat a empreses amb sofisticats entramats i complexes tècniques d'enginyeria fiscal.
8. **Establir un mecanisme perquè en el primer any d'aplicació, es llanci una revisió exhaustiva i rigorosa de tots els incentius, deduccions i exempcions fiscals,** per mantenir només aquells que es justifiquin per raons d'eficiència i impacte social.

2. Una reforma del sistema fiscal internacional justa: Cimera Fiscal Mundial

Els partits polítics s'han de comprometre a impulsar des d'Espanya i en tots els espais internacionals en els quals participem una reforma del sistema fiscal internacional en profunditat que reequilibri també els interessos dels països en desenvolupament. El primer pas és la celebració d'una Cimera fiscal Mundial.

1. **En el marc del G-20 i del procés BEPS liderat per l'OCDE.** Espanya ha

d'impulsar que el G-20 consideri que el BEPS no és més que el primer pas en una reforma fiscal internacional, perquè de veritat aconseguir posar fi a les pràctiques d'enginyeria fiscal de les grans empreses i es tributi realment allà on es genera el valor. Per això, és fonamental assegurar-se que els criteris aplicats afectaran almenys al 75% de les empreses i que els països afectats podran contribuir a definir els estàndards amb capacitat de negociació en igualtat de condicions. El procés actual és insuficient tant per les prioritats cobertes com per l'orientació de les reformes en marxa. S'han quedat fora moltes qüestions que són fonamentals perquè els països en desenvolupament recuperin els beneficis de l'activitat que genuïnament es desenvolupa al seu país. En particular, és clau abordar una reforma dels criteris entre font i residència, la fiscalitat de les indústries extractives i la cursa a la baixa en els incentius fiscals. Per sobre de tot, aquest procés no està garantint que els països en desenvolupament puguin contribuir a impulsar els canvis que són fonamentals per a ells. No és gaire raonable que Luxemburg, un paradís fiscal, estigui assegut a la taula de negociacions, mentre països com Sierra Leone, molt perjudicat per aquestes males pràctiques de les grans empreses, se n'hagin de quedar al marge sense poder defensar els seus interessos. Abans del final del BEPS, previst per al desembre 2015, el G-20 ha de reconèixer que aquest no és més que el primer pas en un procés de reforma més ampli del sistema fiscal internacional i comprometre's a posar en marxa una segona fase amb la participació de tots els països en igualtat de condicions.

2. Una nova arquitectura fiscal internacional - la Cimera Fiscal

Internacional: no hi ha en aquests moments un organisme intergovernamental en el qual tots els països estiguin representats en igualtat de condicions per definir els estàndards de forma justa i equilibrada, fomentant la cooperació fiscal més efectiva o dotat de capacitat per a l'establiment de sancions en cas d'incompliment o abusos. El resultat és una disfuncionalitat de la qual s'aprofiten grans empreses amb àmplia presència internacional, i un sistema en general que perjudica els països més febles. És el moment d'impulsar la creació d'un cos intergovernamental en matèria fiscal, i com a primer pas, proposem la celebració d'una Cimera fiscal Mundial que se celebri sota el paraigua de les Nacions Unides, durant les terceres Negociacions sobre Finançament del Desenvolupament, que se celebraran a Addis Abeba (Etiòpia) el juliol d'aquest any.

3. Intercanvi automàtic d'informació: Reforçar la cooperació entre administracions tributàries. S'ha de fer efectiva la posada en marxa d'un estàndard d'intercanvi automàtic d'informació fiscal basat en la multilateralitat, que no bloquegi l'accés i rastreig d'informació d'activitats ubicades en paradisos fiscals o en jurisdiccions poc cooperatives. Aquest mecanisme és clau per trencar amb els principis d'opacitat entre totes les administracions tributàries, incloent sempre les administracions dels països en desenvolupament.

ANNEX 1: GLOSSARI

Convenis de doble imposició: Es tracta d'acords bilaterals entre dos països que acorden contribuir a eliminar la possibilitat de pagar impostos dues vegades per les inversions internacionals que es duen a terme. Evitar la doble imposició és un objectiu sensat, però aquests acords poden tenir resultats que vagin més enllà del que es pretenia. Molts inversors s'aprofiten de les avantatges concedits en tercers països i canalitzen fons a través de països amb acords de doble imposició especialment favorables per tal d'eludir impostos. Els països en vies de desenvolupament sovint han signat acords de doble imposició que redueixen substancialment el seu objectiu d'incrementar els ingressos.

Acords d'intercanvi d'informació fiscal: Acords bilaterals entre dos països per mitjà dels quals les autoritats tributàries en els dos països acorden intercanviar informació sobre els actius d'individus i d'empreses dels seus respectius països.

Base imposable: El valor de la propietat, els actius i activitats subjectes a impostos.

Beneficiari real i últim: Terme legal utilitzat per descriure algú que gaudeix de la propietat d'un actiu (per exemple, un compte bancari, un trust, una propietat) però l'actiu no està al seu nom, sinó registrat sota un altre de diferent.

Competència fiscal: Procés per mitjà del qual els països competeixen entre si per atreure inversions d'empreses, abaixant els tipus impositius o proporcionant exempcions fiscals especials.

Desgravacions fiscals: Una desgravació fiscal és un tipus d'incentiu fiscal. Està relacionat amb la pràctica d'oferir a les empreses una reducció dels impostos que han de pagar.

Elusió fiscal: La pràctica d'intentar minimitzar els impostos que un paga utilitzant mètodes legals. L'elusió fiscal busca reduir el pagament d'impostos ajustant els comptes de manera que encaixin amb la llei escrita (encara que no necessàriament amb l'esperit de la llei). Com a resultat, l'elusió fiscal pot ser legal, però no està exempta de riscos per al contribuent. Si les autoritats tributàries la desvetllen, les estratègies d'elusió fiscal podrien provocar que al contribuent li sigui imposada una sanció. Per això l'elusió fiscal implica acceptar cert nivell de risc quan es busca reduir el pagament d'impostos. El terme "Elusió fiscal agressiva" descriu la forma més extrema d'aquesta pràctica, on el nivell de risc de sancions legals és significativament més alt.

Empresa filial: Una filial és una empresa parcial o completament propietat d'una altra companyia. Les empreses multinacionals generalment tenen un gran nombre d'empreses filials en diferents països. Si una societat matriu posseeix una filial estrangera, la societat matriu ha d'acatar les lleis del país on treballa la filial. Mentrestant, la societat matriu incorpora els comptes financers de la filial en els seus comptes consolidats de l'empresa

multinacional. Pel que fa a impostos, les filials són entitats legals diferenciades.

Empresa multinacional: Empresa que treballa en almenys algun altre país més que al seu país d'origen. Aquestes empreses tenen oficines i/o fàbriques a diferents països i en ocasions disposen d'una oficina principal centralitzada on coordinen la gestió global.

Erosió de la base imposable i deslocalització de beneficis (BEPS): Aquest terme ho emprà l'OCDE i altres per descriure l'enviament d'ingressos gravables des de països on els ingressos es van generar, habitualment a països de baixa o nul·la tributació, el que resulta en la "erosió" de la taxa imposable dels països afectats, i per això redueix la seva recaptació tributària.

Evasió fiscal: Impagament o pagament insuficient, il·legal o fraudulent.

Evasió i elusió fiscals: Terme popular emprat pels activistes de la justícia fiscal i els mitjans de comunicació per descriure situacions on no està clar si els impostos es eludeixen, s'evadeixen, o les dues coses. Posa de manifest el fet que moltes estratègies d'elusió fiscal són abusives encara que tècnicament legals.

Fluxos financers il·lícits: Els moviments entre diversos països de fons que s'han adquirit, transferit o utilitzat il·legalment (o il·lícitament). Els orígens de fluxos transfronterers poden ser el suborn; el robatori per funcionaris del govern; el tràfic de drogues, armes i humans; el contraban; l'evasió fiscal comercial; el preu indegut de mercat o la manipulació preus de transferència.

Fuga de capitals: Aquest terme es refereix a empreses o individus que treuen grans quantitats de diners del país on s'ha obtingut o ha creat d'alguna altra manera, en lloc d'invertir-localment.

G20: El G20 és una agrupació informal de països desenvolupats i països en vies de desenvolupament. El Grup dels Vint (G-20) Ministres d'Economia i governadors dels bancs centrals es va establir el 1999 per reunir grans economies de països desenvolupats i en vies de desenvolupament per tal de tractar temes clau de l'economia mundial. Donat el pes polític del G-20, les seves reunions resulten una oportunitat molt útil per reunir donants i agències multilaterals que donin suport a la mobilització de recursos interna i s'enfrontin a temes relacionats amb la lluita contra l'evasió i l'elusió fiscal.

Incentius fiscals: Desgravacions fiscals especials (és a dir, reduccions) que els governs ofereixen per fomentar la inversió, normalment estrangera, per part de les empreses.

Informe financer país per país: Un informe país per país requeriria que les empreses multinacionals proporcionessin un desglossament almenys dels beneficis generats i els impostos que es paguen a cada país on tenen filials, incloent paradisos fiscals.

Intercanvi automàtic d'informació: Un sistema pel qual la informació rellevant sobre la riquesa i dels ingressos d'un contribuent - persona o empresa - es passa automàticament del país en què es genera la renda al país de residència del contribuent. Com a resultat, l'autoritat fiscal del país de

residència del contribuent pot comprovar l'historial d'impostos per assegurar-se que el contribuent ha informat amb precisió dels seus ingressos generats a l'exterior.

Manipulació preus de transferència: Pràctica en la qual dues empreses, filials de la mateixa empresa multinacional, es compren i venen productes i serveis l'una a l'altra i s'inflen i desinflen els preus artificialment, de manera que gairebé tots els beneficis s'obtenen quan els impostos són molt baixos o no existeixen.

Organització per a la Coordinació Econòmica i el Desenvolupament (OCDE): Organització internacional amb seu a París i amb 34 països membres de mercat lliure i democràtic. La missió de l'OCDE és "promoure polítiques que millorin el benestar social i econòmic de les persones al voltant del món". L'OCDE és un important influent en temes d'impostos.

Planificació fiscal: El disseny i la posada en pràctica d'estratègies, normalment assessorada o recomanada per comptables o advocats, per ajudar a un client a reduir, retardar o evitar els impostos. Aquesta pràctica és sovint legal.

Preu de transferència: Basat en el principi de plena competència, és l'establiment de preus en transaccions de béns i serveis entre entitats relacionades basant-se en els preus que es cobren en transaccions similars entre entitats no relacionades.

Tributació progressiva: Aquella que grava més als que poden pagar més. Sovint s'aplica en forma d'impost sobre els ingressos. La tributació progressiva és aquella on el tipus impositiu puja a mesura que augmenten els ingressos, de manera que aquells que tenen majors ingressos paguen una proporció dels seus ingressos més alta en impostos.

Tributació regressiva: La tributació regressiva, al contrari de la progressiva, és aquella on cadascú paga la mateixa quantitat d'impostos, independentment dels seus ingressos o de la seva capacitat per pagar, el que resulta en que els pobres paguen relativament més dels seus ingressos en impostos que aquells amb més capacitat per pagar.

ANNEX 2: COST DE FLUXOS IL·LICITS PER ALS PAÏSOS AFRICANS

PAÍS	TM<5 l'any 2000 (per 1000)	Objectiu ODM4 (reducció TM<5)	Reducció anual efectiva TM<5 (2000-2011)	Fluxes financers il·lícits en % PIB	Reducció anual potencial total del TM<5 en absència de FFI	Nº anys a partir del 2000 per potencialment aconseguir ODM4 al ritme actual FFI	Nº anys a partir del 2000 per potencialment aconseguir ODM4 si s'eliminessin FFI
SUDÀFRICA	78	19	4,2	4	5,72	33	24
ANGOLA	200	87	20,0	7	4,66	41	17
BOTSUANA	96	17	10,4	10	14,20	16	11
BURKINA FASO	191	67	2,0	3	3,14	52	33
BURUNDI	164	63	1,5	6	3,78	63	25
CAMERÚN	148	50	0,8	6	3,08	135	35
COSTA DE MARFIL	148	51	1,7	6	3,98	62	26
ETIOPÍA	141	70	5,3	6	7,58	13	9
GABÓN	88	31	2,1	11	6,28	49	16
GAMBIA	128	55	2,6	14	7,92	32	10
GHANA	99	39	2,2	2	2,96	42	31
GUINEA	175	76	2,8	9	6,22	29	13
GUINEA BISSAU	177	80	1,3	7	3,96	61	20
KENIA	111	35	4,0	1	4,38	28	26
LESOTO	127	34	2,8	15	8,50	46	15
MADAGASCAR	102	56	4,8	6	7,08	12	8
MALAWI	167	75	6,2	10	10,00	13	8
MALI	213	83	1,8	3	2,94	52	32
MAURITANIA	116	43	0,5	12	5,06	198	19
MOZAMBIQUE	177	83	4,7	5	6,60	16	11
NÍGER	218	102	5,0	3	6,14	15	12
NIGERIA	186	77	3,8	12	8,36	23	10
UGANDA	144	62	4,1	3	7,52	20	16
RD CONGO	181	66	0,7	3	1,84	144	54
REP CONGO	104	35	0,9	25	10,40	120	10
REP CEN-TRO-AFRICA-	176	59	0,5	5	2,40	218	45
RUANDA	177	58	11,1	5	13,00	9	8
SENEGAL	119	50	6,4	1	6,78	13	12
SUDÁN	114	41	1,7	3	2,84	60	35
SUAZILANDIA	114	28	0,9	11	5,08	155	27
TANZANIA	130	52	5,7	2	6,46	16	14
CHAD	190	67	1,0	20	8,60	104	12
TOGO	124	50	1,4	6	3,68	64	24
ZAMBIA	157	57	5,6	9	5,60	18	11
TOTAL	143	56	3,3	-	3,31	29	16

NOTA

TM<5: tasa de mortalidad infantil en los menores de 5 años

ODM: Objetivo del Milenio 4, reducir la mortalidad infantil en los menores de 5 años en dos terceras partes

FFI: flujos financieros ilícitos

ANNEX 3: PARADISOS FISCALS SEGONS L'OBSERVATORI DE RSC

PAÍSES	REAL DECRETO 1080/91	OCDE (25/03/10)	TAX JUSTICE NETWORK	PARLAMENTO EUROPEO
ÁFRICA DEL SUR				X
ANDORRA	X		X	X
ANGUILLA	X		X	X
ANTIGUA Y BARBUDA	X		X	X
ANTILLAS HOLANDESAS	X		X	X
ARUBA	X		X	X
BAHAMAS	X		X	X
BAHAREIN	X		X	X
BARBADOS	X		X	X
BELIZE		X	X	X
BERMUDAS	X		X	X
BRUNEI	X	X	X	X
CHIPRE	X		X	
DJIBUTI				X
DOMINICA	X	X	X	X
DUBAI			X	
EMIRATOS ÁRABES UNIDOS	X			X
EEUU DELAWARE			X	X
GIBRALTAR	X		X	
GRANADA	X	X	X	
GUAM				X
GUERNESEY	X		X	X
HONG KONG	X		X	X
ISLAS FIJI	X			X
ISLA DE MAN	X		X	X
ISLAS CAYMAN	X		X	X
ISLAS COOK	X	X	X	X
ISLAS MALVINAS	X			
ISLAS MARIANAS DEL NORTE	X			X
ISLAS MARSHALL		X	X	X
ISLAS SALOMON	X			X
ISLAS TURKS Y CAICOS	X		X	X
ISLAS VÍRGENES AMERICANAS	X		X	X
ISLAS VÍRGENES BRITÁNICAS	X		X	X
IRLANDA			X	
JAMAICA	X			
JERSEY	X		X	X
JORDANIA	X			

PAÍSES	REAL DECRETO 1080/91	OCDE (25/03/10)	TAX JUSTICE NETWORK	PARLAMENTO EUROPEO
KIRIBATI				X
LABUAN			X	X
LÍBANO	X		X	X
LIBERIA	X	X	X	
LIECHTENSTEIN	X		X	X
LUXEMBURGO	X		X	
MACAO	X		X	X
MADEIRA			X	
MALDIVAS			X	X
MALTA	X		X	
MAURICIO	X		X	X
MICRONESIA				X
MÓNACO	X		X	X
MONTSERRAT	X	X	X	X
MYANMAR		X		
NAURU	X	X	X	X
NIUE		X		X
OMÁN	X			
PALAU				X
PANAMÁ	X	X	X	X
PAÍSES BAJOS			X	
FILIPINAS		X	X	X
POLINESIA FRANCESA				X
PUERTO RICO				X
SANTA LUCÍA	X	X	X	X
SAN KITTS Y NEVIS			X	X
SAN MARINO	X			X
SAN VICENTE Y GRANADINAS	X		X	X
SAMOA			X	X
SEYCHELLES	X		X	X
SINGAPUR	X		X	X
SUIZA			X	X
TONGA				X
TRINIDAD Y TOBAGO	X			
TUVALU				X
URUGUAY		X	X	X
VANUATU	X	X		

ANNEX 4: METODOLOGIA

1. Mostra d'empreses

Per avaluar el comportament fiscal de les empreses de l'IBEX35, Oxfam Intermón ha analitzat els comptes anuals i les memòries de sostenibilitat publicades per aquestes empreses sobre els exercicis 2012 i 2013 (les últimes disponibles). Aquest treball es va iniciar l'any 2012, de manera que les empreses analitzades són les que conformaven la llista de l'IBEX 35 en aquest exercici. Hem optat per analitzar les empreses de l'IBEX35 ja que en estar obligades a reportar informació, es pressuposa certa homogeneïtat en la mostra que ens permetés extreure conclusions i recomanacions. Es tracta de les principals empreses espanyoles per capitalització borsària i volum de facturació. Per la seva àmplia presència internacional, en la majoria dels casos, són també les empreses que poden estar més exposades a les pràctiques de planificació fiscal internacional.

Empreses analitzades en 2012 i 2013		
Abengoa	Borses i Mercats	Indra
Abertis	Caixabank	Jazztel
Acciona	Dia	Mapfre
Acerinox	Enagás	Mediaset
ACS	Endesa	OHL
Amadeus	FCC	Red Eléctrica
Arcelor Mittal	Ferrovial Repsol YPF	
Banc Popular	Gas Natural	Sacyr Vallehermoso
Banc Sabadell	Grifols	Técnicas Reunidas
Banco Santander	IAG Iberia	Telefónica
Bankinter	Iberdrola	Viscofán

2. Metodologia mixta: qüestionari complementari

Aquesta investigació es basa en una metodologia mixta, que combina l'estudi dels informes anuals i altra informació pública de les empreses amb l'anàlisi dels resultats procedents d'un qüestionari enviat a les empreses de l'IBEX 35.

Aquest qüestionari consta de nou preguntes i pretén proporcionar una visió general de la política i pràctica fiscal de les grans empreses espanyoles, així com la seva contribució a l'Impost de Societats, tant a Espanya com en els països en què operen les empreses.

El qüestionari es va remetre dues vegades a cadascuna de les empreses, per fer seguiment a la informació de les empreses en dos anys consecutius, analitzant la informació de 2012 i 2013. Encara que totes les empreses van

rebre les mateixes preguntes, només 11 de les 35 van respondre a cada qüestió. I de les que ho van fer, no totes van respondre amb el mateix grau de concreció.

El qüestionari també es va remetre a l'Administració (Direcció General de Tributs) que no obstant això no va respondre, remetent-nos a la informació que publica l'AEAT. Per això, s'han estudiat els informes oficials de l'Agència Tributària, especialment l'Informe Anual de Recaptació 2014, per contrastar les dades agregades amb les dades desagregades de les empreses.

Estructura de l'anàlisi

1. Mapatge i anàlisi de les empreses de l'IBEX 35. Configuració d'un model de Fitxa d'empresa, dirigida a completar amb la informació específica de cada empresa pel que fa als següents aspectes:

a. Recopilació de la informació fiscal bàsica de l'empresa

- i. Documentació pública
- ii. Fonts externes

b. Anàlisi fiscal de l'empresa

- i. Presència Geogràfica
 - ii. Dades Financers - Incloent, entre d'altres, informació sobre la conciliació del resultat comptable amb la base imposable.
 - iii) Informació sobre Paradisos Fiscals - Incloent el Llistat de totes les societats filials de l'empresa amb presència en territoris considerats paradisos fiscals
 - iv) Estratègia / Política Fiscal - Incloent notes específiques sobre la descripció d'estratègia o política fiscal o sobre presència en paradisos fiscals de l'empresa
- c. Taula d'Indicadors de Transparència empresarial - incloent un "Gradient d'exhaustivitat de la informació" i un "Gradient de Desagregació" - 12 indicadors:**

- 1. Estratègia o política fiscal de la companyia
- 2. Revisió anual de l'estratègia o política fiscal de la companyia
- 3. Llistat de totes les companyies del grup
- 4. Descripció d'operacions desenvolupades en paradisos fiscals
- 5. Nombre d'empleats
- 6. Ingressos i despeses
- 7. Subvencions
- 8. Resultats abans d'impostos
- 9. Impost sobre beneficis
- 10. Exempcions a l'impost sobre beneficis (societats)
- 11. Dividends repartits entre societats del grup en altres països
- 12. Inspeccions i auditories fiscals

2. Recollida directa d'informació

a. Qüestionaris

- i. Elaboració del Qüestionari Fiscal dirigit a empreses
- ii. Elaboració del Qüestionari Fiscal dirigit a agències de l'Estat
- iii. Anàlisi dels resultats

b. Entrevistes i Reunions

i. Amb Empreses

ii. Amb agències de l'Estat

iii. Anàlisi dels resultats

c. Recerca a través de fonts externes

ANNEX 5: LLISTAT DE FILIALS ESPANYOLES EN PARADISOS FISCALS

2012 PAÏSES	Nº EMPRESAS POR PAÍS	Nº SOCIETATS/EMPRESA																																			
		ABENGOA	ABERTIS	ACCIONA	AFERTINDX	ACS	AMADEUS	ARCELORMITTAL	VISCOFAN	BANKINTER	BBVA	BANCO POPULAR	BANCO SABADELL	BOLSAS Y MERCADOS ESP	CAIXABANK	JAZZTEL	ENAGAS	ENDESA	FCC	FERROVIAL	DIAL	GAS NATURAL	GRIFOLIS	IBERDROLA	LAG IBERIA	INDITEX	INDRA	MAPFRE	OHL	REE	REPSOL YPF	SACYR VALL.	SANTANDER	TÉCNICAS REUNIDAS	MEDIASET	TELEFÓNICA	
ÀFRICA DEL SUR (SUDÀFRICA)	9	1				2	2	1													1			2													
ANDORRA	5											4					1																				
ANTILLES HOLANDESAS	2									2																											
BAHAMAS	8																																				
BAHAREIN	1																										1										
BERMUDAS	7					1		1																3							1		1				
CHIPRE	1							1																													
DUBAI	5				1			2							1									1													
EEUU DELAWARE	352	36	9	22	2	55	3	1	1	33							1	10	25		1	9	58	1	1		3	4		13	62		1	1			
EMIRATOS ÀRABES UNIDOS	5	2				2												1																			
FILIPINAS	2			1	1																																
GIBRALTAR	1				1																																
GUEMESEY	5																		1																		4
HONG KONG	24			1	13		1			1	1	1		1												2		1									2
IRLANDA	58					1			1	2									3		1	2	2		2						2	39				1	
ISLA DE MAN	4																							1	1												2
ISLA CAYMAN	22				3					3	1	1					2				3		1							3		5					
ISLAS VÍRGENES BRITÁNICAS	1																						1														
JAMAICA	1				1																																
JERSEY	12																								5												7
JORDANIA	1					1																															
LÍBANO	2				1	1																															
LUXEMBURGO	62	5		1	11		10		2	4		2	1	2			1				1	1					2	2	1	2		11				3	
MALTA	4																										4										
MAURICIO	6				6																																
OMÁN	1																											1									
PAÏSES BAJOS (HOLANDA)	122	6	2	2		7	1	1			2	5			1	1	2	6	8		7		1	2	14					1	28		14		1	10	
PANAMÁ	8			1																		3													1	1	
PUERTO RICO	14	1																				2						2								9	
SINGAPUR	16	4		1	10								1																								
SUIZA	25	5	1	1	1		3			1								1		1		1												1	6		
TRINIDAD Y TOBAGO	2				1																															1	
URUGUAY	24	3			3						4																	2								12	
Nº SOCIETATS/EMPRESA		63	11	28	8	119	9	21	1	3	52	2	14	1	5	1	1	8	19	37	1	19	12	66	14	22	0	17	7	2	49	2	182	1	2	15	

ANNEX 6: TAULES I METODOLOGIA D'INDICADORS DE TRANSPARÈNCIA FISCAL

ENFOC	INDICADOR	ABENGOA	ABERTIS	ACCIONA	ACERINOX	ACS	AMADEUS	ARCELOR MITTAL	BANCO POPULAR	BANCO SABADELL	BANKINTER	BBVA	BOLSAS Y MERCADOS	CAIXABANK
ENFOC CORPORATIU	#01	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0
	#02	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	2	0	0
	#03	2	2	2	3	1	1	0	2	2	1	2	0	1
ENFOC PER PAIS	#04	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	4	0	0
	#05	6	12	15	2	4	0	4	12	12	8	0	3	2
	#06	2	2	6	2	3	2	2	4	2	3	4	10	3
	#07	1	3	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0
	#08	3	2	4	2	4	2	2	6	4	4	4	4	2
	#09	3	3	3	3	3	2	3	9	3	0	3	3	3
	#10	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	#11	0	1	1	4	1	1	1	1	2	2	1	2	1
	#12	0	1	0	6	0	1	6	6	1	0	0	1	2
	TOTAL		20	29	38	26	20	13	21	45	32	21	24	25
% DE CUMPLIMENT DE REQUISITS		10%	15%	20%	14%	10%	7%	11%	23%	17%	11%	13%	13%	8%

#01	Estratègia política fiscal de la companyia	#02	Revisió anual de l'estratègia o política fiscal de la companyia	#03	Llistat de totes les companyies del grup
#04	Descripció d'operacions	#05	Número d'empleats	#06	Ingresos
#07	Subvencions	#08	Resultats abans i després d'impstos	#09	Impost sobre beneficis
#10	Exempcions a l'impost sobre beneficis (societats)	#11	Dividends repartits a societats del grup	#12	Inspeccions i auditories fiscals

INDICADORES #01 - #03	0 - 1	2 - 3	4
INDICADORES #04 - #12	0 - 5	6 - 13	14 - 20

GRADIENT TRANSPARÈNCIA FISCAL	
TRANSPARÈNCIA FISCAL NULA	0 - 48
TRANSPARÈNCIA FISCAL BAIXA	49 - 97
TRANSPARÈNCIA FISCAL MITJA	98 - 145
TRANSPARÈNCIA FISCAL ALTA	146 - 192

ENFOC	INDICADOR	DIA	ENAGAS	ENDESA	FCC	FERROVIAL	GAS NATURAL	GRIFOLS	IAG IBERIA	IBERDROLA	INDITEX	INDRA	JAZZTEL	MAPFRE
ENFOC CORPORATIU	#01	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0
	#02	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	#03	1	1	2	1	1	1	1	0	1	1	2	1	3
ENFOC PER PAIS	#04	1	1	12	1	1	1	1	0	0	1	0	0	2
	#05	2	1	4	2	6	12	2	1	16	3	0	3	3
	#06	3	1	6	2	2	2	1	3	8	2	2	2	6
	#07	0	0	1	1	2	1	1	0	2	0	1	0	0
	#08	4	4	6	3	4	6	2	3	4	4	4	4	3
	#09	0	4	6	0	6	3	3	3	3	8	4	3	4
	#10	20	0	2	0	4	0	6	3	2	2	2	2	0
	#11	1	1	2	2	1	2	1	1	1	0	6	0	0
	#12	0	0	6	0	2	6	1	0	0	0	0	1	0
	TOTAL		32	13	49	13	30	35	19	14	39	21	22	15
% DE CUMPLIMENT DE REQUISITS		17%	7%	26%	7%	16%	18%	10%	7%	20%	11%	11%	8%	11%

#01	Estratègia política fiscal de la companyia	#02	Revisió anual de l'estratègia o política fiscal de la companyia	#03	Llistat de totes les companyies del grup
#04	Descripció d'operacions	#05	Número d'empleats	#06	Ingresos
#07	Subvencions	#08	Resultats abans i després d'impstos	#09	Impost sobre beneficis
#10	Exempcions a l'ímpost sobre beneficis (societats)	#11	Dividends repartits a societats del grup	#12	Inspeccions i auditories fiscals

INDICADORS #01- #03	0 - 1	2 - 3	4
INDICADORS #04- #12	0 - 5	6 - 13	14 - 20

GRADIENT TRANSPARÈNCIA FISCAL	
TRANSPARÈNCIA FISCAL NULA	0 - 48
TRANSPARÈNCIA FISCAL BAIXA	49 - 97
TRANSPARÈNCIA FISCAL MITJA	98 - 145
TRANSPARÈNCIA FISCAL ALTA	146 - 192

ENFOC	INDICADOR	MEDIASET	OHL	REE	REPSOL	SACYR	BANCO SANTANDER	TÉCNICAS REUNIDAS	TELEFÓNICA	VISCOFAN	EMPRESES ACOMPLIMENT BAIX	EMPRESES ACOMPLIMENT MIG	EMPRESES ACOMPLIMENT ALT
ENFOC CORPORATIVO	#01	0	0	1	1	0	1	0	2	0	100%	0%	0%
	#02	0	0	0	0	0	0	0	0	0	94%	6%	0%
	#03	1	1	1	1	3	2	2	2	1	60%	40%	0%
ENFOC PER PAIS	#04	1	1	2	2	2	6	2	1	2	94%	6%	0%
	#05	8	3	1	16	12	0	3	0	2	66%	26%	9%
	#06	16	2	2	4	3	6	4	6	2	77%	20%	3%
	#07	0	1	1	1	1	0	1	1	1	100%	0%	0%
	#08	3	4	3	4	4	4	2	6	1	89%	11%	0%
	#09	2	4	3	3	3	3	3	3	3	89%	11%	0%
	#10	3	3	2	2	1	2	1	3	1	94%	3%	3%
	#11	1	1	1	2	2	1	0	1	0	97%	3%	0%
	#12	1	1	0	0	1	1	0	4	0	86%	14%	0%
	TOTAL		36	21	17	36	32	26	18	28	13		
% DE CUMPLIMENT DE REQUISITS		19%	11%	9%	15%	17%	14%	9%	15%	7%			

#01	Estratègia política fiscal de la companyia	#02	Revisió anual de l'estratègia o política fiscal de la companyia	#03	Llistat de totes les companyies del grup
#04	Descripció d'operacions	#05	Número d'empleats	#06	Ingresos
#07	Subvencions	#08	Resultats abans i després d'impstos	#09	Impost sobre beneficis
#10	Exempcions a l'impst sobre beneficis (societats)	#11	Dividends repartits a societats del grup	#12	Inspeccions i auditories fiscals

INDICADORS #01- #03	0 - 1	2 - 3	4
INDICADORS #04- #12	0 - 5	6 - 13	14 - 20

GRADIENT TRANSPARÈNCIA FISCAL	
TRANSPARÈNCIA FISCAL NULA	0 - 48
TRANSPARÈNCIA FISCAL BAIXA	49 - 97
TRANSPARÈNCIA FISCAL MITJA	98 - 145
TRANSPARÈNCIA FISCAL ALTA	146 - 192

Metodologia de la taula de transparència

La taula d'Indicadors de Transparència empresarial s'ha construït a partir d'una fitxa elaborada per a cadascuna de les empreses on es realitza l'anàlisi de la informació que cadascuna facilita en matèria fiscal.

Aquesta anàlisi es realitza atenent a dotze indicadors, que es refereixen a dos àmbits diferents:

- L'enfocament corporatiu, on s'inclouen els tres primers indicadors: estratègia i política fiscal de la companyia, revisió anual de les mateixes i llistat de totes les empreses del grup
- La informació per país, on s'inclouen els indicadors del quart al dotzé cadascun dels qual són les diferents dades referides a les filials que desenvolupen activitat a cada país on l'empresa opera.

Cada indicador es puntua en base a dos criteris: el nivell d'exhaustivitat de la informació aportada en cada àmbit i el nivell de desagregació, és a dir, amb quin grau de desglossament s'aporta la informació referida.

El nivell d'exhaustivitat es puntua del 0 al 4, obeint cada puntuació a com de desenvolupada està cada informació aportada segons es defineix per a cada indicador. I el nivell de desagregació comprèn puntuacions de l'1 al 5, corresponent cada puntuació al grau de desglossament definit en cada cas.

Per als indicadors de l'1 al 3, el nivell de transparència és la puntuació del nivell d'exhaustivitat i, per als indicadors del 4 al 12 el producte de multiplicar la puntuació del nivell d'exhaustivitat per la del nivell de desagregació.

Finalment a la puntuació de cada indicador se li dota d'un color com si d'un semàfor es tractés, on el color vermell indica un nivell considerat de compliment insuficient, el groc un compliment mitjà i el verd un nivell alt de compliment.

La suma de les puntuacions de tots els indicadors dóna com a resultat la puntuació de transparència total de la companyia i igualment es qualifica cada puntuació amb un color de semàfor. En aquest cas, s'utilitzen quatre colors: el vermell per nivells de transparència considerats pràcticament nuls (menys del 25% de compliment de transparència), el taronja per assenyalar un nivell baix de transparència fiscal (més del 26% i menys del 50% de compliment de requisits), groc per a un nivell de transparència fiscal mitjà (més del 50% i menys del 75% de compliment de requisits) i verd per a una transparència fiscal considerada alta (més del 75% de compliment de requisits).

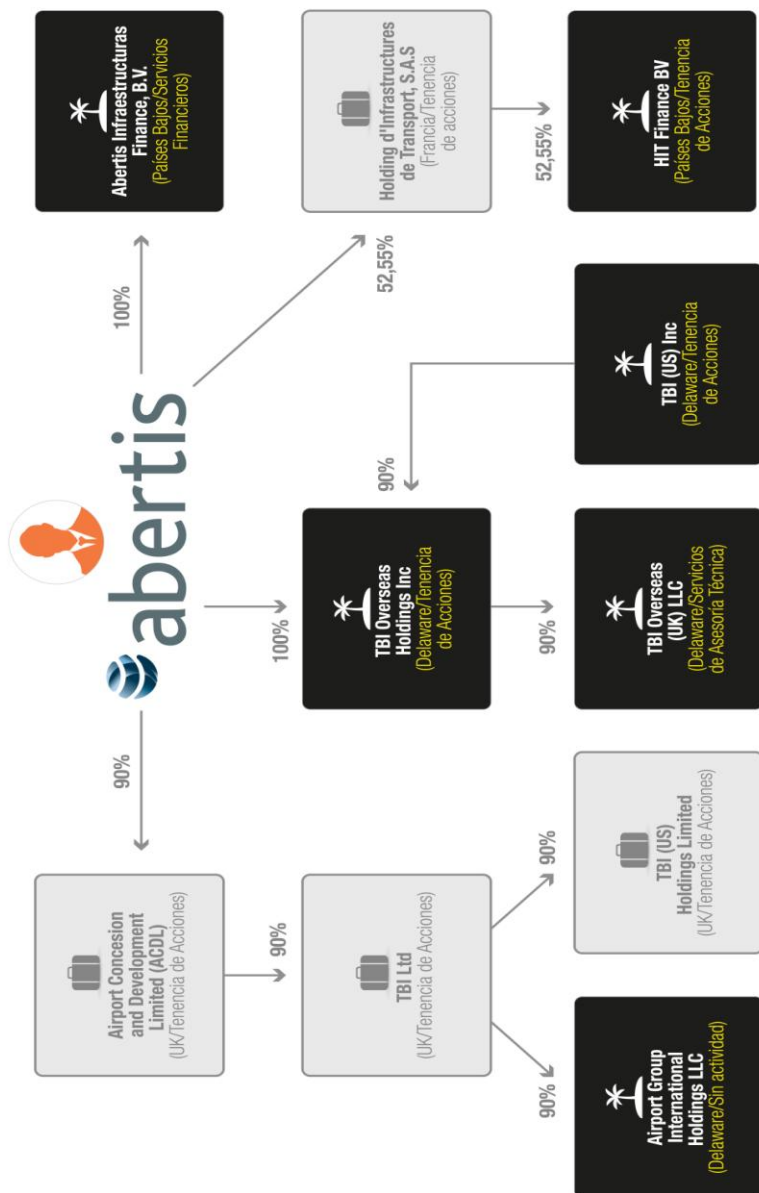
Les taules següents mostren amb més detall la consideració de criteris per a cada indicador:

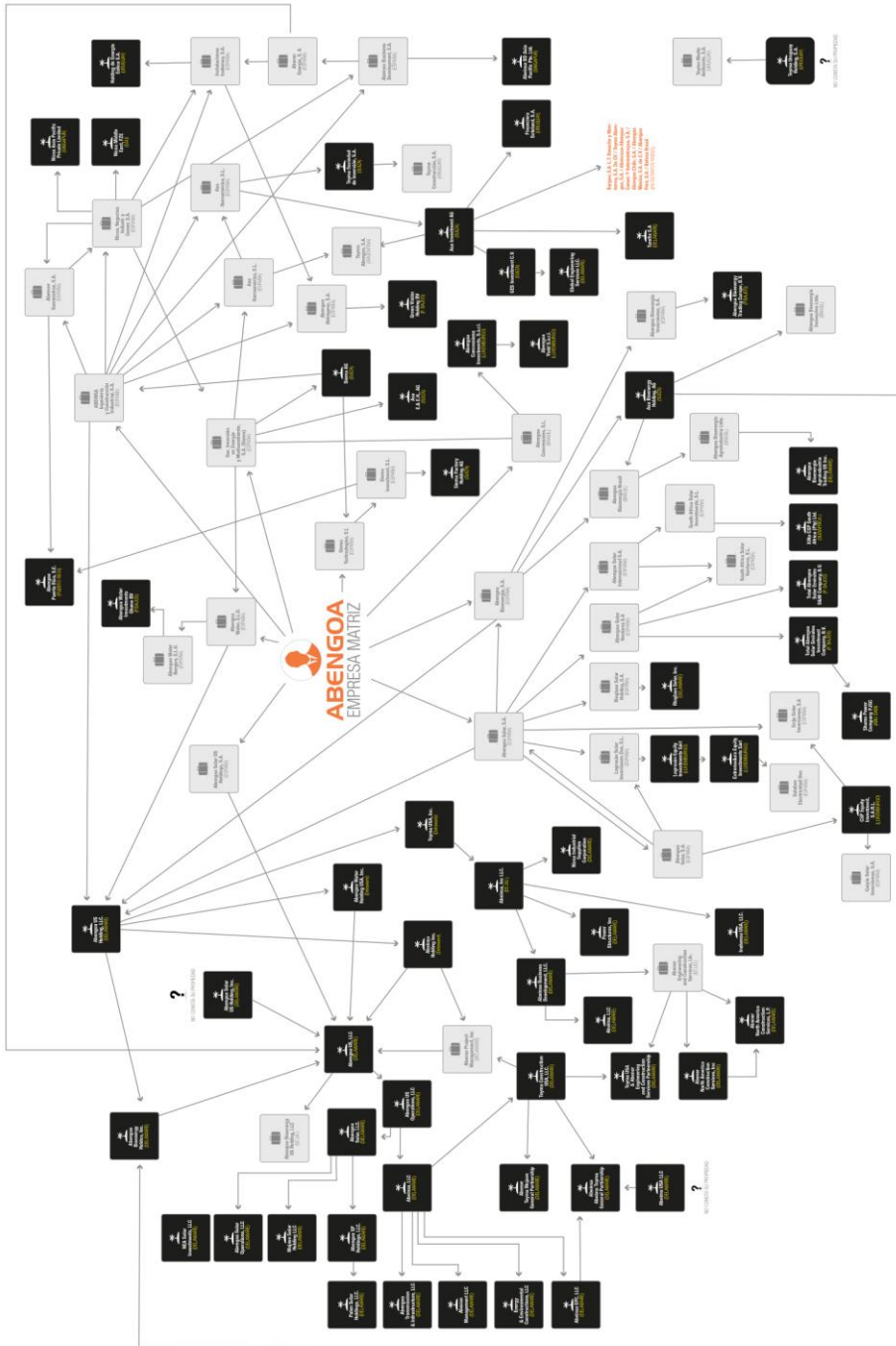
Indicador	Descripción	GRADIENTE DE EXHAUSTIVIDAD DE LA INFORMACIÓN			TRANSPARENCIA
1	Estrategia o política fiscal de la compañía Entendiendo por política fiscal aquellos principios en los que se el grupo empresarial y los compromisos que adquiere con la sociedad a través de distintos aspectos, sobre los cuales deberá aportar información: - Descripción de la estructura fiscal del grupo y sus empresas - Principios que rigen la constitución de nuevas compañías - Mecanismos para evitar la constitución de sociedades con fines de elusión fiscal - Criterios para la consideración de territorios como paraísos fiscales o países de riesgo desde el punto de vista fiscal (baja fiscalidad, exenciones extraordinarias, poca transparencia) - Información sobre actividades en territorios considerados paraísos fiscales o con riesgo de actividades de elusión fiscal - Principios para la fijación de precios de productos y servicios entre empresas del grupo y mecanismos de control - Principios para la fijación de condiciones de préstamo intragrupo y mecanismos de control	0	El grupo no menciona (o no hay evidencia documental) de ninguno de los principios de su política fiscal	A	A
		1	El grupo declara un compromiso público con determinados principios (a través de convenios, acuerdos, tratados, políticas o códigos de la empresa), pero no existen evidencias de su cumplimiento		
		2	El grupo identifica responsables, procedimientos operativos y de gestión, sistemas y normas internas para la ejecución de los principios a los que se ha comprometido.		
		3	El grupo se compromete públicamente con unos principios que desarrolla, articula unos mecanismos para su implantación y describe su grado de éxito o plan de implantación		
		4	El grupo se compromete públicamente con unos principios que desarrolla, que son articulados a través de mecanismos para su implantación y describe su grado de éxito o plan de implantación. Además describe sistemas y resultados de seguimiento, verificación, evaluación y mejora del cumplimiento de las normas para cada una de sus empresas.		
2	Revisión anual de la estrategia o política fiscal de la compañía Incluyendo cambios específicos en su estructura y procedimientos: - Plan de cambios de la estructura para adecuarlo a la estrategia fiscal y sus principios, en caso de que exista - Informes corporativos acerca de incumplimientos, desviaciones o procesos abiertos de revisión interna - Información sobre cambios relevantes en las políticas o en sus mecanismos de control	0	El grupo no menciona (o no hay evidencia documental) de ningún procedimiento de revisión de la estrategia y política fiscal	A	A
		1	Se declara compromiso público (convenios, acuerdos, tratados, políticas y códigos de la empresa) pero no existe ninguna iniciativa prevista de revisión anual de la estrategia y política fiscal		
		2	El grupo cumple con su compromiso público, identifica responsables, procedimientos operativos y de gestión, sistemas y normas internas de revisión anual de la estrategia y política fiscal		
		3	El grupo describe el grado y/o plan de implantación de sus herramientas y procedimientos de revisión anual de la estrategia y política fiscal, y aporta los resultados del seguimiento en términos generales		
		4	El grupo aporta los resultados del seguimiento especificando el grado de implantación de sus herramientas y procedimientos de revisión anual de la estrategia y política fiscal de cada empresa del grupo. Describe además detalladamente sus sistemas de verificación, evaluación y mejora del cumplimiento de las normas		
3	Listado de todas las compañías del grupo Incluyendo las propias y las participadas o <i>joint ventures</i> : - Denominación social - Domicilio fiscal - Descripción de la actividad - Porcentaje de participación (económico y de control) - Empresa del grupo propietaria - Capital social y resultados (Ingresos, gastos, resultados, impuestos) - Nº de empleados - Enlace web a cuentas anuales de la sociedad	0	No se aporta listado completo de todas las empresas, no cumple requisitos nivel 1	A	A
		1	Listado completo que incluye nombre, domicilio social, descripción de actividad y % de participación		
		2	La descripción de la actividad es detallada. Se indica qué empresa del grupo es propietaria de cada sociedad del listado		
		3	Además de lo anterior, se incluyen datos del capital social y resultados del ejercicio por cada empresa.		
		4	Se aporta la información anterior e información adicional como: número de empleados por empresa, impuestos pagados, enlace a las cuentas anuales de cada sociedad		

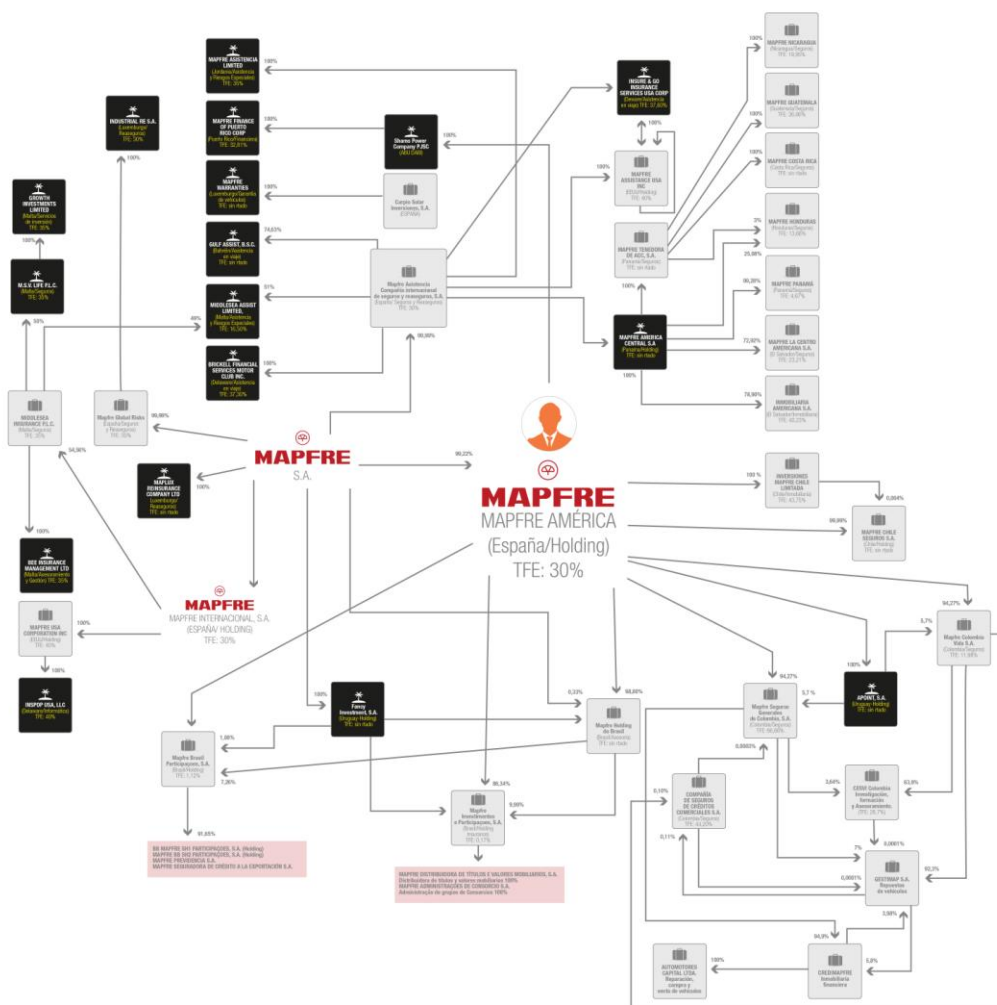
Indicador	Descripción	GRADIENTE DE EXHAUSTIVIDAD DE LA INFORMACIÓN		GRADIENTE DE DESAGREGACIÓN		TRANSPARENCIA			
4	Descripción de operaciones desarrolladas en paraísos fiscales	Descripción de las operaciones en el país. En el caso de países o territorios considerados paraísos fiscales o de riesgo por actividades de elusión fiscal, detalle del tipo de actividades y justificación operativa que descarte un uso meramente instrumental para la reducción en el pago de impuestos corporativos	0	No se ofrece información relativa a las actividades desempeñadas en paraísos fiscales	A	1	No aporta información específica por ser paraíso fiscal	B	A * B
			1	La única información sobre actividades en paraísos fiscales es la que presenta en el listado de sociedades dependientes (ANEXO I de las cuentas anuales)		2	INFORMA DE ALGUNOS PAÍSES Aunque no los considera paraísos fiscales		
			2	Se aporta una mayor explicación aunque sin detalle sobre las actividades desarrolladas por sus sociedades en paraísos fiscales, pero se reconoce expresamente esta condición de paraíso fiscal		3	Considera paraísos fiscales ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total según OBRSC)		
			3	Se especifican las actividades que el grupo desarrolla en el país, por cada una de sus empresas, detalle del tipo de actividades y justificación operativa que descarte un uso meramente instrumental para la reducción en el pago de impuestos corporativos		4	Considera paraísos fiscales ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total según OBRSC)		
			4	Además de lo anterior se aporta información sobre el régimen fiscal y las exenciones al impuesto sobre beneficios que disfruta en cada paraíso fiscal, cuánto ha tributado en el ejercicio		5	Considera paraísos fiscales TODOS LOS PAÍSES del listado del OBRSC		
5	Número de empleados	Número de empleados por país: altas, bajas y plantilla media a 31 de diciembre	0	No se ofrece ninguna información relativa al nº de empleados contratados en el país	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	No se ofrece ninguna información relativa al nº de empleados contratados en el país, únicamente se aporta en términos regionales		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	Se ofrece información parcial relativa al personal laboral del país, sin aportar el nº total anual de trabajadores		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	Se ofrece toda la información relativa al personal trabajador del país		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	Se aporta el nº total de empleados por país, especificando altas, bajas y media anuales de la plantilla de cada empresa a 31 de diciembre		5	TODOS LOS PAÍSES		
6	Ingresos y gastos	En su valor económico, diferenciando entre: - operativos: relacionados con las actividades del negocio - financieros - otros ingresos extraordinarios: como venta o revalorización de activos - provenientes de operaciones intra grupo (empresas dentro del perímetro de consolidación)	0	No se aportan datos relativos a los ingresos y gastos del grupo	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	Se aportan datos relativos a los ingresos y gastos, sin desglosar		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	Se aporta una información desglosada de ingresos y gastos: operativos, financieros y otros		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	Además de lo requerido en nivel 2 se informa para cada una de las tres categorías de ingresos/gastos, aquella parte que procede de operaciones con empresas del grupo		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	Además de lo requerido en nivel 3 se aportan explicaciones sobre los mecanismos de fijación de precios y condiciones en las operaciones entre empresas del grupo		5	TODOS LOS PAÍSES		
7	Subvenciones	Información del concepto y valor económico de las subvenciones, ayudas y desgravaciones recibidas por gobiernos, desglosadas por su finalidad: - para la inversión - para la exportación - HDI - Derechos de emisión - para la financiación - para la reestructuración de la plantilla - otras ayudas	0	No se ofrece información relativa al montante de subvenciones recibidas en el país o se aporta en términos regionales	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	Se aporta información del monto de subvenciones que el grupo recibe en el país		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	Se aporta información detallada de todas las subvenciones que el grupo recibe en el país, diferenciando entre subvenciones y desgravaciones		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	Se aporta información detallada de todas las subvenciones que el grupo recibe en el país indicando el concepto de cada beneficio		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	Se aporta información detallada de todas las subvenciones que cada empresa del grupo recibe en el país indicando el concepto de cada beneficio		5	TODOS LOS PAÍSES		
8	Resultados antes de impuestos	En su valor económico: - Resultado operativo o de explotación - Resultado financiero - Resultado antes de impuestos	0	No se aporta información sobre resultados en el país.	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	Se aporta resultado antes de impuestos agregado operativo, financiero y por otras actividades		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	Se aporta información separada sobre resultado operativo, financiero y de otras actividades		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	Se desglosa la información de los resultados operativo, financiero y de otras actividades aportando explicaciones sobre qué elementos incluyen		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	La empresa informa de las reducciones aplicadas sobre la Base Imponible del Impuesto sobre beneficios para obtener el BAI		5	TODOS LOS PAÍSES		
9	Impuesto sobre beneficios	- Valor económico, diferenciando entre actuales y diferidas - Tasa nominal - Tasa efectiva (tipo efectivo total sobre BAI)	0	La empresa no facilita el dato de impuestos sobre beneficio registrado para este país o facilita un dato que incluye varios conceptos distintos.	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	La empresa facilita el dato global de impuestos sobre beneficios (efectivo) registrado en su cuenta de resultados para este país.		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	La empresa facilita el dato global de impuestos sobre beneficios (efectivo) registrado en su cuenta de resultados para este país e informa sobre el tipo nominal que le es de aplicación.		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	La empresa facilita los datos a nivel 2 y además explica cómo se llega al efectivo, especificando cantidades correspondientes actuales y diferidas.		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	La empresa aporta información detallada sobre las deducciones aplicadas sobre la cuota íntegra del impuesto sobre beneficios		5	TODOS LOS PAÍSES		
10	Exenciones al impuesto sobre beneficios (sociedades)	Valor económico de las exenciones fiscales en el país, con detalle de: - las aplicadas en el ejercicio y las pendientes - tipo y origen de tales exenciones	0	La empresa no facilita el dato de exenciones fiscales para este país.	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	La empresa facilita el dato de exenciones fiscales repercutidas en la cuenta de resultados.		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	La empresa facilita además los datos de exenciones fiscales generadas en el ejercicio y el volumen acumulado, pendiente de ejecutar.		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	La empresa facilita la información requerida por los niveles anteriores y detalla el tipo y origen de tales exenciones y plazo de aplicación		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	La empresa facilita todos los datos solicitados en los anteriores niveles y además, los asocia las empresas del grupo que generan tales exenciones.		5	TODOS LOS PAÍSES		
11	Dividendos repartidos entre sociedades del grupo en otros países	Información del valor económico de los dividendos repartidos entre sociedades del grupo con domicilio en el extranjero, por país y con detalle de: - desglose de las cantidades por países de destino - Impuestos pagados sobre estos dividendos al gobierno del país de origen del beneficio	0	La empresa no facilita datos de los dividendos repartidos por sus empresas	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	La empresa sólo aporta la cantidad total de los dividendos recibidos por la sociedad matriz de sus empresas dependientes		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	La empresa informa del origen (empresa) de los dividendos recibidos por la sociedad matriz		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	La empresa informa de los dividendos repartidos entre todas las sociedades del grupo (no únicamente con destino en la matriz)		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	La empresa cumple con los requisitos del nivel 3 y además informa de los impuestos pagados sobre estos dividendos en país de origen		5	TODOS LOS PAÍSES		
12	Inspecciones y auditorías fiscales	Información sobre inspecciones y auditorías fiscales: - Número de inspecciones fiscales - Nombre de las sociedades y objeto de su inspección (Impuesto y año fiscal) - Resultados - En caso de sanciones: descripción e importe - Litigios derivados	0	No se facilita información sobre inspecciones ni auditorías fiscales.	A	1	SÓLO DATOS CONSOLIDADOS	B	A * B
			1	Se facilita información sobre el número de inspecciones abiertas, ejercicios y empresas a las que afectan y cuánto se ha provisionado por una posible sanción tributaria resultado de estas inspecciones		2	DESGLOSE POR REGIONES		
			2	Facilita información sobre cada uno de los litigios abiertos, cuál es la causa de la posible sanción, en fase que administrativa o judicial se encuentra, qué cuantía se reclama		3	ALGUNOS PAÍSES (menos del 50 % sobre el total de países)		
			3	Además se informa de las medidas tomadas por la empresa como consecuencia de multas y sanciones, para que no se repitan (cambios de criterios contables, formación, cambio de asesores fiscales, investigación interna, etc.)		4	ALGUNOS PAÍSES (igual o más del 50 % sobre el total de países)		
			4	Aporta información sobre cantidades reclamadas por las Agencias Tributarias, cantidades finalmente pagadas con una comparativa anual		5	TODOS LOS PAÍSES		

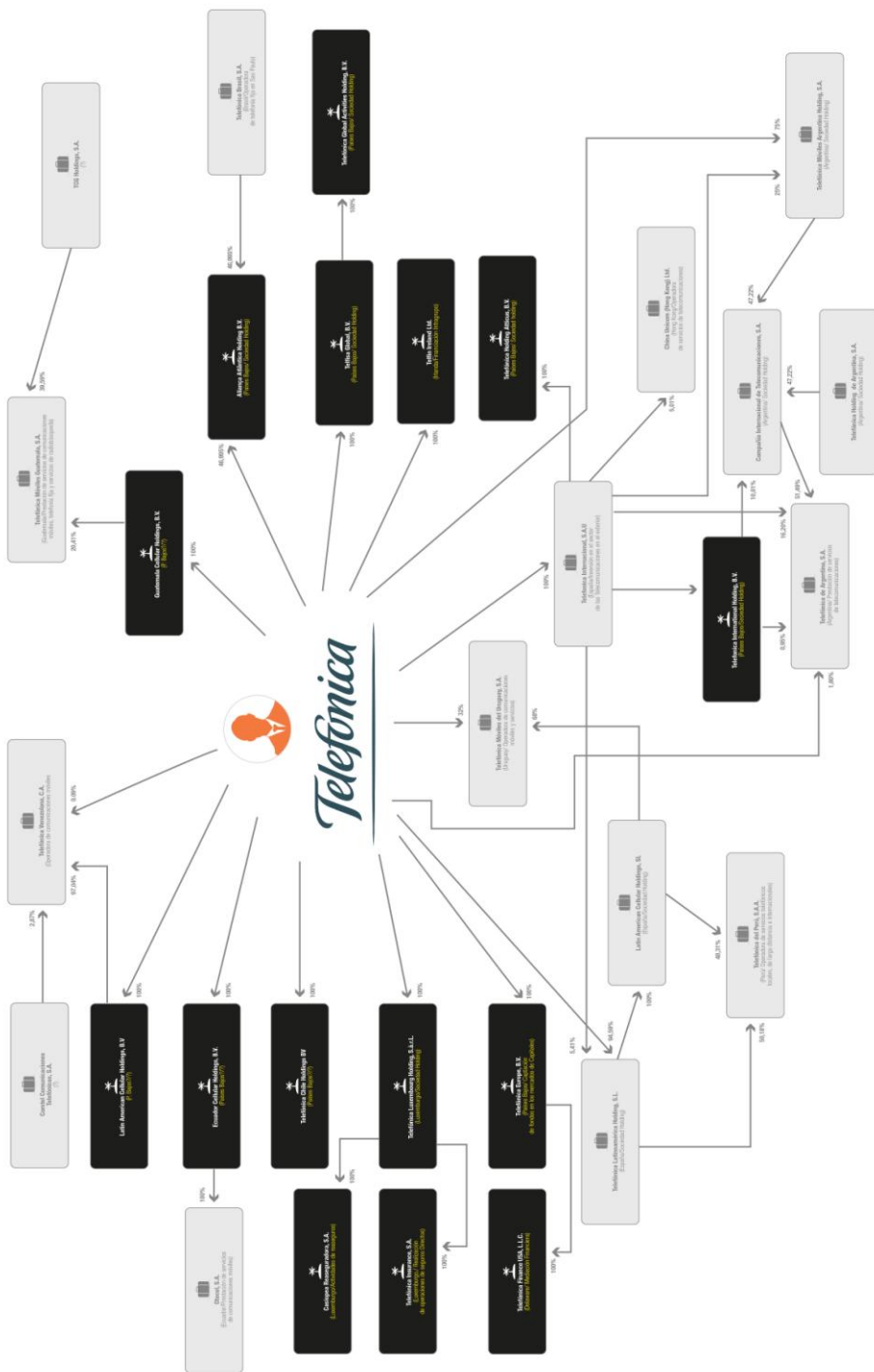
ANNEX 7: MAPES COMPLETS D'EMPRESSES

Abertis

NOTES

- ¹ Evangelii Gaudium (L'alegria de l'Evangeli). Papa Francisco. Novembre 2013.
- ² CEPAL. Panorama social de l'Amèrica Llatina 2014. <http://www.cepal.org/es/publicaciones/37626-panorama-social-de-america-latina-2014>
- ³ Grup d'Alt Nivell sobre Flux Financer Il·lícit des d'Àfrica, <http://www.uneca.org/publications/illicit-financial-flow>
- ⁴ Global Financial Integrity Il·lícit Financial Flows from Developing Countries: 2003-2012 <http://www.gfintegrity.org/report/2014-global-report-illicit-financial-flows-from-developing-countries-2003-2012/>
- ⁵ Real Institut Elcano, presentació 'Acció exterior per al desenvolupament. Reflexions sobre la inserció de la cooperació al desenvolupament en l'estratègia exterior espanyola', per Iliana Olivé i Aitor Pérez, Grup de Treball Política de Desenvolupament Internacional, Madrid, 5 novembre 2014.
- ⁶ En concret, l'estimació és de 59.515.000 d'euros, i no inclouen les quotes no ingressades a la Seguretat Social. Segons la segona part de l'últim Informe de la Lluita Contra el Fraud Fiscal en l'Agència Tributària elaborat pels Tècnics del Ministeri d'Hisenda (GESTHA) a partir de l'última estadística de l'IRPF-2009, declarat el juny de 2010. de GESTHA, "El frau en grans empreses triplica el de pimes i autònoms", Ion Comunicació. GHESTA, Tècnics del Ministeri d'Hisenda. 9 agost 2011. <http://www.ioncomunicacion.es/noticia.php?id=10723>
- ⁷ <http://dondevanmisimpuestos.es/#focus=TOTAL&year=2014&view=uk-bubble-chart> ; http://serviciosweb.meh.es/apps/publicacionpresupuestos/pdf/Resumen_ejecutivo_presupuestos_2014.pdf
- ⁸ "Unhappy Meal: 1 € Billion in Tax Avoidance on the Menú at McDonald's" <http://www.waronwant.org/news/press-releases/18283-unhappy-meal-1-billion-in-tax-avoidance-on-the-menu-at-mcdonalds->
- ⁹ Financial Times. Aggressive tax avoidance troubles large investors. Novembre 2, 2014
- ¹⁰ ICIJ: Lux Leak desembre 2014 <http://www.icij.org/project/luxembourg-leaks>
- ¹¹ M. Curtis, Losing Out: Serra Leone's massive revenue losses from tax incentives, Christian Aid, 2014. <http://www.christianaid.org.uk/images/Sierra-Leone-Report-tax-incentives-080414.pdf>
- ¹² Hem triat analitzar com mostra les empreses de l'IBEX35 en tractar de les principals empreses espanyoles per capitalització borsària i per volum de negoci, i de manera general les més exposades per la seva extensa activitat internacional a la utilització de mecanismes d'enginyeria fiscal.
- ¹³ Banc Popular, BBVA, Caixabank, Enagás, Ferrovial, Inditex, Indra, Mapfre, Red Eléctrica Española, Repsol i Telefónica.
- ¹⁴ **Simpler, fairer, possible.** <http://www.economist.com/news/leaders/21581738-imperfect-proposal-could-still-improve-americas-awful-tax-code-back-it-mr-president-simpler>
- ¹⁵ Oxfam. "Revertir la tendència: per què el G-20 ha d'impulsar una reforma fiscal internacional més justa per lluitar contra la creixent desigualtat". <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/OxfamMediaBrief.pdf>
- ¹⁶ Segons càlculs d'Oxfam "Justícia Fiscal per reduir la desigualtat a Amèrica Llatina i el Carib". http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/justicia_fiscal_para_reducir_la_desigualdad_en_atinoamerica_y_el_caribe_.pdf. Per estimar ingressos gravables a manera d'exemple s'ha utilitzat un rendiment (rendibilitat) d'inversió realista. A maig de 2013, Oxfam va estimar que un 3,5% era el rendiment d'una cartera d'inversions equilibrada de grans fortunes que estan dipositades en paradisos fiscals.
- Per estimar aquesta rendibilitat, Oxfam es va basar en l'Informe Anual d'Inversions del Credit Suisse (Credit Suisse Investment Yearbook) de l'any 2013. Segons aquest informe, la rendibilitat real d'un conjunt equilibrat de fons de renda variable i de renda fixa era del 2 %; a aquest percentatge se li va afegir la taxa d'inflació dels Estats Units (1,5%) per obtenir la rendibilitat nominal. Els càlculs sobre els actius llatinoamericans en paradisos fiscals es basen en l'informe de James Henry per Tax Justice Network (The offshore revisited).
- ¹⁷ SUNAT (Superintendencia Nacional de Duanes i d'Administració Tributària del Perú). Per a més explicació sobre els càlculs, veure l'informe d'Oxfam "Negocis entre Amics" que fa referència a les fonts originals <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/02/05/14/negocios-entre-amigos>
- ¹⁸ <http://www.telegrafo.com.ec/economia/item/desde-ecuador-salieron-4-000-millones-a-los-paraisos-fiscales-el-ano-pasado-infografia.html>
- ¹⁹ Grup d'Alt Nivell sobre Flux Financer Il·lícit des d'Àfrica <http://www.uneca.org/publications/illicit-financial-flow>
- ²⁰ Oxfam. "Revertir la tendència: per què el G-20 ha d'impulsar una reforma fiscal internacional més justa per lluitar contra la creixent desigualtat". <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/OxfamMediaBrief.pdf>
- ²¹ Segons càlculs d'Oxfam "Justícia Fiscal per reduir la desigualtat a Amèrica Llatina i el Carib". http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/justicia_fiscal_para_reducir_la_desigualdad_en_atinoamerica_y_el_caribe_.pdf
- ²² Swiss Leaks <http://www.icij.org/project/swiss-leaks/explore-swiss-leaks-data>
- ²³ Banc Mundial
- ²⁴ Grup d'Alt Nivell sobre Flux Financer Il·lícit des d'Àfrica <http://www.uneca.org/publications/illicit-financial-flow>
- ²⁵ Estimacions de Global Financial Integrity i Banc Asiàtic de Desenvolupament

- ²⁶ Grup d'Alt Nivell sobre Flux Financer Il·licit des d'Àfrica <http://www.uneca.org/publications/illicit-financial-flow>
- ²⁷ Europaid. Transfer Pricing and Developing Countries. Final Report. Juliol 2011, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/transfer_pricing_dev_countries.pdf
- ²⁸ IMF Policy Paper. Spillovers in international corporate taxation. Maig 2014
- ²⁹ M. Curtis (2014) 'Losing Out: Serra Leone s massive revenue loses from tax incentives', Christian Aid, <http://www.christianaid.org.uk/images/Sierra-Leone-Report-tax-incentives-080414.pdf>
- ³⁰ Dades sobre l'Ebola a Sierra Leone http://health.gov.sl/?page_id=583
- ³¹ OECD, gener 2014. "doctoring the ball: the political economy of tax incentives for investment in Dominican Republic" <http://www.oecd.org/countries/dominicanrepublic/WP322AE.pdf>
- ³² SUNAT (Superintendencia Nacional de Duanes i d'Administració Tributària del Perú). Per a més explicació sobre els càlculs, veure l'informe d'Oxfam "Negocis entre Amics" que fa referència a les fonts originals <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/02/05/14/negocios-entre-amigos>
- ³³ Per a més explicació sobre els càlculs, veure l'informe d'Oxfam "Negocis entre Amics" que fa referència a les fonts originals <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/02/05/14/negocios-entre-amigos>
- ³⁴ Health Expenditure per càpita. Anàlisi de l'OCDE el 2012. <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/8112121ec052.pdf?expires=1425203505&id=id&accname=quest&checksum=D81F1BB48A2A8CA7DAAC271F2057B3A9>. La despesa per càpita en salut va ser de 2.171 euros de mitjana a la UE el 2012 i la població del conjunt de la UE era llavors de 508 milions de persones aproximadament. Segons un estudi de Funcas ("Despesa sanitària a la UE Hi ha signes de convergència?"), Un 76% d'aquesta despesa prové de la inversió pública, de manera que la despesa pública per càpita en sanitat seria de 1.650 euros per persona.
- ³⁵ Veure Oxfam Intermón Tant tens ¿tant pagues? Maig 2014. <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/28/05/14/tanto-tienes-tantopagas><http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/28/05/14/tanto-tienes-tanto-pagas>. L'objectiu 0,7% per a AOD corresponen a 7.000 milions d'euros.
- ³⁶ <http://www.abc.es/economia/20150217/abci-gestha-estima-recaudacion-lucha-201502171853.html>
- ³⁷ Michelle Bachelet. Reforma Tributària. <http://michellebachelet.cl/wp-content/uploads/2013/10/Reforma-Tributaria-22-27.pdf>
- ³⁸ Declaracions de Joan Rossel, President de la CEOE, a El País <http://ep00.epimg.net/descargables/2014/10/27/dab7f79823439d3bdab442802321ec3b.pdf>
- ³⁹ Centre d'Informació del G-20 (2013) "Annex fiscal a la Declaració dels líders del G-20 a Sant Petersburg", <http://www.g20.utoronto.ca/2013/2013-0905-tax.html>
- ⁴⁰ James S. Henry "The Price of Offshore Revisited" Tax Justice Network, juliol 2012
- ⁴¹ OCDE: <http://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/internationalconferenceontransferpricingandcustomsvaluation.htm>
- J. Neighbour, The OECD Observer, 21 abril 2002 and J. Owens, International Transfer Pricing Journal (2005)
- ⁴² Fons Monetari Internacional (FMI). Spillovers in international corporate taxation. <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>
- ⁴³ James Henry. The Price of Offshore Revisited. http://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/Price_of_Offshore_Revisited_120722.pdf
- ⁴⁴ <http://www.elcaptor.com/2013/12/economias-mundo-paises-pib.html>
- ⁴⁵ James Henry. The Price of Offshore Revisited. http://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/Price_of_Offshore_Revisited_120722.pdf
- ⁴⁶ Fons Monetari Internacional (FMI). Spillovers in international corporate taxation. <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>
- ⁴⁷ Communique Caps d'Estat a G20 de Los Cabos (Mèxic) el 2013
- ⁴⁸ Centre d'Informació del G-20 (2013) "Annex fiscal a la Declaració dels líders del G-20 a Sant Petersburg", <http://www.g20.utoronto.ca/2013/2013-0905-tax.html>
- ⁴⁹ Christian Aid "False Profits: robbing the poor to make the rich tax-free" <http://www.christianaid.org.uk/images/false-profits.pdf>
- ⁵⁰ <http://www.smh.com.au/business/glencore-tax-bill-on-15b-income-zip-zilch-zero-20140626-3awq0.html#ixzz36DugHFnT>
- ⁵¹ MINECO, Ministeri d'Economia i Competitivdad. Informe Fluxos d'Inversions Exteriors Directes 2013 http://www.mineco.gob.es/stfls/mineco/prensa/ficheros/noticias/2014/140320_Informe_InversionExtranjera_2013.pdf
- ⁵² SOMO, 2006. The Netherlands: A tax haven? http://www.somo.nl/html/paginas/pdf/netherlands_tax_haven_2006_NL.pdf
- ⁵³ <http://www.europapress.es/economia/noticia-economia-amancio-ortega-ingresara-8944-millones-dividendos-inditex-cobrar-447-millones-lunes-20141102122132.html>
- ⁵⁴ Bloomberg "Ortega s Zara Fashions Tax Avoidance by Shifting Profits to Alps" <http://www.bloomberg.com/news/articles/2014-02-26/ortega-s-zara-fashions-tax-avoidance-by-shifting-profits-to-alps>
- ⁵⁵ Com apareix en l'informe d'Eurodad "Beneficis ocults: El suport de la UE a un sistema fiscal mundial injust 2014" https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/traduccion_Eurodad-Tax-Report-

- 2014.pdf basat en dades obtingudes Martin Hearson, de la London School of Economics and Political Science recopilats al portal de recerca sobre fiscalitat IBFD: <http://online.ibfd.org/kbase/>
- ⁵⁶ Fons Monetari Internacional (FMI). Spillovers in international corporate taxation. <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>
- ⁵⁷ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2010-10-21/google-2-4-rate-shows-how-60-billion-u-s-revenue-lost-to-tax-loopholes>
- ⁵⁸ http://www.ief.es/documentos/recursos/publicaciones/revistas/cuadernos_formacion/11_2010/33_10.pdf
- ⁵⁹ http://www.hsgac.senate.gov/subcommittees/investigations/hearings/offshore-profit-shifting-and-the-us-tax-code_-part-2
- ⁶⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-663_en.htm
- ⁶¹ Oxfam. Negocis entre amics
- ⁶² Gabriel Zucman. "La richesse cachée des nations. Enquête sur les paradis fiscaux ". Editions du Seuil. Novembre 2013
- ⁶³ Financial Secrecy Index o Índex de Opacitat Financera de Tax Justice Network. Pot consultés aquí la metodologia completa i classificació <http://www.financialsecrecyindex.com/>
- ⁶⁴ <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>.
- ⁶⁵ <http://archive.indianexpress.com/news/40--of-indias-fdi-comes-from-this-bldg/990943/>
- ⁶⁶ Sobre el Fòrum Global sobre Transparència i Intercanvi d'Informació amb fins fiscals <http://www.oecd.org/tax/transparency/GFratings.pdf>
- ⁶⁷ <http://www.icij.org/project/luxembourg-leaks>
- ⁶⁸ Carta informativa de la Comissió Europea al Govern de Luxemburg. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254685/254685_1614265_70_2.pdf
- ⁶⁹ <http://www.politifact.com/truth-o-meter/article/2008/jan/09/obama-targets-cayman-islands-tax-scam/>
- ⁷⁰ Per a informació més detallada i exemples concrets de ETVE, consultar informe Oxfam Intermón "Tant tens, tant pagues?" Maig 2014
- ⁷¹ Consultar aquí http://www.agenciatributaria.es/static_files/AEAT/DIT/Contenidos_Publicos/CAT/AYUWEB/Biblioteca_Virtual/Manuales_practicos/Sociedades/Manual_Sociedades_2012.pdf
- ⁷² Fons Monetari Internacional (FMI). Spillovers in international corporate taxation. <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>
- ⁷³ Fons Monetari Internacional (FMI), Bankers on the Beach. 2011 <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2011/06/Gonzalez.htm>
- ⁷⁴ Segons anàlisi de les memòries de sostenibilitat i comptes anuals de les empreses per aquest informe, amb les dades públiques de les empreses de l'IBEX35 per als anys 2012 i 2013
- ⁷⁵ Consultar la base de dades DATAINVEST del Ministeri d'Economia i Competitivitat MINECO <http://datainve.comercio.es/>
- ⁷⁶ Per al càlcul sobre el potencial recaptador, s'han utilitzat les dades de recaptació de l'AEAT segons l'informe consolidat de 2013, últim dades disponibles desagregades per grups consolidats i no consolidats. Per al càlcul sobre el nombre d'alumnes i alumnes que podrien escolaritzar amb aquest import, hem partit de la quantitat de 7.452 euros anuals de despesa pública destinada per alumne / aa educació en l'any 2011. Dades de l'informe "Dades i xifres. Curs escolar 2014-2015 "del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (MECD).
- ⁷⁷ La nova reforma fiscal que ha entrat en vigor l'1 gener 2015 incorpora una reducció del tipus nominal de l'IS en dos trams: a partir del 1 de gener de 2015, el tipus nominal per a les grans empreses passaria del 30% al 28% , ia partir del 1 gener 2016 al 25%.
- ⁷⁸ L'AEAT calcula el tipus efectiu com el resultat de dividir la quota líquida positiva que paguen les empreses sobre el resultat comptable Positiu.
- ⁷⁹ L'AEAT defineix "Grans Empreses són aquelles que facturen per sobre de 6 milions d'euros:" Condió de gran empresa: volum d'operacions en l'exercici anterior superior a 6.010.121,04 euros ". I com a grups consolidats aquells grups empresarials que liquiden impostos en règim de consolidació fiscal:
- "A l'efecte del règim de declaració consolidada en l'Impost de Societats, s'entén per grup fiscal, el conjunt de societats anònimes, limitades i comanditàries per accions residents a Espanya, format per una societat dominant i totes les societats que siguin dependents d'aquella. Així mateix, podran ser considerades com societats dominants aquelles entitats amb personalitat jurídica i que estiguin subjectes i no exemptes a l'Impost sobre Societats. "
- ⁸⁰ PGE, consultar aquí <http://www.sepg.pap.minhap.gob.es/sitios/sepg/es-ES/Presupuestos/pge2015/Paginas/pge2015.aspx>
- ⁸¹ Ibid.
- ⁸² Per al càlcul sobre el potencial recaptador, s'han utilitzat les dades de recaptació de l'AEAT segons l'informe consolidat de 2013, últim dades disponibles desagregades per grups consolidats i no consolidats. Per al càlcul sobre el percentatge en protecció social, utilitzem els PGE2012 com a referència.
- ⁸³ Les dades de tipus efectius per tipus d'empreses apareixen en el QUADRE 3.6 LIQUIDACIÓ DE L'IMPOST SOBRE SOCIETATS. DESGLOSSAMENT ENTRE GRUPS I NO GRUPS, pàgina 46 http://www.agenciatributaria.es/static_files/AEAT/Estudios/Estadisticas/Informes_Estadisticos/Informes_Anuales_de_Recaudacion_Tributaria/Ejercicio_2013/IART_13.pdf

- ⁸⁴ El 2013 l'indicador AROPE -el indicador específic que EU2020 posar en marxa un anomenat AROPE At Risk Of Poverty and Exclusion (indicador de risc de pobresa o exclusió social) - se situa en el 28,0% de la població resident a Espanya, el que suposa al voltant de 12 milions de persones.
- ⁸⁵ UNICEF, Informe "La infància a Espanya, 2014" http://www.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/infancia-espana/unicef_informe_la_infancia_en_espana_2014.pdf
- ⁸⁶ Banco Santander. Memòries anuals 2013 (pag116).
http://www.santander.com/csgs/StaticBS?ssbinary=true&blobkey=id&SSURIsscontext=Satellite+Server&blobcol=urldata&SSURIssession=false&blobheadervalue1=application%2Fpdf&blobwhere=1278704742620&blobheadervalue2=inline%3Bfilename%3D409145\Informe+de+Auditori%C2%A6%C3%BCa+y+Cuentas+Anuales+SPA_ACC+E.pdf&blobheadervalue3=santander.wc.CFWCSancomQP01&SSURlapptype=BlobServer&blobtable=MungoBlobs&SSURlcontainer=Default&blobheadervalue1=content-type&blobheadervalue2=Content-Disposition&blobheadervalue3=applID
- ⁸⁷ Telefónica, Memòries anuals 2013. http://www.telefonica.com/es/shareholders-investors/pdf/20140320_Cuentas_Anuales_Consolidadas_311213.pdf
- ⁸⁸ Anàlisi d'Oxfam Intermón basat en els comptes anuals de les grans empreses.
- ⁸⁹ Banco Santander, BBVA, Caixabank, Banco Popular, Banc Sabadell i Bankinter
- ⁹⁰ MINECO. Informe Fluxos d'Inversions Exteriors Directes 2013
http://www.mineco.gob.es/stfls/mineco/prensa/ficheros/noticias/2014/140320_Informe_InversionExtranjera_2013.pdf
- ⁹¹ NY Times http://www.nytimes.com/2012/07/01/business/how-delaware-thrives-as-a-corporate-tax-haven.html?pagewanted=all&_r=0,
- ⁹² Aquest mapa ha estat elaborat a partir de la informació de Telefónica en les seves Memòries Anuals 2013. És tan sols un detall de la seva estructura corporativa que reflecteix l'estructura de propietat entre la matriu i les seves filials en paradisos fiscals. Per a més informació, consultar el mapa complet de presència en paradisos fiscals al Annexos http://www.telefonica.com/es/shareholders-investors/pdf/20140320_Cuentas_Anuales_Consolidadas_311213.pdf
- ⁹³ Aquest mapa ha estat elaborat a partir de la informació d'Abengoa en les seves Memòries Anuals 2013. És tan sols un detall de la seva estructura corporativa que reflecteix l'estructura de propietat entre la matriu i les seves filials en paradisos fiscals. Per a més informació, consultar el mapa complet de presència en paradisos fiscals a annexos. http://www.abengoa.es/web/es/noticias_y_publicaciones/documentos/informes_anuales/
- ⁹⁴ Aquest mapa ha estat elaborat a partir de la informació de Mapfre en les seves Memòries Anuals 2013. És tan sols un detall de la seva estructura corporativa que reflecteix l'estructura de propietat entre la matriu i les seves filials en paradisos fiscals. Per a més informació, consultar el mapa complet de presència en paradisos fiscals a annexos. <http://www.mapfregroup.com/corporativo/grupomapfre/es/cinformativo/informe-anual-2013.shtml>
- ⁹⁵ Comunicació de la Comissió Europea del 25.10.2011 "Estratègia renovada de la UE per a 2011-2014 sobre la responsabilitat social de les empreses", <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:ES:PDF>
- ⁹⁶ El Codi de Bones pràctiques tributàries conté recomanacions voluntàriament aplicades per l'Administració i per les empreses. És un fòrum d'adhesió voluntària per a les empreses en què es debaten principis com la transparència en matèria fiscal i altres preocupacions, que haurien de facilitar un major compliment fiscal i facilitar la resolució de conflictes.
http://www.agenciatributaria.es/static_files/AEAT/Contenidos_Comunes/La_Agencia_Tributaria/Segmentos_Usuarios/Empresas_y_profesionales/Foro_grandes_empresas/CBPT_publicacion_web_es_es.pdf
- ⁹⁷ R. Phillips, S. Wamhoff and D. Smith (2014), 'Offshore Shell Games 2014: The Use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 Companies', Citizens for Tax Justice and US PIRG Education Fund,
<http://ctj.org/pdf/offshoreshell2014.pdf> Recollit a "Iguals. Acabar amb la desigualtat Extrema. És hora de canviar les regles". Oxfam, octubre 2014
- ⁹⁸ <http://www.boe.es/boe/dias/2014/12/04/pdfs/BOE-A-2014-12589.pdf>
- ⁹⁹ Més enllà de la informació que les empreses vulguin aportar de forma voluntària, el secretari d'Estat d'Hisenda ha anunciat que el proper reglament de l'impost de societats incorporarà l'exigència que les empreses multinacionals que facturin més de 750 milions d'euros hauran d'informar de les seves activitats país per país. La informació a aportar inclourà els beneficis obtinguts i els impostos pagats, entre altres dades, i s'espera que aquesta mesura entri en vigor el 2015, en el marc del procés BEPS de l'OCDE.
- ¹⁰⁰ Per calcular el nombre d'empreses que facturen més de 750 milions d'euros (183 empreses) hem partit informació de la base de dades i-informa 2012 publicats per Expansión. Aquesta base de dades recull la informació dels comptes anuals publicada per les empreses en el Registre mercantil. D'altra banda, l'Agència Tributària, en el seu informe de recaptació del 2013 aporta la dada que a Espanya hi ha 24.000 grans empreses, en xifres rodones, al quadre 3.3 de Demografia empresarial. Finalment, a la web de l'Institut Nacional d'Estadística es troba la dada que el total d'empreses operant a Espanya és de 3.466.110. 183 és el 0,0053% del total d'empreses i un 0,76% de les grans empreses.
- ¹⁰¹ <http://www.boe.es/boe/dias/2014/12/04/pdfs/BOE-A-2014-12589.pdf>
- ¹⁰² BEPS guidance for implementation of Country By Country Reporting <http://www.oecd.org/ctp/beps-action-13-guidance-implementation-tp-documentation-cbc-reporting.pdf>
- ¹⁰³ Segons dades de les seves Memòries Anuals de 2013, pàgines 83 i 84.
- ¹⁰⁴ <http://www.grifols.com/es/web/international/investor-relations/annual-report-and-annual-audited-account>
- ¹⁰⁵ Oxfam Intermón. L'empresa i la cooperació per al desenvolupament en un món en transició. Novembre 2011.
http://www.oxfamintermon.org/sites/default/files/documentos/files/Cap_3_empresa_y_cooperaci%C3%B3n_para_

- ¹⁰⁶ Article 89 Directiva 2013/36 / EU: <http://www.boe.es/doue/2013/176/L00338-00436.pdf>)
- ¹⁰⁷ http://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2013/7/26/2013-672/jo/article_7
- ¹⁰⁸ Anàlisi realitzat per la plataforma Stop Paradis Fiscaux de la qual Oxfam és miembo a França <http://www.stopparadisfiscaux.fr/que-font-les-etats/la-france/article/evasion-fiscale-analyse-des>
- ¹⁰⁹ Article 89 Directiva 2013/36 / EU: <http://www.boe.es/doue/2013/176/L00338-00436.pdf>)
- ¹¹⁰ Barclays. Country snapshot report 2013. 30 juny 2014
- ¹¹¹ OECD (2013) "OECD urges Stronger international co-operation on corporate tax", Press Release, <http://www.oecd.org/newsroom/oecd-urges-stronger-international-co-operation-on-corporate-tax.htm>
- ¹¹² Com a pas preliminar, Oxfam fa una crida per organitzar una cimera Fiscal Internacional al juliol de 2015, en el marc de Conferència Internacional sobre Finançament per al Desenvolupament, que tindrà lloc a Etiòpia i en què s'acordaran els objectius de desenvolupament internacionals per als propers 15 anys - <http://blogs.oxfam.org/es/blogs/15-01-23-%C2%BFpor-qu%C3%A9-pide-oxfam-una-cumbre-fiscal-mundial#sthash.jrE8Ct9U.dpuf>
- ¹¹³ Tots els informes, programa, pla d'acció i aportacions dels diferents actors poden consultar-se en la següent adreça <http://www.oecd.org/ctp/beps.htm>
- ¹¹⁴ Les consultes estan obertes a tots els membres informals de l'OCDE i als que no són membres del G20. Es poden consultar a la web de l'OCDE. Contribució d'Oxfam al procés de consulta pública de l'OCDE sobre el nou projecte de llei sobre documentació sobre preus de transferència i informació desglossada per país, 21 febrer 2014.
- ¹¹⁵ Fundació Adecco and corporate reputation. http://www.pwc.com/en_GX/gx/tax/publications/assets/pwc-tax-strategy-and-corporate-reputation-a-tax-issue-a-business-issue.pdf
- ¹¹⁶ http://www.pwc.com/en_GX/gx/tax/publications/assets/pwc-tax-strategy-and-corporate-reputation-a-tax-issue-a-business-issue.pdf
- ¹¹⁷ El FT recull en aquest article declaracions de diversos gestors de fons <http://www.ft.com/cms/s/0/e56ca00c-6010-11e4-98e6-00144feabdc0.html#axzz3RupY4I8Y> "We call on transnacional corporations to recognise that many existing financial practices around secrecy and taxation are not sustainable and no longer meet institutional investor governance expectations norms reflect growing civil society views of responsible, transparent corporate behaviour within a licence to operate"
- ¹¹⁸ <http://corpqov.net/2014/11/institutional-investors-back-global-tax-reform-modernisation-transparency/>

Aquest document ha estat coordinat i escrit per Susana Ruiz Rodríguez, amb la col·laboració de Miguel Alba Ruiz-Morales, en base a un primer esborrany elaborat per José Luis Escario. Oxfam Intermón agraeix per l'acompanyament i assessorament tècnic a Carlos Cruzado (President del Sindicat de Tècnics d'Hisenda, GESTHA) i a Sustentia en les investigacions realitzades per aquest informe. L'autora agraeix la col·laboració i els comentaris de Jaume Atienza, Rodrigo Barahona, Teresa Caveró, Rosa Maria Cañete, Lara Contreras, Beatriz Garde, Carolina Gasca, Ricardo Magán, César Santamaría, Jose María Vera i Maria Villanueva, en la seva elaboració. Forma part d'una sèrie de documents dirigits a contribuir al debat públic sobre polítiques humanitàries i de desenvolupament.

Per a més informació sobre els temes tractats en aquest document, si us plau poseu-vos en contacte amb msambade@oxfamintermon.org

Aquesta publicació està subjecta a copyright però el text pot ser utilitzat lliurement per la incidència política i campanyes, així com en l'àmbit de l'educació i de la investigació, sempre que s'indiqui la font de forma completa. El titular dels drets d'autor sol·licita que qualsevol ús de la seva obra li sigui comunicat amb l'objecte d'avaluar el seu impacte. La reproducció del text en altres circumstàncies, o el seu ús en altres publicacions, així com en traduccions o adaptacions, es pot fer després d'haver obtingut permís i pot requerir el pagament d'una taxa. S'ha de posar en contacte amb msambade@oxfamintermon.org.

La informació en aquesta publicació és correcta en el moment d'enviar a impremta.

OXFAM

Oxfam és una confederació internacional de 17 organitzacions que treballen juntes en 94 països, com a part d'un moviment global a favor del canvi, per construir un futur lliure de la injustícia que suposa la pobresa:

Oxfam Alemanya (www.oxfam.de)

Oxfam Austràlia (www.oxfam.org.au)

Oxfam Canadà (www.oxfam.ca)

Oxfam GB (www.oxfam.org.uk)

Oxfam Índia (www.oxfamindia.org)

Oxfam Irlanda (www.oxfamireland.org)

Oxfam Japó (www.oxfam.jp)

Oxfam Nova Zelanda (www.oxfam.org.nz)

Oxfam Quebec (www.oxfam.qc.ca)

Oxfam Amèrica (www.oxfamamerica.org)

Oxfam-en-Bèlgica (www.oxfamsol.be)

Oxfam França (www.oxfamfrance.org)

Oxfam Hong Kong (www.oxfam.org.hk)

Oxfam Intermón (www.oxfamintermon.org)

Oxfam Itàlia (www.oxfamitalia.org)

Oxfam Mèxic (www.oxfammxico.org)

Oxfam Novib (www.oxfamnovib.nl)

Per a més informació, escriure a qualsevol de les organitzacions o anar a www.oxfam.org Email: advocacy@oxfaminternational.org

www.oxfamintermon.org

